

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Rozpočty územních samospráv v ČR

Jana Trejbalová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Trejbalová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Rozpočty územních samospráv v ČR

Název anglicky

The budgets of the local governments in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je rozbor hospodaření města Svoboda nad Úpou v letech 2006 – 2016. Ke splnění tohoto cíle bude proveden rozbor jednotlivých částí rozpočtu města, jeho výdajové a především příjmové strany rozpočtu. Dílčím cílem práce je analýza dopadu novely zákona o rozpočtovém určení daní na rozpočet zvolené obce. Dalším dílčím cílem je komparace výsledků z rozboru hospodaření města Svoboda nad Úpou s vybranými územně samosprávnými celky obdobné velikostní kategorie Královéhradeckého kraje.

Metodika

Práce bude rozdělena na 3 hlavní části. První část bude teoretická (literární rešerše), která bude založena na analýze dokumentů, s jejichž pomocí se studentka seznámí se stavem řešené problematiky a hlavními pojmy vymezujícími danou problematiku. Základním pramenem informací se stane odborná literatura, případně odborné časopisy a periodika.

Druhá část bude analytická a založena bude na využití primárních a sekundárních dat, zejména finančních výkazů vybrané obce, na jejichž základě bude provedena analýza rozpočtového hospodaření v letech 2006 – 2016 a vliv dopadu novely zákona o rozpočtovém určení daní na rozpočet této obce v tomtéž období. Na základě zkoumaného problému dojde ke zpřesnění cíle práce. Součástí praktické části bude rovněž obecná charakteristika zvolené obce.

Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a případné návrhy a doporučení.

Doporučený rozsah práce

50 – 70 stran

Klíčová slova

Veřejná správa, územní samospráva, rozpočtový proces, rozpočtová skladba, příjmy a výdaje rozpočtu obce, rozpočtové určení daní.

Doporučené zdroje informací

- JETMAR, M. – PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- MÁČE, M. *Finanční analýza obchodních a státních organizací : praktické příklady a použití*. Praha: GRADA, 2006. ISBN 80-247-1558-9.
- PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy : teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, J. – JETMAR, M. – PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2097-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. – SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.
- SCHNEIDEROVÁ, I., *Rozpočtová skladba*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje, 2010. ISBN 978-80-905420-0-6.
-

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 1. 2017

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 1. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Rozpočty územních samospráv v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za odborné připomínky, cenné rady a připomínky, bez kterých by tato práce zcela jistě nevznikla. Poděkování patří také všem mým nejbližším, kteří mi byli oporou při časově náročném a nelehkém vysokoškolském studiu.

Rozpočty územních samospráv v ČR

Souhrn

Diplomová práce „Rozpočty územních samospráv v ČR“ se zabývá analýzou hospodaření města Svoboda nad Úpou v letech 2006 - 2016. K naplnění tohoto cíle je proveden rozbor jednotlivých součástí rozpočtu města, výdajové a především příjmové stránky rozpočtu. Dílčím cílem práce je analýza dopadu novely zákona o rozpočtovém určení daní na rozpočet vybrané obce. Dalším dílčím cílem práce je komparace dosažených výsledků z rozboru hospodaření města Svoboda nad Úpou s vybranými obdobnými sídelními celky v rámci Královehradeckého kraje.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy z oblasti územní samosprávy, rozpočtového procesu, jednotlivých částí rozpočtu obce a způsobů posouzení hospodaření. V praktické části je vypracována analýza hospodaření obce.

Klíčová slova: územní samospráva, obec, rozpočtový proces, rozpočet obce, rozpočtová skladba, příjmy, výdaje, hospodaření obce, finanční analýza

The budgets of the local governments in the Czech Republic

Summary

The thesis “The Budgets of Territorial Administrations in the Czech Republic” deals with the analysis of the financial management of the town of Svoboda nad Úpou in the years from 2006 to 2016. In order to achieve this aim, the analysis of individual parts of the town budget, expenditure and mainly income part of the budget, has been accomplished. The secondary objective of the work is the analysis of the impact of the Amendment to the Law of Allocation and Apportionment of Taxes on the budget of the chosen town. Further secondary objective of the thesis is the comparison of the results gained from the financial management analysis of the town of Svoboda nad Úpou and selected settlements within Hradec Kralové Region.

The thesis is divided into the theoretical and the practical part. In the theoretical part, basic terms within territorial administration, budget process, particular parts of the budget of the town and the methods of the financial management appraisal are defined. In the practical part, the town financial management analysis is developed.

Keywords: regional administration, municipality, budgetary proces, budget municipality, budget structure, income, expenses, municipal economics, financial analysis

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Teoretická východiska	18
3.1 Veřejná správa v ČR	18
3.1.1 Státní správa.....	18
3.1.2 Územní samospráva	19
3.2 Obec	22
3.3 Kraj.....	28
3.4 Financování a hospodaření obce	30
3.4.1 Rozpočtový výhled	31
3.4.2 Rozpočet obce.....	32
3.4.3 Rozpočtový proces obce	36
3.4.4 Rozpočtová skladba	40
3.5 Příjmy obce	41
3.5.1 Daňové příjmy	43
3.5.2 Rozpočtové určení daní a jeho vývoj.....	44
3.5.3 Nedaňové příjmy.....	51
3.5.4 Kapitálové příjmy	52
3.5.5 Dotace a transfery	52
3.6 Výdaje obce.....	53
3.7 Analýza hospodaření obce	56
4 Město Svoboda nad Úpou.....	59
4.1 Historie města.....	59
4.2 Současnost města	60
5 Rozbor hospodaření.....	67
5.1 Analýza příjmů.....	70
5.1.1 Komparace celkových příjmů na 1 obyvatele.....	72
5.1.2 Daňové příjmy	74
5.1.2.1 Sdílené daně a dopad novely RUD.....	82
5.1.3 Nedaňové příjmy.....	87
5.1.4 Kapitálové příjmy	89
5.1.5 Přijaté dotace a transfery.....	91

5.2	Analýza výdajů.....	94
5.2.1	Odvětvové třídění výdajů obce	95
5.2.2	Kapitálové výdaje obce.....	98
5.2.3	Komparace celkových výdajů na jednoho obyvatele	99
5.3	Saldo rozpočtu.....	101
5.4	Ukazatelé analýzy hospodaření obce	104
5.4.1	Míra finanční soběstačnosti	105
5.4.2	Zadluženost a likvidita.....	106
6	Závěr.....	111
7	Seznam použitých zdrojů	117

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Schéma veřejné správy v ČR

Obrázek 2 – Rozpočtová skladba v ČR

Obrázek 3 – Příjmy územního rozpočtu

Obrázek 4 – Výdaje územního rozpočtu

Obrázek 5 – Poloha města v rámci ČR a znak města

Obrázek 6 – Organizační struktura města

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj sdílených daní v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Graf 2 – Vývoj DPFO, DPPO a DPH v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Graf 3 - Vývoj hospodaření města v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Počet členů zastupitelstva obce v závislosti na počtu obyvatel

Tabulka 2 – Struktura územního rozpočtu

Tabulka 3 – Koeficienty velikostní kategorie obce

Tabulka 4 – Koeficienty postupných přechodů a jejich násobky 2008 - 2012

Tabulka 5 – Koeficienty postupných přechodů a jejich násobky 2013 – 2015

Tabulka 6 – Klasifikace obce

Tabulka 7 – Počet obyvatel města (k 1. 1. uvedeného roku)

Tabulka 8 – Počet zaměstnanců v katastru obce (k 1. 1. uvedeného roku)

Tabulka 9 – Výsledky komunálních voleb pro volební období 2014 - 2018

Tabulka 10 – Počet obyvatel v obcích Královéhradeckého kraje k 1. 1. 2017

Tabulka 11 – Příjmy obce (v tis. Kč) a podíl jednotlivých druhů příjmů (v %)

Tabulka 12 – Celkové příjmy na 1 obyvatele v letech 2006 – 2016 (v Kč)

Tabulka 13 – Celkové příjmy na 1 obyvatele ve vybraných obcích (v Kč)

Tabulka 14 - Daňové příjmy obce v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Tabulka 15 - Svěřené daně v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Tabulka 16 - Místní poplatky v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Tabulka 17 - Správní poplatky v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Tabulka 18 - Sdílené daně v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Tabulka 19 - DPFO, DPPO, DPH v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

- Tabulka 20 - Nedaňové příjmy v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)
- Tabulka 21 - Příjmy z vlastní činnosti a pronájmu majetku v letech 2006 – 2016 (tis. Kč) a jejich podíly na celkových příjmech (v %)
- Tabulka 22 - Kapitálové příjmy v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)
- Tabulka 23 - Přijaté dotace a transfery v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)
- Tabulka 24 - Výdaje v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)
- Tabulka 25 - Výdaje dle odvětvového členění v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)
- Tabulka 26 - Kapitálové výdaje v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)
- Tabulka 27 - Celkové výdaje na 1 obyvatele v letech 2006 - 2016 ve vybraných obcích (tis. Kč)
- Tabulka 28 – Běžné saldo rozpočtu v letech 2006 - 2016
- Tabulka 29 – Kapitálové saldo rozpočtu v letech 2006 - 2016
- Tabulka 30 – Celkové saldo rozpočtu v letech 2006 – 2016
- Tabulka 31 – Míra finanční soběstačnosti ve vybraných obcích (v %)

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPS	Dům s pečovatelskou službou
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
HSO	Hospodářsko-správní odbor
KRNAP	Krkonošský národní park
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MP	Místní poplatek
OS	Organizační složka
PO	Příspěvková organizace
ROP	Regionální operační program
RUD	Rozpočtové určení daní
CSÚIS	Centrální systém účetních informací státu
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SIMU	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů
VHP	Výherní hrací přístroj
VPP	Veřejně prospěšné práce
ZŠ	Základní škola

1 Úvod

V České republice, tak jako v každé demokratické zemi, je ze zákona zakotveno právo občanů na samosprávu svého území. Základním územně samosprávným celkem je obec. Obec je samostatným právním a ekonomickým subjektem a jedná jménem svých občanů, hospodaří dle svého uvážení samostatně se svým majetkem a na základě vlastního rozpočtu.

Klíčovým posláním každé obce je péče o sociální a ekonomický rozvoj svého území a zajištění co nejširšího spektra veřejných statků a služeb pro své občany. Cílem jejího hospodaření tak není maximalizace zisku, ale všestranný udržitelný rozvoj obce spolu s uspokojováním potřeb svých obyvatel, který následně přispívá ke kvalitě života v dané obci a generuje tak spokojené občany.

Decentralizace řady kompetencí na územní samosprávu si vyžaduje nemálo finančních prostředků. Kvalita a kvantita obcí poskytovaných veřejných statků je tak přímo ovlivňována finanční kondicí dané obce. Finanční řízení obce musí tedy být efektivní, účelné a hospodárné tak, aby bylo základní poslání obce naplněno co nejlépe. Mezi nejdůležitější zásady zdravého finančního řízení pak patří zodpovědné financování bez zadlužování obce na úkor budoucnosti, hospodaření s přebytkem provozního rozpočtu a rovnováha mezi rozsahem a kvalitou poskytovaných služeb a rozpočtovými příjmy.

Základním finančním plánem hospodaření obce a nástrojem její veřejné politiky je územní rozpočet, který je součástí soustavy veřejných rozpočtů České republiky. Municipální finance se řídí především prostřednictvím výdajové stránky rozpočtu, které je však třeba sladit s příjmovou stránkou, tak aby byl sestavený rozpočet vyrovnaný, lépe však přebytkový. S posilující autonomií, odpovědností územní samosprávy a rostoucí škálou poskytovaných veřejných statků a služeb se neustále zvyšuje i objem výdajů obcí. Výdajová stránka obecního rozpočtu rovněž určuje priority demokraticky zvoleného vedení obce a je zcela v jeho kompetenci. Ačkoliv by měla územní samospráva usilovat o svou ekonomickou soběstačnost, výši svých příjmů může ovlivnit jen minimálně. Územní rozpočty nejsou finančně soběstačné, plynou do nich zákonné podíly na výnosu daní ze státního rozpočtu a dotace z veřejných rozpočtů ústřední i územní úrovně.

Důležitou roli pro finanční kondici obce sehrává schopnost přemýšlet v delším časovém horizontu a navázání rozpočtu na strategické plány ve formě plánu rozvoje obce a rozpočtového výhledu.

Při každém svém rozhodování, tvorbě rozpočtu a strategických plánů by územní samospráva měla vycházet z dostupných relevantních dat na základě výsledků finančních analýz. Vhodně zvolená metoda analýzy svými ukazateli reálně posoudí finanční kondici obce včetně prognózy jejího dalšího vývoje, vyhodnotí pochybení minulých let a doporučí způsob odstranění jejich následků.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Primárním cílem této práce je analýza a komparace hospodaření města Svoboda nad Úpou v období let 2006 – 2016. K naplnění tohoto cíle bude proveden rozbor jednotlivých částí rozpočtu obce, výdajové a především jeho příjmové strany.

Dílčím cílem práce je analýza dopadu novely zákona o rozpočtovém určení daní na rozpočet této vybrané obce. Dalším dílčím cílem je komparace výsledků z rozboru hospodaření města Svoboda nad Úpou se čtyřmi vybranými územně samosprávnými celky obdobné velikostní kategorie a statutem města Královéhradeckého kraje.

V teoretické části se práce zaměří na vymezení základních pojmů daného tématu. Podrobněji se tato část bude věnovat problematice daňových příjmů a vývoji rozpočtového určení daní v čase.

2.2 Metodika

Teoretická část práce (literární rešerše) je založena na analýze dokumentů řešené problematiky, pomocí které jsou objasněna teoretická východiska daného tématu. Literární rešerše metodou deskripce popisuje veřejný sektor, státní správu a územní samosprávu, obec a kraj. Dále se tato část práce věnuje systému finančního hospodaření obce, základním nástrojům finančního řízení – rozpočtovému výhledu a rozpočtu obce, rozpočtovému procesu, rozpočtové skladbě, třídění příjmů a výdajů. Pozornost je rovněž zaměřena na vývoj rozpočtového určení daní a ukazatele finančního hospodaření. Základním pramenem informací se stala odborná literatura, odborné časopisy a periodika, a internetové zdroje, které řeší tuto problematiku.

Praktická část, která je analytická, je založena na využití primárních a sekundárních dat, zejména finančních a účetních výkazů města - závěrečných účtů, výkazů o hospodaření města FIN 2-12 M, rozvahy a výsledovky za roky 2006 až 2016 a webových stránek sledovaných obcí. Využívá i místních znalostí autorky. Zdrojem finančních dat ostatních analyzovaných obcí je internetová databáze MONITOR Ministerstva financí ČR, databáze Rozpočet obce obchodní společnosti Rozpočet Veřejně o. s. a databáze ČSÚ.

Zprvu je v praktické části proveden rozbor historických, geografických a demografických podmínek, který vykresluje celkový obraz zvoleného města. Pomocí metody komparace je následně proveden rozbor hospodaření obce v letech 2006 – 2016.

Poté je analyzována příjmová část rozpočtu, postupně příjmy daňové (svěřené daně, sdílené daně, místní poplatky a správní poplatky), nedaňové (především příjmy z vlastní činnosti a z pronájmu), kapitálové (především příjmy z prodeje pozemků a prodeje nemovitostí) a dotace v členění na investiční a neinvestiční. Více pozornosti je zaměřeno na příjmy daňové, zejména na rozbor příjmů z výnosu sdílených daní (daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a daň z přidané hodnoty) a vliv změn zákona o rozpočtovém určení daní na jejich výši ve zvoleném časovém období, svěřené daně a místní poplatky. Rovněž je provedena komparace příjmů v přepočtu na jednoho obyvatele, s vybranými obcemi Královéhradeckého kraje obdobné velikostní kategorie a statutem města.

Dále je provedena analýza výdajové části rozpočtu v druhovém členění (běžné výdaje a kapitálové výdaje) a odvětvovém členění (1. zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství, 2. - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, 3. - služby pro obyvatelstvo, 4. - sociální věci a politika zaměstnanosti, 5. - bezpečnost státu a právní ochrana a 6. skupina -všeobecná veřejná správa a služby).

I na výdajové straně rozpočtu je provedena komparace výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele s vybraným vzorkem obcí stanovených parametrů.

Praktická část rovněž analyzuje provozní saldo, kapitálové saldo a saldo celého rozpočtu města. Závěr praktické části práce obsahuje výpočet ukazatele finanční soběstačnosti analyzovaného města Svoboda nad Úpou, který je poté komparován s vybranými obcemi a průměrnými údaji za všechny obce České republiky. Ukazatel finanční soběstačnosti pak doplňuje vývoj ukazatele celkové zadluženosti a běžné likvidity.

Příjmy a výdaje jsou uváděny po konsolidaci. Jednotlivé složky příjmů a výdajů jsou porovnávány z hlediska skutečně dosažených hodnot, z hlediska meziročního srovnání a z hlediska jejich podílu na příjmech či výdajích. Výsledné údaje jsou poté doplněny o údaje stejných parametrů vybraných obcí Královéhradeckého kraje a jsou předmětem komparace.

Všechna získaná data jsou vždy popsána a analyzována. Pro lepší přehlednost a orientaci je text doplněn tabulkami, sloupcovými a spojnicovými grafy a obrázky. V případě potřeby je přidáno upozornění na možná rizika a návrh řešení.

V praktické části práce byly použity zejména tyto metody: analýza, komparace, dedukce a syntéza. Metoda analýzy byla použita při rozboru příjmů a výdajů obce. Metodou komparace byly porovnávány vypočtené hodnoty s vybranými obcemi a je rovněž využita při zkoumání jednotlivých položek rozpočtu. Tato metoda byla použita také k porovnání meziročních změn jednotlivých příjmů a výdajů. Metodou dedukce byly vysvětleny významné meziroční změny jednotlivých příjmů a výdajů. Na základě zjištěných poznatků byla v závěru práce použita metoda syntézy.

Práce obsahuje tyto výpočty:

Celkové příjmy na 1 obyvatele = celkové příjmy / počet obyvatel obce

Celkové výdaje na 1 obyvatele = celkové výdaje / počet obyvatel obce

Podíl položky na celku = (položka / celek) * 100

Meziroční růst = ((aktuální hodnota – počáteční hodnota) / počáteční hodnota) * 100

Běžné saldo rozpočtu = běžné příjmy – běžné výdaje

Kapitálové saldo rozpočtu = kapitálové příjmy – kapitálové výdaje

Celkové saldo rozpočtu = příjmy celkem – výdaje celkem

Míra finanční soběstačnosti = (vlastní příjmy / celkové příjmy) * 100

Ukazatel celkové zadluženosti = (cizí zdroje / celková aktiva) * 100

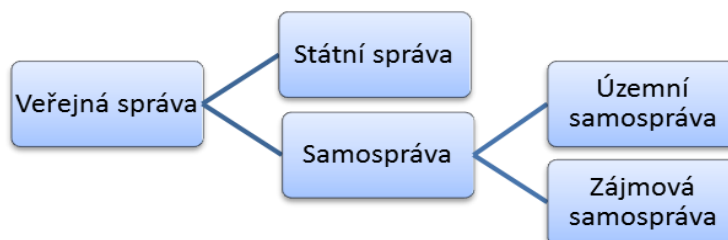
Ukazatel běžné likvidity = oběžná aktiva / krátkodobé závazky

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa v ČR

Veřejná správa je jedním ze subjektů veřejné politiky. Veřejná správa je vykonávána ve veřejném zájmu. Každý stát má svou vlastní strukturu veřejné správy, její specifické financování a také specifické postavení své územní samosprávy. Konkrétní uspořádání v jednotlivých zemích se odvíjí od mnoha faktorů – tradic a zvyklostí, národnostních, politických a mocenských zájmů a řady dalších. „Organizace veřejné správy a obecné zásady její činnosti jsou v demokratických zemích zakotveny Ústavou a navazujícími zákony.“¹ V České republice, tak jako v každé současné demokratické společnosti, tvoří veřejnou správu dvě hlavní podsložky – dominantní státní správa se soustavou svých orgánů a institucí a vymezenými kompetencemi a samospráva, která je k výkonu veřejné správy pověřena příslušnými zákony. Samospráva se pak dále člení na územní samosprávu (obce, kraje) a zájmovou samosprávu (profesní komory, vysoké školy, veřejné fondy a nadace).

Obrázek 1 – Schéma veřejné správy v ČR

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2009, s. 12, vlastní zpracování.

3.1.1 Státní správa

Nositelem státní správy je stát. Stát charakterizuje vlastní území, obyvatelstvo, suverenita nad vlastním územím, je rovněž subjektem mezinárodního práva a ekonomickým subjektem.

¹ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI Publishing, 2002, s. 62.

„Pro státní správu je typická nejen výkonná činnost, ale i v mezích zákona moc nařizovací, při níž využívá různé mocenské nástroje.“² Státní správa zahrnuje orgány se všeobecnou působností (vláda jako vrcholný ústavní orgán výkonné moci) a se specializovanou působností (ministerstva a ostatní ústřední státní orgány zřizované zákonem a také odborné územní decentralizované správní úřady a orgány s odvětvovou působností na nižší úrovni). Státní orgány vždy vykonávají veřejnou správu přímo. Základním rysem státní správy je jednotná zákonná úprava výkonu pro celé území státu. „Je pro ni charakteristická omezená autonomie rozhodování, vertikální hierarchická struktura a podřízenost nižších orgánů státní správy vyšším orgánům převažuje monokratický způsob rozhodování, ustavování orgánů státní správy se děje zpravidla jmenováním.“³

3.1.2 Územní samospráva

Samosprávu lze co nejobecněji charakterizovat jako obstarávání svých záležitostí v mezích daných ústavními i ostatními zákony.

Jak již bylo řečeno, samosprávu lze dále dělit na zájmovou a územní. *„Zájmová samospráva je charakteristická kontrolou chodu, řízením a činností vykonávaných osobami specializovanými v určitém oboru.“⁴ Další oblastí veřejné správy je vedle zájmové samosprávy také územní samospráva, která vykonává veřejnou správu odvozeně. Územní samospráva vyjadřuje významný projev jednoho ze základních principů demokratického společenského systému. „Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menší než stát na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných ekonomických podmínek.“⁵*

Vývoj územní samosprávy je nedílně spjat s vývojem a úlohou státu. Na území státu postupně tak v průběhu let vznikaly zeměpisně menší sídelní útvary, které poté získávaly určité výsady a určitý stupeň nezávislosti na státu. Jednotlivá sídla také začala spojoovat

² PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI Publishing, 2002, s.66.

³ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.24.

⁴ KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J., *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 2012. s 16. Praha: Wolters Kluwer ČR.

⁵ JETMAR, M., PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Aspi, 2008. s.108.

jejich společné znaky (zeměpisné, kulturní, ekonomické, jazykové, etnické), a tím se stávaly zárodkem pro vznik vyšších územně samosprávných celků.

Územní samospráva má v České republice tradičně dvě formy výkonu veřejné správy. V rámci samostatné působnosti (decentralizace veřejné správy) mají obecní orgány právo, v mezích platného právního řádu, jednat vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a vlastními prostředky v záležitostech, které se bezprostředně dotýkají života obyvatel obce. Naopak agendy vykonávané v přenesené působnosti (dekoncentrace státní správy) mohou svým významem přesahovat rámec obce a mají pro ně povahu povinnosti. Výkon státní správy je částečně kryt příspěvkem ze státního rozpočtu, stát ovšem také disponuje donucovacími prostředky k řádnému plnění přenesené působnosti. Rozsah samostatné působnosti je zákonem vymezen shodně pro všechny obce.⁶ Tento smíšený model místní správy má na našem území své historické kořeny, neboť se využíval již v minulosti (v období Rakouska-Uherska, poté v období po roce 1918) a je využíván i současnosti. Rozsah přenesené působnosti u obcí se však liší.

Pro úspěšné plnění svých základních funkcí potřebuje mít územní samospráva vytvořeny potřebné ekonomické a legislativní předpoklady. Mezi hlavní ekonomické předpoklady patří zejména vlastnictví majetku (movitého, nemovitého i finančního) a v souladu s věcným právem též právo s tímto majetkem samostatně hospodařit. Neméně důležitým ekonomickým předpokladem je hospodaření na základě svobodně sestaveného rozpočtu a právo samostatně rozhodovat o struktuře a objemu vlastních příjmů a způsobu jejich využití.⁷

Nejvýznamnější legislativní předpoklady upravují vznik a postavení jednotlivých článků územní samosprávy, jejich působnost, pravomoc, odpovědnost, dále pak organizaci, vnitřní členění a funkce územní samosprávy a vytyčují vzájemné vztahy mezi státem a územní samosprávou.

Hlavní principy územní samosprávy jsou zakotveny v Ústavě ČR (ústavní zákon č. 1/1993 hlava VII), Listině základních práv a svobod a v dalších pramenech práva - zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecním zřízení), ústavní zákon 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady

⁶ KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*. Praha: CODEX Bohemia. 1998. s. 143-168.

⁷ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 21.

č. 1/1993 Sb., zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajském zřízení), zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze a zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. Postavení územní samosprávy v členských zemích Evropské unie stvrzuje také neméně důležitý dokument, zákon č. 181/1999 Sb., Evropská charta místní samosprávy.

V České republice je v současné době zřízen dvoustupňový model územní samosprávy. „*Základní jednotkou územní samosprávy podle Ústavy ČR (ústavní zákon č. 1/1993 hlava VII čl. 99) je obec (někdy se používá i výraz místní samospráva). Vyšším (druhým) stupněm dle ústavy jsou vyšší územní správní celky (dále jen VÚSC), které nesou název kraj a reálně vznikly 1. 1. 2001 na základě zákona č. 347/1997 Sb.*“⁸ Dvoustupňový model ovšem nelze v žádném případě chápat jako model s hierarchickým uspořádáním se znaky nadřízenosti a podřízenosti. Každý územně samosprávný celek má svá vlastní práva, povinnosti a kompetence, do kterých mu žádný jiný územní samosprávný celek, byť vyšší úrovně, zasahovat nemůže. Na svém území plní územní samospráva čtyři základní funkce, které spolu úzce souvisí a navzájem se prolínají. Jedná se o funkci sociální, územně technickou, politickou a ekonomickou. V rámci sociální funkce se územní samosprávný celek rozvíjí sociální a kulturní kontakty svých obyvatel, zabezpečuje sociální péči, stará se o bezpečnost svých obyvatel a ochraňuje majetek svůj i svých občanů. Územně technickou funkcí je dosažení optimálního využití území obce na základě aktuálně platného územního plánu při respektování principu dlouhodobě udržitelného rozvoje svého území. Politickou funkcí lze charakterizovat jako reprezentaci zájmů a preferencí svých občanů založené na principu nepřímé volby. Čtvrtou a nejdůležitější funkcí je funkce ekonomická. „*Klíčovou funkcí územní samosprávy je zabezpečit pro své obyvatelstvo celou řadu veřejných statků, tzn. statků, u nichž dochází z různých důvodů k tzv. tržnímu selhání, kdy soukromý sektor nemůže, či nemá zájem zajistit dané statky v požadované kvantitě a kvalitě, a proto jsou zabezpečovány státem a územní samosprávou (a jsou také financovány nebo spolufinancovány ze zdrojů veřejných rozpočtů).*“⁹

⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.27.

⁹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 23.

3.2 Obec

Obec tvoří základ každé společnosti, je primárním článkem územní samosprávy České republiky.

Pro naši zemi je velmi typická vysoká rozdrobenost osídlení s převahou malých obcí do 3 000 obyvatel. K významnému nárůstu obcí došlo zejména v devadesátých letech minulého století, kdy nové obce vznikaly zejména oddělením z takzvané střediskové obce z rozličných důvodů (ekonomické důvody, snaha o obnovení historických hranic obce). Tento trend je zcela opačný ve srovnání s děním ve vyspělých zemích s rozdrobenou sídelní strukturou, kdy naopak v těchto letech došlo k určitým centralizačním tendencím. V současné době se proto stát snaží zabránit dalšímu štěpení malých obcí (oddělená obec i část oddělené obce musí mít každá alespoň 1000 obyvatel dle zákona o obcích¹⁰) a motivovat je k opětovnému slučování. Věta o slučování zcela vynechána. Celkem je v České republice dle posledních dostupných údajů Českého statistického úřadu k 30. lednu 2017 6 258 obcí.¹¹

Jak již bylo zmíněno výše, obec je základní územní jednotkou státu. „*Tvoří ji obyvatelstvo, které společně užívá vymezené území (katastrální území) a které má právo na samosprávu zakotvené v ústavě.*“¹² Nejdůležitějším zákonem, kterým se upravuje problematika nižších územně samosprávných celků, je zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecním zřízení). Tento zákon definuje obec téměř shodně – tedy jako základní územní společenství občanů, jenž tvoří územní celek, který je vytyčen hranicí území obce. Paragraf druhý téhož zákona následně uvádí, že „*obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.*“¹³

Rozlišují se tyto základní druhy obcí: obec, městys, město, statutární město a hlavní město Praha. Tato označení ovšem nemají téměř žádnou právní váhu, jde spíše o tradici. V případě města je podmínkou minimální počet 3000 občanů. Pokud ovšem obec byla

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §21.

¹¹ Český statistický úřad [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>.

¹² PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 78.

¹³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §2.

městem či městysem před 17. květnem 1954, může své označení získat zpět na požádání. Po vyjádření vlády, toto označení stanovuje předseda Poslanecké sněmovny. Statutárních měst je v zákoně taxativně vymezeno 25. Statutární města, na rozdíl od ostatních měst, mohou v podobě obecně závazné vyhlášky rozčlenit své území na městské obvody či městské části a pravomoci předat jejich vlastním orgánům. Většina statutárních měst je po přijetí zákona o krajích také sídlem krajských úřadů. Zvláštní postavení má hlavní město Praha, jejíž postavení upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Praha má postavení města, statutárního města i kraje.

Obce vykonávají v mezích zákona řadu činností a funkcí. Uvedeno již bylo, že u obcí je uplatňován smíšený model místní správy. Rozhodující je pro každý územně samosprávný celek plnění úkolů ve vlastní samosprávné funkci. Samosprávu vykonávají řádně zvolené orgány obce, případně sami občané přímým hlasováním v obecních referendech. Obec je zákonem zmocněna pro výkon samostatné působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky a rovněž zřizovat organizační složky a právnické osoby. Do samosprávných záležitostí obce může stát zasahovat pouze v mezích platného zákona. Při výkonu samostatné působnosti není rozhodující velikost obce a všechny obce jsou si tak zcela rovny. Naopak rozsah přenesené působnosti (tedy výkon státní správy, který byl obci svěřen) se u obcí liší. Rozsah přenesené působnosti upravuje nejen zákon o obcích ve své III. hlavě, ale rovněž celá řada dalších zvláštních zákonů (zákon o krajích, zákon o pověřených obcích, kompetenční zákon). Přenesenou působnost výkonné orgány obcí, které jednají jménem státu a věcně příslušnými orgány státu a státem jsou řízeny a kontrolovány. Stát obci hradí část nákladů spojených s výkonem přenesené působnosti formou každoměsíční dotace ze státního rozpočtu prostřednictvím kapitoly všeobecná pokladní správa. Obec pak za úkony prováděné v rámci státní správy vybírá správní poplatky, které se stávají příjmem obecního rozpočtu. Podle zákonem¹⁴ svěřeného rozsahu přenesené působnosti se vymezují tyto obce: obce se základním rozsahem přenesené působnosti (evidence obyvatel), kterou vykonávají pouze na svém vlastním území - tzv. obce I. typu, obce s pověřeným obecním úřadem (například zajišťují volby do Parlamentu ČR) - tzv. obce II. typu (188 obcí) a obce s rozšířenou působností (převážně bývalá okresní města) - tzv. obce III. typu (205 obcí). Obce II. a III. typu vykonávají přenesenou

¹⁴ Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

působnost ve správním obvodu určeném prováděcím předpisem.¹⁵ Vedle těchto tří základních typů existují obce s matričním a stavebním úřadem, které jsou stanoveny zvláštními zákony,¹⁶ obce s právem vydávat ověřené výstupy z informačních systémů veřejné správy (Czech POINT) a obce provádějící vidimaci a legalizaci.¹⁷ V rámci přenesené působnosti vydává územně samosprávný celek nařízení obce a správní rozhodnutí dle zákona.¹⁸ S nutným souhlasem krajského úřadu mohou obce mezi sebou uzavírat veřejnoprávní smlouvu, kterou se určitá obec zaváže za úplatu vykonávat některé aktivity v rámci přenesené působnosti rovněž pro jinou obec či obce (například zřídí služebnu své obecní policie v katastru jiné obce). „*Činnosti, jež mohou být předmětem veřejnoprávní smlouvy, vymezuje zákon o obcích, který také upravuje náležitosti takové smlouvy.*“¹⁹

Každá municipalita je samostatně spravována svými orgány, které tvoří: zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a komise a výbory.

Zastupitelstvo je klíčový orgán obce, který rozhoduje zejména v otázkách spadajících do samostatné působnosti. Mezi jeho zásadní kompetence patří záležitosti, které se týkají hospodaření a majetku obce (schvalování rozpočtového výhledu, rozpočtu, rozpočtových změn a závěrečného účtu, přijetí nebo poskytnutí úvěru, půjčky nebo dotace, rozhodování o založení nebo zániku organizačních složek a příspěvkových organizací obce, vkladech obce do obchodních společností, nadací a svazků obcí, o koupi či prodeji nemovitostí, bezúplatném převodu movitých věcí a peněz, prominutí pohledávek, dohodě o splátkách, zástavě nemovitých věcí a zřizování věcných břemen, peněžitých a nepeněžitých vkladech do obchodních společností a vydání komunálních dluhopisů). Zastupitelstvo rovněž zřizuje a ruší výbory obce - povinně kontrolní a finanční (též výbor pro národnostní menšiny v obcích s více než 10 % obyvatel cizí národnosti). Zakládá

¹⁵ Vyhláška MV ČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Sdělení Ministerstva pro místní rozvoj č. 544/2006 Sb., kterým se uveřejňuje podle § 117 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, seznam krajských a obecních úřadů, které jsou stavebními úřady ke dni 1. listopadu 2006.

¹⁷ SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. *Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti*. [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene--pusobnosti/>.

¹⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

¹⁹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 88.

obecní policii, vyhláší místní referendum a uděluje čestné občanství obce. Dále vydává obecně závazné vyhlášky a není-li v obci zřízena rada, vydává též nařízení obce.

Jeho členové jsou voleni v komunálních volbách na základě všeobecného, rovného, tajného a přímého volebního práva na období čtyř let. Počet členů zastupitelstva obce se odvíjí od velikosti územního obvodu obce a počtu obyvatel k 1. lednu v roce, v kterém se konají volby a vždy musí být lichý.

Tabulka 1 – Počet členů zastupitelstva obce v závislosti na počtu obyvatel

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva v obci
Do 500	5 - 15
501 – 3 000	7 - 15
3 001 – 10 000	11 - 25
10 000 – 50 000	15 - 35
50 001 – 150 000	25 - 45
Nad 150 000	35 - 55

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, v platném znění, § 68

Jednání zastupitelstva obce svolává starosta obce, jsou ze zákona vždy veřejná, řídí se schváleným jednacím řádem, program a následný zápis z jednání musí být zveřejněny v předepsané lhůtě. Zastupitelstvo obce se schází ke svému jednání podle potřeby, nejméně ale dle zákona²⁰ jednou za tři měsíce.

Radu obce ze svých členů volí zastupitelstvo. „*Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon.*“²¹ Rada má vždy lichý počet členů (5 -11) a počet radních nesmí přesahovat 1/3 počtu obecních zastupitelů. V jejím čele stojí starosta, dalšími radními jsou místostarosta (místostarostové ve větších městech) a ostatní zvolení zastupitelé. Rada se nevolí v obcích, které mají méně než 15 zastupitelů. „*Rada obce plní úkoly, jimiž ji pověřilo zastupitelstvo obce, a jemu se také zodpovídá.*“²² Mezi nejdůležitější úkoly a pravomoci rady obce patří: zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, plnit funkci zřizovatele a

²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §92

²¹ Tamtéž: §99.

²² LUKL, F., NĚMCOVÁ, L., SCHLESINGER, P., DRAHOVZAL, P., *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2014 – elektronická verze*. [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <http://file:///C:/Users/Doma/Downloads/Prirucka%20pro%20clena%20zastupitelstva%20obce%20po%20volbach%20v%20roce%202014%20-%20elektronicka%20verze.pdf>.

zakladatele organizačních složek a právnických organizací obce a schvalovat jejich hospodaření včetně účetní závěrky, zřizovat a rušit odbory a oddělení obecního úřadu a jmenovat jejich vedoucí na návrh tajemníka, schvalovat organizační řád obecního úřadu, zřizovat komise rady. V přenesené působnosti rada vydává nařízení obce. Podrobný výčet pravomocí je uveden v §102 zákona o obcích.

„Starosta je představitelem obce, zastupuje obec navenek, uznává se za statutární orgán obce.“²³ Starostu volí ze svých řad zastupitelé obce, zastupitelstvu se za výkon své funkce zodpovídá. „Jeho postavení lze velmi vzdáleně přirovnat ke statutárnímu orgánu právnické osoby, což však vůbec neznamena, že má pravomoc samostatně rozhodovat o záležitostech patřících do samosprávy obce.“²⁴ Funkce starosty je funkcí politickou a zákon nepřipisuje výkonu této funkce žádné vzdělání ani znalosti (podobně jako u ostatních členů zastupitelstva). „I zde však samozřejmě platí zásada *Ignorantia legis non excusat* čili neznalost zákona neomlouvá.“²⁵ V současnosti se mnoho diskutuje o zvýšení samostatné rozhodovací pravomoci starostů. „Je otázkou, zda by pak případné zvýšení samostatné rozhodovací pravomoci starostů nemělo být navázáno i na institut přímé volby starosty obce.“²⁶ Nemá-li obec zřízenou funkci tajemníka, plní starosta rovněž funkci statutárního orgánu zaměstnavatele pro pracovníky obecního úřadu. Mezi další jeho činnosti a pravomoci dle §103 zákona o obcích lze zařadit: svolávání a řízení jednání zastupitelstva a rady obce, odpovědnost za včasné objednání řádného přezkumu hospodaření obce za uplynulý předchozí rok krajským úřadem nebo auditorem, odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce, jmenuje a odvolává tajemníka obce, spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce. Starosta má právo při významných příležitostech a občanských obřadech užívat závěsný odznak se státním znakem a názvem Česká republika po obvodu odznaku. Starostu v době jeho nepřítomnosti zastupuje místostarosta. „Starosta a místostarosta musí být občanem České republiky.“²⁷

²³ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 90.

²⁴ LUKL, F., NĚMCOVÁ, L., SCHLESINGER, P., DRAHOVZAL, P., *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2014 – elektronická verze*. [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <http://file:///C:/Users/Doma/Downloads/Prirucka%20pro%20clena%20zastupitelstva%20obce%20po%20volbach%20v%20roce%202014%20-%20elektronicka%20verze.pdf>.

²⁵ SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. SEDLÁČEK, J. *Působnost a pravomoc starosty*. [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/773-pusobnost-a-pravomoc-starosty/>

²⁶ Tamtéž

²⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §103.

Obecní úřad je tvořen starostou, který ho řídí, místostarostou (ve větších městech místostarosty), tajemníkem (je-li toto funkční místo v obci zřízeno) a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. Vnitřně se obecní úřad může členit na odbory a oddělení, které jsou výkonnými orgány. „*Počet odborů a náplň jejich činnosti závisí na velikosti obce, rozsahu samostatné a přenesené působnosti při zabezpečování veřejných statků.*“²⁸ Zákon u obcí předepisuje na odborné správní funkce zaměstnanců složení zkoušky příslušné zvláštní odborné způsobilosti a povinnost vedoucích úředníků se vzdělávat. Lhůty, postup jejího dosažení o ověření zvláštní odborné způsobilosti stanovuje zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků. Vzdělávání úředníků zajišťuje Institut pro veřejnou správu Praha, který je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem vnitra.²⁹ Vzdělání zcela jistě přispívá k vyšší odbornosti a profesionálnímu výkonu úředníků.

Mezi zvláštní orgány obce se zahrnují výbory zastupitelstva a komise rady obce, případně zcela zřídka využívané veřejné schůze občanů. „*Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce.*“³⁰ Jejich počet není omezen. V každé obci se vždy povinně zřizuje finanční a kontrolní výbor, případně výbor pro národnostní menšiny, jestliže se v územním obvodu obce přihlásilo k jiné než české národnosti alespoň 10 % obyvatel dle posledního sčítání lidu. Finanční výbor kontroluje hospodaření s finančními prostředky a majetkem obce, včetně příspěvkových organizací. Úkolem kontrolního výboru je kontrola plnění usnesení rady a zastupitelstva a dodržování právních předpisů. Předsedou výboru je vždy zastupitel obce (neplatí u výboru pro národnostní menšiny a osadní výbor) a počet jeho členů je lichý. „*Rada obce může zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise.*“³¹ Komise mohou být též výkonným orgánem v přenesené působnosti obce pro svěřenou činnost, poté je z výkonu této činnosti podřízena přímo starostovi a její předseda musí složit zkoušku zvláštní odborné způsobilosti dle zákona o úřednících územních samosprávných celků.³²

²⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 91.

²⁹ Institut pro veřejnou správu Praha [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/onas/o-institutu/>.

³⁰ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 93.

³¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §122.

³² Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

3.3 Kraj

Vyšším územně samosprávným celkem je kraj. „*Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu.*“³³ V současné době je v České republice 14 krajů, mezi nimiž jsou rozdíly nejen ve velikosti území, počtu obyvatel, hustotě osídlení. Kraje vznikly na základě zákona³⁴ k 1. lednu 2000 a tyto kraje velmi vzdáleně kopírují kraje z období let 1948 – 1960. V listopadu téhož roku proběhly první volby do jejich zastupitelských sborů dle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů. „*Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.*“³⁵ Podobně jako obec je i kraj vymezen třemi základními znaky – území, občané a působnost. „*Kraj je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Kraj vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.*“³⁶

Kraj zabezpečuje své úkoly v samostatné i přenesené působnosti. „*Nejvýznamnějším úkolem kraje je zabezpečování veřejných statků regionálního, popř. i nadregionálního významu.*“³⁷ Na rozdíl od obcí má krajské zřízení menší objem samostatné působnosti, avšak podle Grospiče (2007) disponuje „*významnými působnostmi ve vztahu k celostátní legislativě a státní správě.*“³⁸ Mezi nejvýznamnější samosprávné kompetence kraje dle zákona³⁹ patří záležitosti týkající se jeho občanů a majetku (hospodaří podle vlastního rozpočtu, zřizuje právnické osoby a organizační složky kraje, spravuje vlastní majetek a může s ním nakládat, má zákonodárnou iniciativu vůči Poslanecké sněmovně ČR, vydává obecně závazné vyhlášky). „*Dozor nad výkonem samostatné působnosti kraje vykonávají věcně příslušná ministerstva a ústřední orgány.*“⁴⁰ Naopak rozsah přenesené působnosti krajů je poměrně obšírný (např. úkoly na úseku státní památkové péče, dozor nad výkonem státní správy v sociální oblasti, povoluje převzetí dětí do osvojení a pěstounské péče, je

³³ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §1.

³⁴ Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

³⁵ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 100.

³⁶ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §1.

³⁷ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 96.

³⁸ GROSPIČ, J., Územní samospráva v České republice a Evropě: *sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století"* : Třešť, 21. -22. 11. 2006. 2007, s. 107.

³⁹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 98.

zodpovědný za rozvoj vzdělávání na jeho území, za protidrogovou problematiku) a vyplývá ze zákona.⁴¹ Také kraje dostávají finanční prostředky ze státního rozpočtu na výkon státní správy.

Mezi orgány kraje patří zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraje, krajský úřad, komise a výbory. „*Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem.*“⁴² Zastupitelstvo je kolektivním voleným orgánem kraje, zastupitelé jsou voleni principem shodným s principem voleb do zastupitelstva obce. „*Zastupitelstvo kraje rozhoduje o klíčových samosprávních otázkách kraje, včetně hospodaření.*“⁴³ Počet zastupitelů kraje je závislý na počtu obyvatel kraje a určuje ho zákon o krajích.⁴⁴ I jejich funkční období je čtyřleté.

Výkonným orgánem kraje v samostatné působnosti je rada, která se ze své činnosti zodpovídá krajskému zastupitelstvu. Jejími členy jsou hejtman, náměstci hejtmana a další zvolení členové z řad krajských zastupitelů.

„*Hejtman kraje zastupuje kraj navenek, je odpovědný zastupitelstvu kraje.*“⁴⁵ V jeho nepřítomnosti ho zastupují jeho náměstci. Hejtman zodpovídá za objednání auditu hospodaření kraje a jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu se souhlasem ministerstva vnitra.

Krajský úřad je výkonným orgánem. Tvoří ho ředitel krajského úřadu spolu se zaměstnanci kraje zařazenými do krajského úřadu. V jeho čele stojí jmenovaný ředitel, který je zaměstnancem kraje a vnitřně se úřad kraje člení na jednotlivé odbory a oddělení, sekretariát hejtmana a sekretariát ředitele krajského úřadu. Také úředníci krajského úřadu jsou povinni dle zákona⁴⁶ vykonat zkoušku zvláštní odborné způsobilosti na úseku jimi vykonávaných správních činností.

Rovněž krajská samospráva využívá k zefektivnění své činnosti řadu výborů a komisí, které jsou iniciativními, kontrolními a poradními orgány kraje. Každý kraj vždy povinně ze zákona⁴⁷ zřizuje výbory finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. Pokud na jeho katastrálním území žije alespoň 5 % občanů hlásících se

⁴¹ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 101.

⁴³ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 100.

⁴⁴ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 102.

⁴⁶ Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

⁴⁷ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

k jiné národnosti než české, zřizuje rozhodnutím svého zastupitelstva rovněž výbor pro národnostní menšiny. „*Rada zřizuje jako své iniciativní a poradní orgány komise.*“⁴⁸ Komise poskytují radě kraje odborné zázemí pro svá rozhodnutí, z jejich návrhů, podnětů a připomínek čerpá rada při své práci. Členy jednotlivých komisí bývají zpravidla odborníci na danou oblast. Zpravidla se na úrovni krajských samospráv zřizují komise v oblasti sociální, školství, územního rozvoje, životního prostředí a zemědělství.

3.4 Financování a hospodaření obce

Územní samospráva musí zabezpečit velké množství úkolů, z nichž nejdůležitějším úkolem je zabezpečení produkce řady veřejných statků, pro jejichž zajištění obce a kraje vlastní svůj majetek a mají k dispozici určitý objem finančních prostředků. Vlastnictví majetku má své právní, ekonomické, společenské a další dimenze: majetek je rysem a současně neodmyslitelnou podmínkou samosprávy, je základnou a zároveň nástrojem místní a regionální politiky, je předpokladem rozvoje veřejného sektoru a je zdrojem vlastních příjmů územní samosprávy.⁴⁹ Právo obce vlastnit majetek vychází již z Ústavy České republiky, podle které „*územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*“⁵⁰

Z mnoha dalších právních předpisů se otázce hospodaření obce věnuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Podle tohoto zákona lze mezi základní principy hospodaření obce zařadit zejména povinnost obce využívat svůj majetek účelně a hospodárně, pečovat o jeho zachování a rozvoj, vést jeho evidenci a chránit jej před zničením, poškozením a odcizením, včas uplatňovat právo na náhradu škody, trvale sledovat, zda dlužníci řádně a včas plní své závazky, při prodeji majetku sjednat cenu, která je v daném místě a čase obvyklá a nechat si přezkoumat hospodaření obce za uplynulý rok.⁵¹

Finanční hospodaření obce se rovněž řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků a stanovuje pravidla hospodaření

⁴⁸ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §80.

⁴⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.201.

⁵⁰ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 101.

⁵¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů, §38-44.

s jejich finančními prostředky. „*Finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí se řídí jejich ročním rozpočtem a střednědobým výhledem rozpočtu.*“⁵²

Územní samospráva řídí hospodaření obce především skrz výdajovou stránku rozpočtu. Ideální stav nastává, kdy jsou běžné provozní výdaje pokryty z běžných příjmů a kapitálové výdaje jsou pokryty tvorbou finančních zdrojů na odpisy majetku, stejně jako tomu je v podnikatelském sektoru. „*Veškeré údaje o hospodaření obce, o schváleném i upraveném rozpočtu na příslušný rok a o skutečných příjmech a výdajích v členění podle vybraných třídění rozpočtové skladby lze zjistit z Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávného celku FIN 2-12 M.*“⁵³

Územní samosprávný celek je povinen vést své účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Dle tohoto zákona obce jako „*účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky.*“⁵⁴ Důležitým požadavkem je vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím průkaznost účetních záznamů.

Problematiku hospodaření obcí však ovlivňují i mnohé další právní předpisy - zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě a řada dalších.

3.4.1 Rozpočtový výhled

Při tvorbě rozpočtu obce se vychází zejména z rozpočtového výhledu, i když zastupitelstvo není údaji v něm uvedenými striktně vázáno a i jeho podoba a využití se může u jednotlivých samospráv lišit. „*Střednědobý výhled rozpočtu je nástrojem územního samosprávného celku a svazku obcí sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje*

⁵² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §2.

⁵³ SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. GREGOROVÁ, J. *Rozpočtová skladba*. [online]. [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/725-rozpocetova-skladba/>.

⁵⁴ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, §7.

jeho hospodářství.⁵⁵ Sestavuje se zpravidla na období 2 – 5 let následujících po roce, na který byl sestaven rozpočet na základě uzavřených smluv a přijatých závazků. Obsahuje zejména souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

3.4.2 Rozpočet obce

Nejobecněji lze rozpočet definovat jako finanční plán či souhrn všech plánovaných příjmů a výdajů. Územní rozpočty jsou řazeny spolu s rozpočty organizačních složek a příspěvkových organizací a státním rozpočtem do veřejných rozpočtů. Veřejné rozpočty pak spolu se státními fondy, státními pojistnými fondy a účelovými fondy tvoří dohromady rozpočtovou soustavu České republiky.

Mezi jednotlivými veřejnými rozpočty existuje řada vazeb a peněžních toků (na úrovni místní i centrální), dochází mezi nimi k přerozdělování finančních prostředků směrem od vyšších k nižším (převážně formou dotací a příspěvků), žádný místní rozpočet není zcela finančně samostatný. „*Model fiskálního federalismu využívaný v současné době v České republice lze označit jako kombinovaný model fiskálního federalismu s určitými decentralizačními prvky.*“⁵⁶ V rozpočtové soustavě ČR se promítají i vnější vazby na jiné nadnárodní veřejné rozpočty, zejména rozpočet Evropské unie.

V rámci soustavy veřejných rozpočtů sestavuje každá obec svůj územní rozpočet na rozpočtové období, tj. na období jednoho kalendářního roku. „*Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků.*“⁵⁷ Shodně s ostatními veřejnými rozpočty je i rozpočet obce vytvářen, rozdělován a používán na principu nedobrovolného, nenávratného a neekvivalentního způsobu financování, kdy rozhodující podíl příjmů a výdajů má charakter nenávratných toků. Princip nedobrovolnosti souvisí se skutečností, že zdroje příjmů veřejných financí jsou vybírány na základě právních předpisů (obligatorní

⁵⁵ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §3.

⁵⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.43.

⁵⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.53

povinnost) a subjekty tak jsou povinny tyto platby (poplatky, daně) odvádět. Na základě principu nenávratnosti neexistuje nárok na vrácení zákonem předepsané platby a tato platba se stává součástí zdrojů financování veřejného rozpočtu. Neekvivalentnost potvrzuje neexistenci přímé vazby mezi příjmy, které plynou do obecních rozpočtů a výdaji, které poplatníci z rozpočtu čerpají. Danému subjektu není znám účel platby přerozdělovaných veřejných prostředků a zároveň nelze garantovat, že jím přijaté plnění z veřejných prostředků či podíl jeho spotřeby veřejného statku bude ekvivalentní celkové výši jeho platby.

Územní rozpočet lze chápat třemi možnými způsoby: jako bilanci příjmů a výdajů (kdy porovnává změnu stavu peněžních prostředků na počátku a konci rozpočtového období po přičtení příjmů a odečtení výdajů), jako finanční plán (který by měl zajistit solventnost obce plánováním výdajových aktivit do výše příjmových možností) a též jako nástroj na prosazování cílů obecních politik (je nástrojem realizace volebního programu vítěze voleb, neboť „*struktura výdajů rozpočtu totiž v podstatě určuje, jaké aktivity budou nebo nebudou podporovány*“⁵⁸). Dobře sestavený rozpočet ovlivňuje množství a kvalitu služeb poskytovaných obcí svým občanům. „*V této souvislosti se i na úrovni obcí začaly využívat postupy a techniky finančního plánování, kontroly a auditu běžně užívané v soukromém sektoru.*“⁵⁹ Při sestavování rozpočtu volí obce některou ze současných metod sestavování rozpočtu: přírůstkový způsob (jako tradiční, nejčastější, nejsnadnější a nejrychlejší způsob spočívající v navýšení posledního rozpočtu určitým koeficientem – např. o inflaci), fixně stanovený limitovaný rozpočet, přístup nulové základny, rozpočtování dle výsledku (performance budgeting), metodu programového rozpočtování a komunitní či genderové rozpočtování.⁶⁰ Rozpočet má pro obec tři významné funkce: alokační (funkce nejdůležitější, neboť prostředky z rozpočtu se financují veřejné statky), redistribuční (zejména v podobě finančních příspěvků pro sociálně slabé občany) a funkci stabilizační (výstavba technické infrastruktury ovlivňuje růst ekonomického potenciálu území obce).⁶¹

⁵⁸ CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. Praha: Transparency International, 2008, s. 25.

⁵⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 55.

⁶⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2015, s. 53.

⁶¹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 201.

Nejčastěji obce sestavují rozpočet vyrovnaný, kdy jsou příjmy a výdaje ve stejné výši. Další možnou variantou je schválení rozpočtu přebytkového, v kterém je objem celkových příjmů vyšší než objem celkových výdajů, tento způsob zpravidla volí obce, které akumulují prostředky na budoucí investiční akce. Zákon⁶² připouští i schválení schodkového rozpočtu s výdaji vyššími než příjmy. Tento schodek však musí pokrýt našetřené prostředky z let předchozích nebo závazně platné přiznání úvěru či půjčky.

Tabulka 2 – Struktura územního rozpočtu

Příjmy	Výdaje
Daňové: <ul style="list-style-type: none"> - svěřené daně - sdílené daně - místní poplatky - správní poplatky 	Běžné – neinvestiční: <ul style="list-style-type: none"> - mzdy a platy - povinné pojistné - materiálové - energie - nájemné - úroky, pokuty - na podnikání - poskytnuté dary - poskytnuté dotace - neinvestiční příspěvky vlastním příspěvkovým organizacím
Nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních příspěvkových organizací - zisk z podnikání - dividendy z akcií, přijaté úroky 	
Přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy (nahodilé přijaté dary, sankce) 	
Kapitálové: <ul style="list-style-type: none"> - z prodeje majetku - z prodeje akcií a majetkových podílů - kapitálové dotace - přijaté úvěry - příjmy z emise komunálních obligací - přijaté splátky půjček 	Kapitálové – investiční: <ul style="list-style-type: none"> - pořízení majetku - nákup cenných papírů - investiční příspěvky - poskytnuté investiční půjčky - splátky úvěrů
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Pekové

Rozpočet obce se zpravidla dělí na běžný (provozní) a kapitálový. „Oddělení běžného hospodaření od hospodaření investičního umožňuje přehledně analyzovat, na co jsou vynakládány daňové i nedaňové příjmy, umožňuje analyzovat nutnost využívání

⁶² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §4.

návratných příjmů na financování investic a únosnou výši dluhové služby.⁶³ Běžný rozpočet je finanční plán převážně každoročně se opakujících příjmů a výdajů provozní povahy. Naopak příjmy a výdaje na financování investičních akcí mající povahu jednorázovou a jedinečnou jsou předmětem kapitálového rozpočtu.

Do plnění rozpočtu se zahrnují jen příjmy, výdaje a další operace rozpočtového roku, rozhodující je datum pohybu na bankovních účtech obce. Rozpočtem neprocházejí finance, které se týkají cizích prostředků (například spravované prostředky z výkonu obce jako veřejného opatrovníka osoby soudně omezené ve své svéprávnosti) a prostředků sdružených („*Sdružené prostředky vyplývají ze smluv o sdružení. Jedná se o případy, kdy se obce sdružují s libovolnou jinou právní formou nejčastěji za účelem investiční výstavby.*“⁶⁴) a ani příjmy a výdaje z hospodářské činnosti obce („*Obce většinou účtují na účty hospodářské činnosti výnosy a náklady související s pronájmem bytů a nebytových prostor a některé prodeje zboží.*“⁶⁵). Výsledky hospodářské činnosti jsou ovšem součástí závěrečného účtu obce.

Rozpočet může být v průběhu roku aktuálně měněn na základě objektivně působících faktorů vnějšího i vnitřního prostředí, které ovlivňují plnění příjmů a výdajů z důvodu organizačních změn (zřízení příspěvkové organizace), věcných změn (zvýšení vodného) a metodických změn (změny v právních předpisech). Tyto změny se provádějí formou rozpočtových opatření, která se vzestupně číslují. „*Rozpočtová opatření se uskutečňují povinně, a to i jde-li o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, o změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám, nebo jestliže hrozí nebezpečí vzniku rozpočtového schodku.*“⁶⁶ Rozpočtové opatření se sestavuje obdobně jako rozpočet.

Pokud obec z jakéhokoliv důvodu neschválí svůj rozpočet před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se její hospodaření pravidly rozpočtového provizoria. Není tak narušeno její hospodaření a odvozeně i hospodaření příspěvkových organizací obce. Pravidla rozpočtového provizoria schvaluje zastupitelstvo obce. Rozpočtové výdaje v každém měsíci po dobu rozpočtového provizoria nesmí překročit 1/12 rozpočtových

⁶³ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.61.

⁶⁴ SCHNEIDEROVÁ, I. *Rozpočtová skladba v roce 2010, rozpočet a účetnictví státu*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje, 2010, s. 197.

⁶⁵ SCHNEIDEROVÁ, I. *Rozpočtová skladba v roce 2010, rozpočet a účetnictví státu*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje, 2010, s. 197-198.

⁶⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §16.

výdajů minulého rozpočtového období. Obec v tomto období zabezpečuje jen nezbytné kroky k zachování plynulosti hospodaření. „*Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.*“⁶⁷

3.4.3 Rozpočtový proces obce

Rozpočtový proces, který zahrnuje období 1,5 až 2 roky, upravuje třetí část zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a lze ho charakterizovat jako soustavu permanentně na sebe navazujících činností volených a výkonných orgánů obce, které postupnými kroky vedou k tvorbě, plnění a vykazování rozpočtu. „*V jednom kalendářním roce se tak v rozpočtovém cyklu nacházejí až tři po sobě jdoucí rozpočty: jeden ve fázi přípravy a schvalování, druhý ve fázi plnění a třetí ve fázi kontroly.*“⁶⁸

Rozpočtový proces každé obce obsahuje několik základních fází: analýzu minulosti a stanovení priorit pro budoucí rozpočtové období, sestavení návrhu územního rozpočtu, jeho projednání a schválení, průběžnou kontrolu plnění rozpočtu obce, závěrečnou kontrolu plnění rozpočtu (závěrečný účet) a posléze aktualizaci programu rozvoje a rozpočtového výhledu.⁶⁹

Úvodním krokem pro sestavení územního rozpočtu je tedy podrobná analýza hospodaření uplynulých rozpočtových období (zpravidla nejméně dvou), potvrzení priorit z platného programu rozvoje města a rozpočtového výhledu. Do návrhu rozpočtu se také musí promítnout požadavky jednotlivých odborů obecního úřadu i příspěvkových organizací a vztahy k ostatním veřejným rozpočtům, zejména ke státnímu rozpočtu a rozpočtu kraje. Tyto práce probíhají v průběhu celého roku, jenž předchází rozpočtovému roku, na který je rozpočet sestavován. Sestavený návrh rozpočtu poté projednává finanční výbor a posléze rada obce. Před vlastním schválením je třeba návrh vyvěsit na úřední desku i webové stránky obce nejpozději 15 dní předem. Během této doby písemně a nejpozději v den veřejného zasedání ústně se k návrhu mohou vyjadřovat a připomínky vznášet také občané obce starší 18-ti let. Po schválení se rozpočet stává závazným a byl-li schválen pouze v základním rozsahu (převážně u malých obcí obsahuje pouze údaje

⁶⁷ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §13.

⁶⁸ CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. Praha: Transparency International, 2008, s. 28.

⁶⁹ PROVAZŇÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.211.

o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby⁷⁰) podrobně se rozepíše dle platné rozpočtové skladby. Není-li z jakéhokoliv důvodu rozpočet schválen, řídí se hospodaření územního celku rozpočtovým provizoriem.

Průběžnou kontrolu rozpočtu provádí vedle správce rozpočtu, který je zaměstnancem obce na finančním odboru, také finanční výbor, rada a zastupitelstvo obce, případně veřejné schůze občanů. Územní samosprávné celky provádějí svou finanční kontrolu i kontrolu jimi zřízených organizací na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, který vymezuje „jednotné metodické řízení finanční kontroly prostřednictvím veřejnoprávní kontroly, řídicí kontroly, interního auditu.“⁷¹ Veřejnoprávní kontrolou se uskutečňuje kontrola u žadatelů o veřejnou podporu, průběžná kontrola plnění veřejnoprávních smluv a kontrola následná, tedy správné a účelné užití finanční podpory z rozpočtu obce. Řídicí kontrola je součástí vnitřního kontrolního systému a zajišťují ji vedoucí orgánů či pověření vedoucí zaměstnanci funkcí: příkazce operace (většinou starosta), správce rozpočtu (převážně vedoucí odboru, u malých obcí hlavní účetní) a hlavní účetní (zaměstnanec zodpovědný za správné vypořádání a zaúčtování operace). Řídicí kontrolu v praxi představuje například neproplacení faktury bez podpisu všech výše uvedených osob. U obcí nad 15 tisíc obyvatel se povinně dle zákona⁷² zřizuje funkčně nezávislý útvar interního auditu, který organizačně podléhá přímo starostovi obce. „*Interní audit představuje organizačně oddělené a funkčně nezávislé přezkoumávání a vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti řídicí kontroly včetně prověřování správnosti vybraných operací.*“⁷³ Interní audit zahrnuje audity finanční (ověřují správnost účetních a finančních výkazů), audity systémů (hodnotí příjmovou stránku rozpočtu, včasnost vymáhání pohledávek) a audity výkonů (zkoumají hospodárnost a efektivnost operací vlastního vnitřního kontrolního systému). Obce jsou rovněž povinny v průběhu rozpočtového roku (měsíčně mimo leden a červenec) zpracovat a předkládat do centrálního systému účetních informací státu finanční výkazy o plnění rozpočtu (včetně výkazů

⁷⁰ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §11.

⁷¹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.254.

⁷² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, §29.

⁷³ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.254.

doplňkových a příslušných komentářů) prostřednictvím krajského úřadu (který kontroluje úplnost a správnost výkazů).⁷⁴ Mezi povinně předkládané výkazy patří výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu (výkaz FIN 2-12M), rozvaha (bilance), výkaz zisku a ztráty, příloha účetní závěrky, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Po uplynutí daného rozpočtového období zpracuje ekonomický odbor závěrečný účet obce jako přehled o skutečném plnění rozpočtu za rozpočtový rok. Závěrečný účet je většinou zpracován velmi podrobně ve formě tabulek, grafů a komentářů, tak aby byl přehledný a srozumitelný nejen pro odborníky, ale i pro laiky, pro zastupitele i občany. „Závěrečný účet větších měst je většinou již reprezentativní záležitostí ekonomických a finančních odborů města.“⁷⁵ Součástí závěrečného účtu jsou i ostatní již výše uvedené výkazy, zpráva o hospodaření s majetkem (včetně inventurní zprávy), vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu a ostatním veřejným rozpočtům, údaje o tvorbě a pohybu na účtech mimorozpočtových fondů, výsledky hospodářské činnosti a výroční zpráva o hospodaření příspěvkových organizací a organizačních složek obce. Vhodné je přiložit rovněž analýzu největších výdajových položek rozpočtu včetně investičních akcí. Důležitou a povinnou součástí územního závěrečného účtu je zpráva o přezkoumání hospodaření obce. Přezkum hospodaření za uplynulý rok je obec povinna strpět dle zákona.⁷⁶ Přezkum se zaměřuje především na plnění příjmů a výdajů rozpočtu, finanční operace týkající se hospodářské činnosti obce, peněžních fondů, sdružených prostředků, cizích zdrojů, finanční vztahy k ostatním rozpočtům, hospodaření s majetkem, veřejné zakázky zadávané obcí, stav pohledávek a závazků, věcná břemena, vedení účetnictví.⁷⁷ Návrh závěrečného účtu se (podobně jako návrh rozpočtu) zveřejňuje nejpozději 15 dní před dnem jeho projednání. K jeho schválení na veřejném zasedání zastupitelstva musí dojít nejpozději 30. června následujícího roku. Konečným výrokem je souhlas

⁷⁴ Vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti.

⁷⁵ SCHNEIDEROVÁ, I. *Rozpočtová skladba v roce 2010, rozpočet a účetnictví státu*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje, 2010, s. 188.

⁷⁶ Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

⁷⁷ Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, §2.

s celoročním hospodařením bez výhrad nebo s výhradami, v tomto případě zároveň přijme opatření nutná k nápravě nedostatků spolu s důsledky vůči osobám, které je způsobilý.⁷⁸

Ve všech fázích rozpočtového procesu musí obce dodržovat hlavní rozpočtové zásady obecně závazné v celé rozpočtové soustavě České republiky. Na základě respektovaných přístupů, zkušeností a názorů mezi tyto zásady patří: zásada každoročního sestavování a schvalování územního rozpočtu, zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu, zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu, zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu, zásada hospodárnosti a efektivnosti, účetního auditu a zásada publicity.⁷⁹ Zásadou každoročního sestavování a schvalování územního rozpočtu je omezeno použití finančních prostředků pouze na jedno rozpočtové období (shodné s kalendářním rokem). V zásadě reálnosti a pravdivosti rozpočtu je obsažena skutečnost, že kvalita rozpočtu se odvíjí od reálnosti jeho splnění, tj. od správného a co možná nejpřesnějšího odhadu příjmové i výdajové stránky, nikoliv jeho nahodilého sestavení. Kvalitní odhad omezuje nutnost změn rozpočtu formou rozpočtových opatření.

Zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu poukazuje na závazné třídění příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby platné pro celou rozpočtovou soustavu ČR, jenž umožňuje přehlednost, snadnou orientaci v rozpočtech a jejich vzájemné porovnávání. Na základě zásady dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu by obce měly primárně sestavovat vyrovnaný rozpočet, kdy rozpočtové výdaje odpovídají rozpočtovým příjmům bez nutnosti zapojení financování. Zásada hospodárnosti a efektivnosti stanovuje územním celkům zajistit co možná nejekonomičtější použití rozpočtových prostředků, tj. dosažení nejvýše možného rozsahu, přínosu a kvality poskytovaných veřejných služeb ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění. Kontrola hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti je pak vždy součástí auditu hospodaření obce. Zásada publicity zajišťuje průhlednost, transparentnost a veřejnou kontrolu nad hospodařením samosprávy s veřejnými financemi. Tato zásada dává rovněž možnost občanům vyjádřit se k návrhu rozpočtu, rozpočtovým opatřením i závěrečnému účtu.

⁷⁸ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, §17.

⁷⁹ HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance – Vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 43.

3.4.4 Rozpočtová skladba

Všechny veřejné peněžní operace (tedy příjmy a výdaje, o kterých se rozhoduje veřejnou volbou) veřejných rozpočtů v České republice jednotně a závazně člení rozpočtová skladba, kterou stanovuje Ministerstvo financí vyhláškou č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška je poměrně často aktualizována, k poslední změně došlo k 1. 1. 2017. „Rozpočtová skladba zajišťuje komplexnost pohledu na celé finanční hospodaření příslušného veřejného rozpočtu“⁸⁰ a umožňuje porovnání jednotlivých rozpočtů v čase i prostoru a kumulaci rozpočtů nižších do rozpočtů vyšších až na úroveň rozpočtu státního. Rozpočtová skladba upravuje jednotný způsob třídění příjmů a výdajů rozpočtů organizačních složek státu, státních fondů, rozpočtů a ostatních peněžních fondů obcí, krajů, regionálních rad regionů soudržnosti a dobrovolných svazků obcí. Rovněž je aplikována při sledování plnění státního rozpočtu, při sledování čerpání rezervního fondu organizačních složek státu, při pohybech na účtech státních finančních aktiv a při pohybech na účtech pro řízení státního dluhu.⁸¹ Je založena na využití principu cash – tzn. na principu peněžních pohybů na bankovních účtech. Operace pokladny se promítnou v rozpočtovém členění do příjmů a výdajů až při jejich zúčtování s bankovním účtem.⁸² Rozpočtová skladba se naopak nevztahuje na operace z podnikatelské činnosti obce, na operace příspěvkových organizací, účty cizích a sdružených prostředků a ostatní operace nemající charakter veřejných prostředků.⁸³

Obrázek 2 – Rozpočtová skladba v ČR

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R, *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 104, vlastní zpracování.

⁸⁰ PETEROVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkum*. Praha: Institut pro místní správu, 2008, s. 59.

⁸¹ Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 225.

⁸³ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 101.

Platná rozpočtová skladba rozlišuje deset druhů třídění peněžních operací, kdy mezi základní řadí tyto čtyři druhy třídění příjmů a výdajů: kapitální (povinné pouze pro státní rozpočet, třídění podle správců kapitol), druhové, odvětvové (funkční) a konsolidační (tzv. záznamové jednotky).⁸⁴

Základním tříděním peněžních operací je druhové třídění, které je třídí do tří základních okruhů – příjmy, výdaje a financování. Nejvyšší jednotkou druhového třídění jsou rozpočtové třídy. Celkem se rozlišuje 7 tříd: 1 - daňové příjmy, 2 - nedaňové příjmy, 3 - kapitálové příjmy, 4 - přijaté dotace, 5 - běžné výdaje, 6 - kapitálové výdaje, 7. třída se nepoužívá a 8 - financování.⁸⁵ Druhové třídění umožňuje pomocí čtyřmístných číselných kódů podrobně rozčlenit jednotlivé třídy (X) na seskupení položek (XX), podseskupení položek (XXX) a konečně na jednotlivé položky příjmů a výdajů (XXXX).

„Odvětvové třídění vychází z účelů, na které se vynakládají finanční prostředky z rozpočtu v souvislosti se zajišťováním potřeb.“⁸⁶ a dělí nedaňové a kapitálové příjmy a veškeré výdaje do šesti skupin: skupina 1 - zemědělství a lesní hospodářství, skupina 2 - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, skupina 3 - služby pro obyvatelstvo, skupina 4 - sociální věci a politika zaměstnanosti, skupina 5 - bezpečnost státu a právní ochrana a skupina 6 - všeobecná veřejná správa a služby. Také odvětvové třídění využívá čtyřmístný kód, kdy nejvyšší jednotky skupiny (X) se člení na oddíly (XX), pododdíly (XXX) na nejnižší jednotku paragraf (XXXX).

Konsolidační třídění identifikuje pomocí devíti různých záznamových jednotek přesuny uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. *„Konsolidace umožňuje vyloučit duplicity na základě interních transferů mezi fondy a korekci příjmů na straně jedné a korekci výdajů na straně druhé.“⁸⁷*

3.5 Příjmy obce

Příjmy mají v oblasti hospodaření obce zásadní význam, jejich objem je výrazným rozpočtovým omezením, jejich výši (převážně vlastních příjmů z vlastní činnosti) může ovšem obec svými aktivitami výrazně ovlivnit. Čím lépe orgány obce hospodaří, tím vyšší

⁸⁴ Vyhláška č. 5/2014 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů, §2.

⁸⁵ PETEROVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkum*. Praha: Institut pro místní správu, 2008, s. 61.

⁸⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s.232.

⁸⁷ Tamtéž: s. 233.

je míra finanční soběstačnosti územního celku. Je tedy zcela jistě žádoucí, aby příjmy plynoucí do obecního rozpočtu byly: dostatečně výnosné, rovnoměrně rozložené (z hlediska prostorového i časového), plánovatelné a administrativně nenáročné na správu a výběr (minimální náklady na správu a výběr daní a poplatků).⁸⁸

Příjmy rozpočtu tvoří zejména: příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, příjmy z výsledku vlastní činnosti, vlastní správní činnosti a z výkonu státní správy vykonávané v přenesené působnosti, výnosy z místních poplatků, výnosy z daní a podílů na daních, dotace ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje a státních fondů, prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, přijaté peněžité dary a příspěvky, jiné příjmy dle zvláštních zákonů.⁸⁹

Velmi obecně se člení příjmová část obecních rozpočtů na příjmy nenávratné, jenž tvoří nejdůležitější zdroj financování potřeb lokálního veřejného sektoru, do kterých lze zahrnout příjmy daňové, příjmy z transferů a dotací a nedaňové příjmy a příjmy návratné v podobě úvěrů a půjček, které jsou spojeny s povinností obcí je za stanovených podmínek splatit.⁹⁰

Podle původu pak lze příjmy členit na běžné (většinou se každoročně opakující a zhruba ve stejné výši) a kapitálové (zpravidla jednorázové a účelově vázané na pořízení investic dlouhodobějšího charakteru).

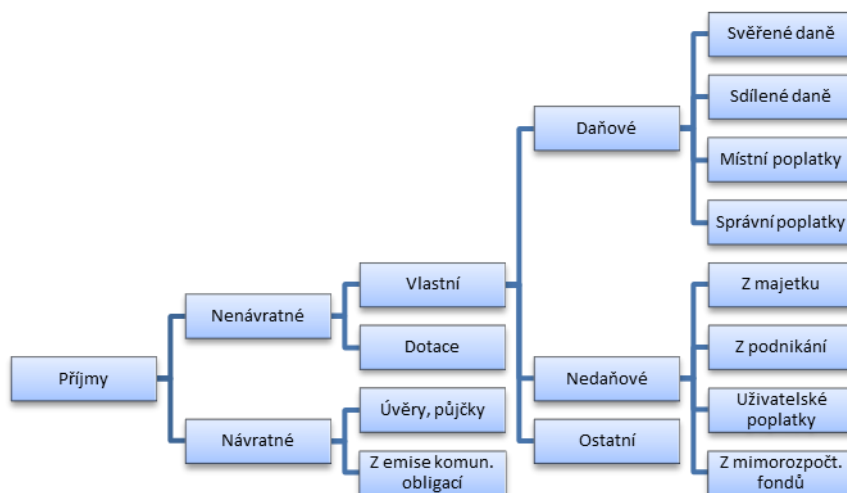
Rozpočtová skladba závazně třídí příjmy na čtyři třídy: třída 1 - daňové příjmy, třída 2 - nedaňové příjmy, třída 3 - kapitálové příjmy a třída 4 - přijaté dotace.

⁸⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 250.

⁸⁹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 7

⁹⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.73.

Obrázek 3 – Příjmy územního rozpočtu

Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2008, s.267, vlastní zpracování

3.5.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy bývají zpravidla pro obce nejvýznamnější a co do objemu největší skupinou, která plyne do územního rozpočtu. Mají charakter běžných, nenávratných příjmů a zahrnují příjmy z podílu na sdílených daních (daně sdílené), příjmy z daní výlučných (čili daně svěřené či rozpočtově určené), místní poplatky a správní poplatky. Výchozí legislativou daňových příjmů územních celků je zákon o rozpočtovém určení daní,⁹¹ který mezi sdílené daně řadí výnos z DPH a výnos z daní z příjmů. Procentní podíl pro jednotlivé obce na celostátním výnosu upravuje Ministerstvo financí vyhláškou.⁹² na základě údajů zpracovaných Českým statistickým úřadem, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Kritéria přerozdělování podílu obcí na sdílených daních tvoří: rozloha katastrálního území obce, počet obyvatel a počet zaměstnanců, počet žáků v základní škole a koeficient postupných přechodů dle zákona o rozpočtovém určení daní.

Naopak daně svěřené jsou v celé své výši příjmem rozpočtu obce, na jejímž území se daný pozemek či stavba nachází. „*Výlučným příjmem obcí je výnos z daně z nemovitých*

⁹¹ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

⁹² Vyhláška č. 276/2017 Sb., o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

*věcí a výnos daně z příjmů právnických osob v případě, je-li poplatníkem sama obec.*⁹³
Daň z nemovitých věcí se dále dělí na daň z pozemků a daň ze staveb.

Místní poplatky mají povahu obecních daní a výnos z nich slouží na poskytování lokálních veřejných statků.⁹⁴ Jejich druh, výši a případné výjimky si obec stanovuje v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (mají tedy fakultativní charakter). „*Při správě místních poplatků se uplatňují základní zásady správy daní, které jsou upraveny v § 5 až 9 daňového řádu. Tyto zásady jednak charakterizují daňové (poplatkové) řízení (a odlišují jej od jiných druhů řízení), a dále mohou být v případě nejasností interpretačním pravidlem při výkladu příslušných ustanovení daňového řádu a zákona o místních poplatcích a tím je tak dána jejich právní závaznost.* Obce mohou v současnosti vybírat tyto místní poplatky: poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.⁹⁵

Správní poplatky vybírají obce povinně za provedení vlastních správních úkonů i za správní úkony v rámci přenesené působnosti. Jejich výši stanovuje zákon⁹⁶, obce ji mohou ovlivnit jen minimálně. Mezi tyto poplatky lze zařadit například vidimace (ověřování listin), legalizace (ověřování podpisu a otisku razítka), ohlášení změny místa trvalého pobytu nebo vydání stavebního povolení.

3.5.2 Rozpočtové určení daní a jeho vývoj

Obecně je daň zákonem stanovená platba do veřejného rozpočtu, charakteristická svou neúčelovostí, neekvivalentností a nenávratností. „*Charakteristický znak*

⁹³ RUCKÁ, K. Rozpočtové určení daní: Základní východiska a principy. *Moderní obec*. 2014, roč.XX, č.12, s.12.

⁹⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007, s.117.

⁹⁵ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, §1

⁹⁶ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

daní představuje jejich mimoekonomické donucení, jímž si státní moc prosazuje podíl na důchodech a majetku podřízených subjektů.“⁹⁷

Rozpočtové určení daní (dále jen RUD) obecně stanovuje do jakého veřejného rozpočtu (nejčastěji rozpočet státní, krajský nebo obecní) příslušná celostátně vybraná daň nebo její část plyne. Jedná se o zákonem⁹⁸ stanovené druhy daní, které do rozpočtu obcí plynou přímo (svěřené daně) nebo prostřednictvím zákonem stanoveným podílem obecních rozpočtů na celostátním výnosu daní (sdílené daně).

Financování obcí daňovými příjmy prošlo rozsáhlým vývojem a několika zásadními etapami, které odpovídají novelizacím zákonů, které RUD upravovaly.

Období do roku 1993

V tomto období byly daňové příjmy obce (dříve národního výboru) zanedbatelné. Do jejich rozpočtu plynula část výnosu majetkových daní (domovní a zemědělská daň) a část výnosu daní z příjmu jednotlivců (z omezeného podnikání).⁹⁹

Období 1993 – 1995

Vznikem samostatné České republiky k 1. 1. 1993 dochází k obnovení územní samosprávy, je přijata nová daňová soustava a následně také nový systém daňového určení v rozpočtových pravidlech. Na celostátních výnosech daní se podílel nejen stát, ale také obce a okresní úřady. Daňové příjmy obcí tvořily:

- 100% výnos daně z nemovitosti na území obce (stav platný až do současnosti),
- 100% výnos daně z příjmu právnických osob placené obcí (od roku 1994 až do současnosti),
- 40% podíl z celookresního výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, od roku 1994 činí tento výnos 50 % a od roku 1995 pak 60 %,
- 100 % výnosu daně z příjmu fyzických osob samostatně výdělečně činných podle místa bydliště podnikatele¹⁰⁰

Vazba daňového výnosu na celookresní výnos způsobovala velké meziokresní rozdíly v daňových příjmech obcí, neboť obce spekulativně usilovaly o získání trvalého bydliště

⁹⁷ ŠINDELKA, V., Finance.cz. *Definice daně*. [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane/>.

⁹⁸ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

⁹⁹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 266.

¹⁰⁰ HAVLENA, O., *Ekonomie – O rozpočtovém určení daní z pohledu obcí* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.havlena.net/ekonomie/rozpoctove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>.

podnikatelů. Tento model také vedl k rychlejší dynamice nárůstu daňových výnosů rozpočtů obcí a okresních úřadů než rozpočtu státního.¹⁰¹

Období 1996 – 2000

V systému RUD dochází k níže uvedeným změnám a do obecních rozpočtů dříve plynulo:

- 30 % z celookresního výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a z toho: 10% daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti do rozpočtu té obce, kde má sídlo či bydliště plátce (kde byla pokladna plátce) a 20 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti podle podílu počtu obyvatel obce na počtu obyvatel okresu,
- 20 % z celostátního výnosu daně z příjmu právnických osob podle podílu počtu obyvatel obce k celkovému počtu obyvatelstva státu.¹⁰²

Ostatních kategorií daňových příjmů se změna netýkala.

Období 2001 – 2007

Ani touto úpravou nedošlo k odstranění přetrvávajících nedostatků, proto byl v roce 2000 přijat zákon¹⁰³, kterým dochází k zcela nové konstrukci RUD. Cílem nového zákona bylo odstranění příčin nerovnoměrných rozdílů v příjmech obcí, odstranění spekulací obcí ve snaze o zvýšení svých příjmů, sblížení dynamiky daňových příjmů územních a státního rozpočtu a odstranění nestability příjmů obcí při rozdílném vývoji právní úpravy jednotlivých daní.¹⁰⁴

Výlučnými daňovými příjmy obcí zůstaly i nadále 100 % výnosu daně z nemovitosti na území obce a 100 % výnosu daně z příjmu právnických osob placené obcí. Sdílenými daňovými příjmy obce se staly:

- daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti,
- 70 % výnosu záloh daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti,
- daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou,

¹⁰¹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.133.

¹⁰² HAVLENA, O., *Ekonomie – O rozpočtovém určení daní z pohledu obcí* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.havlena.net/ekonomie/rozpocetove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>.

¹⁰³ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).

¹⁰⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.118.

- daň z příjmů právnických osob,
- daň z přidané hodnoty.

Obcím připadlo 20,59 % z celostátního výnosu uvedených daní. Jednotlivým obcím je pak konečná částka z tohoto procenta přidělena podle počtu obyvatel obce na celkovém počtu obyvatel České republiky přepočítaného koeficientem velikostní kategorie obce. Tyto koeficienty byly stanoveny pro 14 velikostních kategorií. Tento systém výrazně změnil rozdělení výnosů daní v rámci jednotlivých kategorií obcí. Nejvíce postihl obce do 150 obyvatel, kdy stát tak vyvíjel ekonomický tlak na jejich slučování. Koeficienty velikostní kategorie způsobovaly velké skokové rozdíly ve výnosech v návaznosti na počet obyvatel. Výrazný skok je pak mezi předposlední a poslední kategorií, kdy město, které přeskočilo být o jednoho obyvatele hranici 100 tis. obyvatel, získalo o 20 % daňových příjmů na obyvatele více.¹⁰⁵ Uvedené skokové přechody mezi velikostními kategoriemi a velké rozdíly v koeficientech mezi největšími a nejmenšími obcemi a později i přijetí zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů¹⁰⁶ přinesly nutnost další novely zákona o RUD.

Tabulka 3 – Koeficienty velikostní kategorie obce

Obce s počtem obyvatel (od - do)	Koeficienty velikostní kategorie obcí
do 100 obyvatel	0,4213
101 - 200 obyvatel	0,5370
201 - 300 obyvatel	0,5630
301 - 1 500 obyvatel	0,5881
1 501 - 5 000 obyvatel	0,5977
5 001 - 10 000 obyvatel	0,6150
10 001 - 20 000 obyvatel	0,7016
20 001 - 30 000 obyvatel	0,7102
30 001 - 40 000 obyvatel	0,7449
40 001 - 50 000 obyvatel	0,8142
50 001 - 100 000 obyvatel	0,8487
100 001 - 150 000 obyvatel	1,0393
150 001 a výše obyvatel	1,6715
Hlavní město Praha	2,7611

Zdroj: Příloha k zákonu č. 243/2000 Sb. zákon o rozpočtovém určení daní – vlastní zpracování

¹⁰⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.121.

¹⁰⁶ Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

S účinností od 1. ledna 2002 nabyla účinnosti novela zákona, která zahrnovala do RUD nově i financování krajů, které převzaly řadu kompetenci zrušených okresních úřadů. Tímto datem byl rovněž obcím snížen podíl daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti ze stávajících 70 % na 60 %.

Období 2008 – 2012

Nedostatky v RUD, změny na základě zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů a výrazný propad daňových příjmů malých obcí vyvolaly bouřlivou reakci. Nejen na základě Petice proti diskriminaci obyvatel venkova a tzv. Zlínské iniciativy ze strany Svazu měst a obcí, ale i řady podnětů odborných institucí vstoupila v platnost k 1. 1. 2008 novela zákona o RUD. Novela zakotvila v zákoně tyto změny s dopadem na obce:

- snížila počet velikostních kategorií obcí – nově jen 4 kategorie,
- zrušila skokový přechod a zavedla klouzavý (progresivní) přechod mezi velikostními kategoriemi,
- zvýšila procentní podíl celostátního výnosu daní z 20,59 % na 21,4 %,
- zavedla nová kritéria (mimo stávající počet obyvatel) pro přerozdělení podílu obcí na sdílených daních - kritérium rozlohy obce (váha 3 %), kritérium prostého počtu obyvatel (váha 3 %) a kritérium přepočteného počtu obyvatel (váha 94 %),
- ze systému byla zcela vyňata čtyři největší města - Praha, Brno, Ostrava a Plzeň, kterým zákon určuje samostatné přepočítací koeficienty,
- v roce 2012 se snížil podíl na celostátním výnosu DPH z 21,4 % na 19,93 %, v návaznosti na změnu sazby DPH a penzijní reformu.¹⁰⁷

¹⁰⁷ HAVLENA, O., *Ekonomie – O rozpočtovém určení daní z pohledu obcí* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.havlena.net/ekonomie/rozpoctove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>.

Tabulka 4 – Koeficienty postupných přechodů a jejich násobky 2008 - 2012

Obce s počtem obyvatel od-do	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 - 300	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
301 – 5 000	1,0640	300 + 1,0640 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 300
5 001-30 000	1,3872	5 300,8 + 1,3872 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 5 000
30 001a více	1,7629	39 980,8 +1,7629 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Zdroj: Příloha k zákonu č. 243/2000 Sb. zákon o rozpočtovém určení daní, ve znění zákona č. 377/2007 Sb. - vlastní zpracování

Touto novelou došlo z velké části k odstranění ne zcela spravedlivých rozdílů v daňových příjmech obcí. Ovšem nově zavedené kritérium celkové výměry obce pro přerozdělení podílu obcí na sdílených daních přineslo problémy jiné. „*Na první pohled se může zdát, že 3% váha tohoto kritéria je zanedbatelná, ale ve skutečnosti došlo k několikanásobnému nárůstu daňových příjmů některých obcí s nízkým počtem obyvatel, ale velkou výměrou katastrálního území.*“¹⁰⁸

Období 2013 – 2015

Novela RUD platná k 1. 1. 2013 z výše popsaných důvodů omezila možnost započítat katastrální výměru obce na maximálně 10 hektarů na obyvatele.¹⁰⁹ Mezi další zásadní změny z pohledu obcí patří:

- zavedení nového kritéria a modifikace vah kritérií: kritérium rozlohy obce (váha 3 %), kritérium prostého počtu obyvatel (váha 10 %), kritérium přepočteného počtu obyvatel (váha 80 %) a kritérium počtu žáků mateřských a základních škol navštěvujících školu zřizovanou obcí (váha 7 %),
- na sdíleném výnosu DPH se obce podílejí 20,83 %,
- u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je podíl obcí 22,87 %,
- u ostatních daní se příjmy obcí zvyšují na 23,58 % z celostátního výnosu sdílených daní,
- upravuje koeficienty postupných přechodů a násobky postupných přechodů,

¹⁰⁸ HAVLENA, O., *Ekonomie – O rozpočtovém určení daní z pohledu obcí* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.havlena.net/ekonomie/rozpocetove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>.

¹⁰⁹ PROVAZNIKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.128.

- mění podíly počtu čtyř největších měst.¹¹⁰

Tabulka 5 – Koefficienty postupných přechodů a jejich násobky 2013 - 2015

Obce s počtem obyvatel od-do	Koefficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 - 50	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
51 – 2 000	1,0700	50 + 1,070 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 50
2 001-30 000	1,1523	2 136,5 + 1,1523 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 2 000
30 001a více	1,3663	34 400,9 + 1,3663 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Zdroj: Příloha k zákonu č. 243/2000 Sb. zákon o rozpočtovém určení daní, ve znění zákona č. 295/2012 Sb. - vlastní zpracování

Rok 2016

Novela zákona o RUD s účinností od 1. 1. 2016 se týkala převážně vyšších územně samosprávných celků. Pro obce přinesla tyto změny:

- sjednotila podíl na sdílených daních, kromě DPH, na 23,58 %

Rok 2017

Začátkem roku 2017 nabyly účinnosti další ustanovení výše zmiňované novely, které pro obce znamenaly:

- zrušení motivační složky – tj. 30% podíl obcí na DPFO ze závislé činnosti s místem bydliště na území obce,
- navýšení podílu z výnosu DPH na 21,4 %.¹¹¹

Rok 2018

Poslední platná novela zákona o RUD, která nabyde účinnosti k 1. 1. 2018, přináší pro obce tyto změny:

- sjednocuje podíl sdílených daní včetně DPH na 23,58 %,
- zvyšuje kritérium počtu žáků mateřských a základních škol navštěvujících školu zřízenou obcí (váha 9 %) a snižuje kritérium přepočteného počtu obyvatel (váha

¹¹⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.132.

¹¹¹ SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV ČR. *Vývoj RUD v ČR*. [online]. [cit. 2017-10-21]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>.

78 %). Kritérium rozlohy obce (váha 3 %) a kritérium prostého počtu obyvatel (váha 10 %) zůstávají nezměněny.¹¹²

3.5.3 Nedaňové příjmy

Na rozdíl od daňových příjmů, které jsou zákonem dány, nedaňové příjmy mají možnost obce svou aktivitou velmi výrazně ovlivnit. Mohou mít charakter příjmů běžných (příjem z pronájmu majetku) i příjmů kapitálových (příjem z prodeje nepotřebného majetku). Mezi vlastní nedaňové příjmy územních rozpočtů lze zahrnout především: příjmy z podnikání, užitelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, sankční pokuty, příjmy ze sdružených finančních prostředků, ze sbírek a darů.¹¹³

Příjmy z vlastní hospodářské činnosti jsou tradičně významným zdrojem financování obecních rozpočtů, jsou ovšem závislé na velikosti a struktuře majetku obce. Nejvýznamnější položkou jsou příjmy z pronájmu majetku, který je ve vlastnictví obce (pozemky, budovy a movité věci – dopravní prostředky, stroje). Další položkou jsou příjmy z prodeje majetku, který není obcí plně využíván. Rozhodnutí o pronájmu nebo prodeji by měla vždy předcházet podrobná ekonomická analýza. Příjmy z vlastního podnikání dále tvoří podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obce. Obec může zřídit svou příspěvkovou organizaci, založit vlastní akciovou společnost nebo společnost s ručením omezeným případně vložit své prostředky vložit do existujících společností. Poslední položku tvoří příjmy z finančního majetku, kdy obec zhodnotí aktuálně volné finanční prostředky (investice do termínovaných vkladů a obchodovatelných cenných papírů). Tento druh podnikání ovšem předpokládá jisté znalosti, proto jsou příjmy z obchodování s cennými papíry na úrovni obecních samospráv spíše ojedinělé

Užitelské poplatky jsou založeny na zásadě prospěchu a užitku ze spotřeby statku. Obce inkasují užitelské poplatky za klasické lokální služby (smíšené veřejné statky), které zabezpečují pro své občany. Představují cenu za spotřebu měrné jednotky

¹¹² Zákon č. 260/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹³ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.89.

veřejného statku, který užívá občan. O jejich druhu a výši rozhoduje zastupitelstvo obce.¹¹⁴ Jedná se například o poplatek za využívání skládek či hřbitovní služby.

Sankční pokuty jsou udělovány v přenesené působnosti obce v rámci přestupkového řízení za chování, které je v rozporu s obecně závaznými právními předpisy. (například za znečišťování veřejného prostranství, neoprávněné uložení odpadů). Pro obce představují jen malou část příjmů.

Příjmy ze sdružování finančních prostředků představují účelovou formu financování určitých investic (například kanalizace, vodovod). Dary a výnosy z veřejných sbírek představují pro obce příjmy doplňkové, jsou většinou nepravidelné, jak v čase, tak v prostoru.

3.5.4 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obcí představují příjmy z prodeje majetku (dlouhodobého hmotného a nehmotného), příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku a výnosy z vlastnictví cenných papírů (prodej akcií a majetkových podílů). Jejich podíl rostl až do roku 1999, poté se dlouhodobě snižuje. Kapitálové příjmy jsou pro obce příjmem jednorázovým a neopakovatelným.¹¹⁵

3.5.5 Dotace a transfery

Transfery a dotace tvoří druhý nejvýznamnější zdroj příjmů územních rozpočtů. Dotace a transfery slouží k financování přenesené působnosti a k zajištění určitého standardu veřejných služeb poskytovaných obcemi.¹¹⁶ Dle svého charakteru se dělí na účelové (využití je přísně vázané na konkrétní účel) a neúčelové (o jejich využití rozhoduje sama obec), návratné a nenávratné, běžné (na financování provozních potřeb) a kapitálové (na financování konkrétních investic), nárokové (obec o ně nemusí žádat) a nenárokové (obec na ně nemá automatický nárok, musí požádat o přidělení a splnit určitá kritéria). Do obecních rozpočtů proudí tyto příjmy z ostatních veřejných rozpočtů - ze státního rozpočtu, státních fondů, krajských rozpočtů, regionálních rad a fondů Evropské unie.

¹¹⁴ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008, s.271.

¹¹⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.168-169.

¹¹⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.174.

Největší část transferů je obcím poskytována ze státního rozpočtu a zahrnuje prostředky z kapitoly Všeobecná pokladní správa na výkon státní správy. Jedná se o dotaci neúčelovou, nenávratnou, běžnou a nárokovou. Z této kapitoly státního rozpočtu je obcím rovněž poskytována účelová dotace na výdaje spojené s přípravou a konáním voleb prezidenta ČR a zastupitelstev všech úrovní.

Nemalou část dotací čerpají obce ze státních fondů. Jedná se většinou o účelové, nenárokové a kapitálové dotace ze Státního fondu životního prostředí (investice s ekologickým zaměřením – čističky odpadních vod, kanalizace) a Státního fondu dopravní infrastruktury (údržba a oprava místních komunikací). Tyto dotace vyžadují odpovídající finanční prostředky obce.

Stále objemnější transferovou položkou rozpočtů územních samospráv tvoří dotace z fondů Evropské unie (strukturální fondy a Kohézní fond). Finanční prostředky obce čerpají prostřednictvím jednotlivých operačních programů již ve třetím programovém období (2014 – 2020). Česká republika má během tohoto programového období možnost čerpat prostředky ve výši necelých 24 miliard EUR. Projekty bývají financovány ze zdrojů Evropské unie 85 % a státního rozpočtu ČR z 15 %. Bývají rovněž podmíněny spolu financováním obce. Provází je však složitá administrace a zdlouhavost celého dotačního procesu.

Obce jsou povinny od roku 2013 vést zvláštní účet u České národní banky, na který jim jsou poskytovány veškeré dotace, návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu, státních fondů a Národního fondu. Z tohoto účtu pak rovněž odvádějí zpět poskytovatelům nedočerpané prostředky.

3.6 Výdaje obce

Objem výdajů obcí má vzhledem k intenzivnějšímu využívání alokační funkce a v důsledku zvýšené decentralizace pravomocí a povinností obcí na zajišťování veřejných statků vzrůstající tendenci. Obec tak svými výdaji zabezpečuje nejenom svůj vlastní chod, ale zejména financuje poskytované čistě veřejné statky a smíšené veřejné statky. Mezi výdaje na čistě veřejné statky lze zařadit výdaje na bezpečnost a zajištění veřejného pořádku, na veřejné osvětlení, místní komunikace, veřejné skládky odpadu a veřejnou zeleň. Veřejné smíšené statky jsou především výdaje, u kterých dochází k tržnímu selhání

(městská hromadná doprava), výdaje na financování výdajových programů a výdaje na základní vzdělání.

Povaha a druh poskytovaných veřejných statků, velikost obce, počet a preference obyvatel, rozsah přenesené působnosti, platná legislativa, ekonomická situace státu a rozpočtové omezení na příjmové straně jsou limitujícími faktory, které určují strukturu a objem výdajů rozpočtu obce.¹¹⁷ Obec by tedy měla vždy své výdaje pečlivě zvážit a plánovat s vazbou na hospodárnost, efektivnost a účelnost.¹¹⁸

Výdaje obce lze členit podle různých hledisek. Nejčastěji dle rozpočtové skladby (druhovému a odvětvovému členění), z ekonomického hlediska (běžné a kapitálové výdaje), podle infrastruktury (ekonomické a sociální výdaje), funkcí veřejného sektoru (alokační, redistribuční a stabilizační výdaje) a rozpočtového plánování (plánované a neplánované výdaje).¹¹⁹

Závazné je druhové členění výdajů dle rozpočtové skladby, které „*umožňuje srovnání objemu, struktury a vývoje výdajů z prostorového i časového hlediska.*“¹²⁰ Rozpočtová skladba třídí výdaje na běžné v třídě 5 a kapitálové v třídě 6. Běžné výdaje představují asi dvě třetiny výdajů obcí a zahrnují neinvestiční výdaje na činnost obecního úřadu a neinvestiční transfery poskytované různým subjektům. Rozpočtová skladba rovněž dělí výdaje dle odvětvového (funkčního) třídění do šesti základních skupin: 1. zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, 2. - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, 3. - služby pro obyvatelstvo, 4. - sociální věci a politika zaměstnanosti, 5. - bezpečnost státu a právní ochrana a 6. skupina -všeobecná veřejná správa a služby.¹²¹ Rozpočtová skladba současně umožňuje členit výdaje na nenávratné (většina výdajů) a návratné (půjčky obyvatelům). Nenávratné výdaje by měla obec pokrýt svými příjmy z daňových výnosů, místních poplatků, případně uživatelských poplatků a dotacemi z rozpočtové soustavy.

Nejčastěji se ovšem používá členění podle ekonomického hlediska, jenž dělí výdaje na běžné, kterými se financují neinvestiční, pravidelně opakující se a provozní potřeby

¹¹⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 192 - 194.

¹¹⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 2004, s. 333

¹¹⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 194 - 207.

¹²⁰ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s.349.

¹²¹ Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

v rozpočtovém roce (platy zaměstnanců, nákupy energií, materiálu a služeb) a kapitálové, kterými obec financuje dlouhodobé investiční záměry, které přesahují období jednoho roku. Kapitálové výdaje zahrnují mimo prostředků vynaložených na pořízení investice i prostředky určené na splácení jistiny půjček.¹²² Před rozhodnutím o každé investici by obecní samospráva měla zvažovat, zda tento majetek bude i v budoucnu nezbytně nutný pro naplňování poslání a cílů obce, znát nejen investiční náklady, ale i případnou návratnost a zejména dopad budoucích provozních nákladů (údržba, opravy, správa, revize) do běžného rozpočtu po uvedení majetku do užívání. Dle možností by měla vždy upřednostnit návratné investice.¹²³

Podle charakteru infrastruktury se dělí běžné i kapitálové výdaje na ekonomickou infrastrukturu (výdaje určené na produkci statků a na výrobní účely - na výstavbu a údržbu místních komunikací, vodovodů, veřejných osvětlení, veřejných prostranství, parků, průmyslových zón) a sociální infrastrukturu (výdaje na občanskou vybavenost – zejména na vzdělání, péči o zdraví, provoz sociálních zařízení a sociální dávky).¹²⁴

Z funkce veřejných financí vychází členění obecních výdajů na výdaje na alokační činnosti, redistribuční činnosti a výdaje na stabilizaci lokálních ekonomik. Mezi výdaje na alokační činnosti lze zařadit vydané prostředky na nákup služeb a zboží prostřednictvím veřejných zakázek na financování čistých a smíšených veřejných statků – veřejná zeleň, MHD, místní komunikace, výdaje na poplatkové služby. Nákupem statků a služeb obce podporují vytváření pracovních příležitostí na svém území, ovlivňují poptávku po pracovních příležitostech a stabilizují tím zaměstnanost ve své lokalitě, která následně vede k sociálnímu a ekonomickému oživení, vyšší kupní síle obyvatel a stabilizaci lokálních ekonomik (Škoda Auto a.s. v Kvasinách). Stabilizace lokálních ekonomik pak pro obec přináší snížení rozpočtových výdajů. Výdaje na redistribuční činnost jsou doplňkové peněžní transfery obyvatelům - nenárokové sociální dávky, příspěvky a dotace na nájemné.¹²⁵

¹²² PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.207.

¹²³ PŮČEK, M., J. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: NSZM, 2015, s. 86 -87.

¹²⁴ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 336.

¹²⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s.197.

Z hlediska rozpočtového plánování jsou výdaje členěny na plánované a neplánované. Velká část plánovaných výdajů má mandatorní charakter a kvazimandatorní charakter, tedy jsou běžné a opakující se a obec je nucena je vynaložit (úhrada energií, nájemného, výdaje na provoz obecního úřadu a platy jeho zaměstnanců, platba úroků). Naopak neplánované výdaje jsou nahodilé a jejich vznik lze jen velmi ztěžka odhadnout, většinou jsou financovány z rezerv (sankční platby za porušení rozpočtové kázně placené do státního rozpočtu, výdaje spojené s živelnými pohromami).

Obrázek 4 – Výdaje územního rozpočtu

Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2008, s. 276 - vlastní zpracování.

3.7 Analýza hospodaření obce

Obecní samospráva může získat ucelený pohled na hospodaření své obce pouze tehdy, má-li souhrnné informace v souvislostech a časové řadě. Pro tvorbu rozpočtu, rozpočtového výhledu, rozhodování o přijetí úvěru, při tvorbě strategického plánu i dalších událostech v životě obce je nezbytné rozhodování na základě faktů, místních podmínek a souvislostí. K tomu pomáhají analytické metody, benchmarking (pro své přednosti zvolený

jako klíčová metoda pro zlepšování veřejné správy v rámci EU) a znalosti o dostupnosti relevantních dat.¹²⁶

Nejčastější metodou využívanou obcemi je finanční analýza. Obecně „*finanční analýza představuje rozbor údajů, jejichž prvotním a zpravidla hlavním zdrojem je finanční účetnictví.*“¹²⁷ Ve veřejném sektoru má určitá specifika. Nejedná se pouze o analýzu hospodaření minulého roku, ale i o nalezení negativních i pozitivních faktorů, které měly a budou mít vliv na hospodaření. Je nezbytná pro sestavení reálné prognózy rozpočtového hospodaření. Mezi hlavní oblasti finanční analýzy patří: běžné hospodaření, hospodaření s majetkem a financování investiční činnosti.¹²⁸ Hlavním kritériem pro uspořádání metod finanční analýzy je jednoduchost či složitost použitých matematických postupů. Na základě tohoto hlediska se finanční analýza dále člení na analýzu stavových ukazatelů (horizontální a vertikální analýza rozvahy), analýzu tokových a rozdílových ukazatelů (výsledovka), analýzu poměrových ukazatelů (u obcí nejčastěji zadluženosti a soběstačnosti) a analýzu soustav ukazatelů.¹²⁹

Kvalitní finanční analýza neslouží pouze voleným a výkonným orgánům obce pro jejich rozhodování, ale je rovněž důležitým předpokladem účinné vnitřní i vnější kontroly. Cílem vnitřního kontrolního systému je nastavení co nejefektivnějšího řízení, zjišťování chyb v řízení a hospodaření spolu s navržením postupů pro jejich předcházení a zajištění správnosti a úplnosti účetních zápisů a účetních výkazů.¹³⁰

Oblast hospodaření obcí je předmětem monitoringu, který provádí stát počínaje rokem 2010. Monitoring hospodaření je založen na sledování soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) u jednotlivých obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací. Hlavními ukazateli jsou ukazatel celkové likvidity a ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům. Soustavu informativních ukazatelů tvoří počet obyvatel obce, konsolidovaný celkový příjem, úroky, uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků, dluhová služba, ukazatel dluhové služby (v %), celková aktiva, cizí zdroje, celkový stav na bankovních účtech, úvěry a komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a

¹²⁶ PŮČEK, M., J. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: NSZM, 2015, s. 49-58.

¹²⁷ MÁČE, M. *Finanční analýza obchodních a státních organizací – praktické příklady a použití*. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 23.

¹²⁸ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 215.

¹²⁹ MÁČE, M. *Finanční analýza obchodních a státních organizací – praktické příklady a použití*. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 23.

¹³⁰ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 216.

ostatní dluhy, celková zadluženost, podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %), 8-leté saldo, oběžná aktiva a krátkodobé závazky. Monitorujícími ukazateli je podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %) a celková (běžná) likvidita (v %).¹³¹ „Cílem monitoringu je vést obce k větší obezřetnosti při hospodaření se svěřenými veřejnými prostředky“.¹³² Na základě předložených účetních a finančních výkazů provádí a vyhodnocuje Ministerstvo financí výpočet soustavy informativních a monitorujících ukazatelů za všechny obce. „Obce, jejichž ukazatel celkové likvidity bude k 31. 12. daného roku v intervalu $<0; 1>$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 %, budou osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění tohoto stavu a o stanovisko zastupitelstva dané obce.“¹³³

Vypočtené hodnoty ukazatelů signalizují možné riziko hospodářských problémů, což ovšem nemusí znamenat tíživou hospodářskou situaci obce. Tu lze vyhodnotit teprve podrobnou analýzou účetních a finančních výkazů a dodatečných podkladů předložených obcí. Obcím, u kterých jsou nalezeny vážné problémy, je nabídnuta pomoc ze strany Ministerstva financí ČR a Ministerstva vnitra ČR, která spočívá v analýze vzniklých problémů a zároveň návrhu postupu jejich řešení.

¹³¹ PŮČEK, M., J. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: NSZM, 2015, s. 52.

¹³² Ministerstvo financí ČR. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/monitoring-hospodareni-obci>

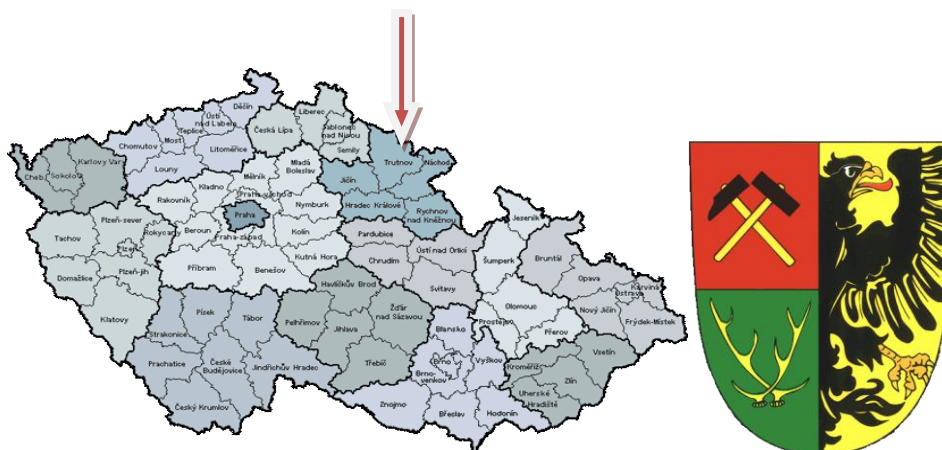
¹³³ Ministerstvo financí ČR. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/monitoring-hospodareni-obci>

4 Město Svoboda nad Úpou

Město Svoboda nad Úpou se nachází v Královéhradeckém kraji, 11 km severozápadně od bývalého okresního města Trutnova a 7 km od hranic s Polskem. Městem protéká řeka Úpa a Janský potok. Nadmořská výška je udávána 516 m. n. m. Katastrální území města o rozloze 7,75 km² se člení na tři části: Svobodu, Maršov I a Maršov II. K 1. 1. 2017 žilo ve městě 2 100 obyvatel s průměrným věkem 45,2 let.¹³⁴

Dle svěřeného rozsahu výkonu státní správy se město Svoboda nad Úpou řadí mezi obce s pověřeným úřadem, pro výkon státní správy obce s rozšířenou působností spadá pod město Trutnov.

Obrázek 5 – Poloha města v rámci ČR a znak města

Zdroj: Česká republika, hrady, zámky a turistické cíle, dostupné z http://www.hrady-zamky-cr.cz/images/mapa_cr.gif, doplněný o popisek autorky, Svoboda nad Úpou, symboly města, dostupné z: <http://www.czech-travel-touristic.cz/fotosekce/big/70618114150.jpg>. Vlastní zpracování.

4.1 Historie města

Raná historie Svobody nad Úpou není doložena, neboť četné požáry, ztráta archivu vlčického panství v 18. století a nucený hromadný odsun původního německého obyvatelstva po druhé světové válce způsobily nedostatek archiválií.

¹³⁴ Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017*. [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>.

„Podle kroniky Simona Hüttela měla být Svoboda nad Úpou založena v roce 1009 Petrem Hostolovským, poddaným hraběte Trautenbergera z Trutnova.“¹³⁵ V té době se kolem Svobody na úpatí Rýchor začalo nejspíš kutat stříbro a zlato. Nejstarší doložený záznam o existenci města je však z roku 1546, kdy byla Svoboda nad Úpou povýšena císařem Ferdinandem I. na městys a uděleny jí všechny výsady horního města včetně erbu. Podnětem k pojmenování města byla pravděpodobně svoboda dolování - německy Bergfreiheit. V průběhu staletí se ovšem název města vyvíjel - Pírgfreiheit unterm güldnen Rehorn (horní město Svoboda pod zlatými Rýchorami). Ještě v 19. století se používal název Vrajt, což bylo zkomolené Freiheit (Svoboda). Císař Rudolf II. udělil Svobodě v roce 1580 statut horního města a odpustil podílníkům na těžbě odvod desátků. Povýšením na město dochází rovněž k usídlování řemeslníků a obchodníků. Těžba zlata však postupně upadala a roku 1781 kníže Schwarzenberg důl definitivně uzavřel.

Po středověku nastal největší rozkvět města na konci 19. století, kdy zde byly postaveny dvě papírny s vývozem produkce nejen do Evropy. Továrna, kterou vlastnil Prosper Piette de Rivage vyráběla cigaretový papír, který neměl v tehdejším světě konkurenci a papír krepový a kopírovací. Za jeho finance byla ve městě postavena v roce 1880 škola. Druhou továrnou byla papírna firmy Eichmann, kde se vyráběl převážně bankovní papír.¹³⁶ Se zavedením železnice v roce 1871 a rozmachu turistiky na počátku 20. století se Svoboda nad Úpou stala přirozenou branou pro východní Krkonoše. V době první republiky končily na místním nádraží přímé vlaky z Prahy a Berlína. V období po únoru 1948 na základě odborářského hesla "hory patří pracujícím" jezdily do Svobody zvláštní rekreační vlaky z Prahy, Brna a Bohumína. „*Ne náhodou si tedy svobodské nádraží "zahrálo" v dobové komedii "Anděl na horách".*“¹³⁷

4.2 Současnost města

Turismem žije obec i v současné době, je zde nesčetně hotelů, penzionů a restaurací. Ve městě jsou čtyři samoobslužné prodejny smíšeného zboží, z toho dvě vietnamských obchodníků. Ve městě se rovněž nachází obvodní oddělení Policie ČR,

¹³⁵ Svoboda nad Úpou oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/historie/86-historiesvobody>.

¹³⁶ Historie města Svoboda nad Úpou. [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.svobodanadupou.eu/cz/o-svobode-nad-upou/historie-a-soucasnost>.

¹³⁷ Svoboda nad Úpou oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/historie/86-historiesvobody>.

pobočka České pošty a České pojišťovny, bankomat České spořitelny, dvě čerpací stanice a dva hřbitovy. V lékařském domě je lékárna, obvodní lékař pro dospělé, děti a stomatolog. Město je zřizovatelem mateřské školy a základní školy a rozsáhlý areál pro učební obory a praxi maturitních oborů spolu s internátem zde vlastní Střední lesnická akademie (zřizovatelem je kraj). Seniorům slouží Dům s pečovatelskou službou, který je příspěvkovou organizací města. V roce 2013 bylo otevřeno Centrum spokojeného stáří Alzheimer Care (zřizovatelem Lázně Bohdaneč), kde našli domov lidé s chronickým duševním onemocněním, především stařeckou demencí a Alzheimerovou chorobou.¹³⁸ Sportovně založeným jedincům slouží městský stadion, krytá jezdecká hala s parkurovými překážkami, sauna, bowling, lyžařské středisko Duncan s udržovanou běžeckou stopou, jehož vlastníkem je Mega Plus s.r.o. a sportovní hala s horolezeckou stěnou vybudovaná v roce 2014.

Ve Svobodě nad Úpou končí železniční trať 045, dráha je od obnovení provozu v roce 1997 provozována soukromou společností GW Train Regio a.s., dopravní obslužnost rovněž zajišťuje řada místních i dálkových autobusových spojů. V roce 2009 byl v místě původního autobusového a vlakového nádraží vystaven krytý terminál, který získal řadu architektonických ocenění.

Ve městě panuje čilý sportovní, kulturní a společenský život a činných je několik zájmových neziskových organizací - sportovních, hasiči, rybáři, myslivci, klub důchodců, divadelní ochotníci, kteří obnovili svoji činnost v roce 2013. V budově radnice je každý všední den otevřena knihovna (organizační složka města) s veřejným internetem. Obec je hlavním organizátorem mnoha sportovních a kulturních akcí, z nichž nevýznamnější jsou dobové Rudolfovy slavnosti s celodenním kulturním programem, které oslavují povýšení na město císařem Rudolfem II.

Město je zčásti plynofikováno, více jak polovina objektů na katastrálním území města je vytápěna parovodem z Elektrárny Poříčí, má vybudovaný vodovodní a kanalizační řád napojený na ČOV.

¹³⁸ Alzheimer Care Svoboda nad Úpou [online]. [cit.2017-10-27]. Dostupné z: <http://www.alzheimercare.cz/>.

Tabulka 6 – Klasifikace obce

Klasifikace obce	
Status	město
Obec NUTS 5	CZ0525 579734
Kraj (NUTS 3)	Královéhradecký (CZ052)
Okres (NUTS 4)	Trutnov (CZ0525)
Obec s rozšířenou působností	Trutnov
Pověřená obec	Svoboda nad Úpou
Katastrální výměra	7,75 km ²
Zeměpisné souřadnice	50° 38' s. š., 15° 48' 51" v. d.
Nadmořská výška	516 m. n. m.
Základní sídelní jednotky	3
Části obce	1
Katastrální území	3 (Svoboda, Maršov I a Maršov II)
PSC	542 24

Zdroj: vlastní zpracování dle wikipedie [online]. [cit.2017-10-27].

Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Svoboda_nad_Úpou

K 1. lednu 2006 čítala Svoboda nad Úpou 2 116 obyvatel, k 1. 1. 2017 žilo ve městě 2 100 občanů. Ve sledovaném období byl počet obyvatel obce (na kterém jsou závislé především daňové příjmy obce a odměna uvolněného starosty) nejvyšší k 1. lednu 2011, poté dochází ke každoročnímu poklesu. Jedná se o migrační úbytek obyvatel, především v produktivním věku. Ve městě významně ubývá pracovních příležitostí, lidé se stěhují za prací, mladí lidé se po studiích nevrací do své rodné obce. Přispívá k tomu zcela jistě také poloha Svobody nad Úpou v hlubokém údolí při hlavní silnici s jen několika málo parcelami pro výstavbu nových domů, které jsou navíc drahé a nízká občanská vybavenost. S tím souvisí rovněž stárnutí obyvatelstva. Zatímco v roce 2010 byl průměrný věk 42,6 let, v roce 2017 to je 44,2 let. Vývoj počtu obyvatel a jejich průměrný věk je uveden v tabulce 7.

Tabulka 7 – Počet obyvatel města (k 1. 1. uvedeného roku)

Období	Počet obyvatel			Průměrný věk		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
1. 1. 2006	2116	1059	1047	-	-	-
1. 1. 2007	2141	1073	1068	-	-	-
1. 1. 2008	2118	1052	1066	-	-	-
1. 1. 2009	2139	1064	1075	-	-	-
1. 1. 2010	2137	1063	1074	42,6	40,8	44,4
1. 1. 2011	2180	1091	1089	42,8	41,5	44,0
1. 1. 2012	2160	1081	1079	42,9	41,5	44,2
1. 1. 2013	2128	1060	1068	43,2	42,1	44,3
1. 1. 2014	2107	1048	1059	43,7	42,5	44,9
1. 1. 2015	2083	1036	1047	44,2	42,9	45,5
1. 1. 2016	2112	1044	1068	44,6	43,1	46,0
1. 1. 2017	2100	1046	1054	45,2	43,8	46,6

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSU a matriky městského úřadu

Ve městě mají sídlo pouze menší výrobní podniky – KVK Parabit, spol. s r. o. (výroba asfaltových hydroizolačních pásů), Japio, spol. s r. o. (výroba a prodej stanů) a Krkonošské obálky, s. r. o. (výroba a prodej poštovních obálek a tašek. Dalšími podnikajícími subjekty jsou živnostníci, jejichž převažující podnikatelská činnost je v oblasti cestovního ruchu a služeb. Počet zaměstnanců, kteří mají na katastrálním území města místo výkonu práce se v období analyzovaných let pohybuje v rozmezí 445 - 650 osob. Tento údaj je rozhodující pro stanovení části podílu města na výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Ovšem v případě Svobody nad Úpou má na příjmy města zanedbatelný vliv. Významný je tak spíše ze sociálního hlediska.¹³⁹

Tabulka 8 – Počet zaměstnanců v katastru obce (k 1. 1. uvedeného roku)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet zaměstnanců	501	502	445	489	505	473	544	483	629	650	586

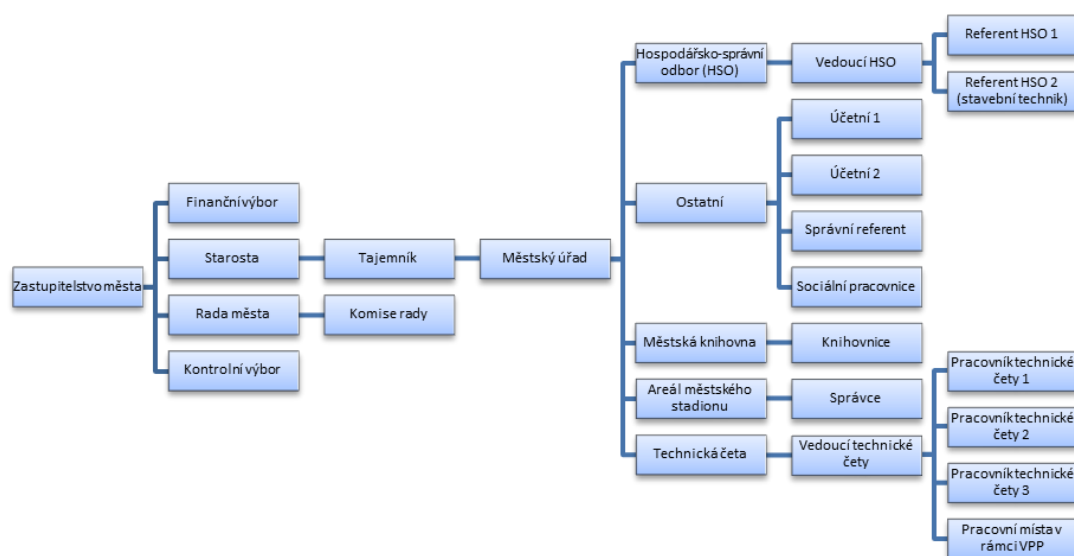
Zdroj: vlastní zpracování dle Rozpočtového výhledu města Svoboda nad Úpou a Přílohy k vyhlášce č. 276/2017 Sb., o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

Opravená budova radnice se nachází v centru obce na náměstí Svornosti. Město Svoboda nad Úpou je obcí s pověřeným úřadem a vykonává státní správu v přenesené

¹³⁹ TESÁŘ, L. *Rozpočtový výhled města Svoboda nad Úpou s analýzou financí a ratingem na roky 2017 až 2021*. s. 10.

působnosti na úseku stavebního a matričního úřadu. Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem je vymezen územím těchto obcí: Horní Maršov, Janské Lázně, Malá Úpa, Pec pod Sněžkou a Svoboda nad Úpou. Do obecního úřadu je v současnosti zařazeno 14 zaměstnanců (+ 5 pracovníků přijatých na veřejně prospěšné práce) a uvolněný starosta Ing. Jiří Špetla, kterého v jeho nepřítomnosti zastupuje neuvolněný místostarosta.

Obrázek 6 – Organizační struktura města

Zdroj: vlastní zpracování dle internetových stránek města. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/kontakty>.

Rada obce se skládá z 5 členů a jako své iniciativní a poradní orgány zřídila komisi stavební, pro občanské a kulturní. Zastupitelstvo obce je 15-ti členné a zřídilo si jako své iniciativní, poradní a kontrolní orgány výbory finanční a kontrolní.

Tabulka 9 – Výsledky komunálních voleb pro volební období 2014 - 2018

Volební strana	Počet kandidátů	Počet hlasů	Poměr hlasů k základu v %	Počet mandátů
Pro kulturu a mládež	15	1 361	11,28	2
Občané Svobody a ODS	15	2 696	22,36	3
Sdružení pro rozvoj kultury a sportu	15	1 130	9,37	1
Maršováci a Svobodáci	15	1 220	10,12	1
Sdružení pro lepší Svobodu	15	1 584	13,13	2
Nová Svoboda	15	4 064	33,71	6

Zdroj: vlastní zpracování dle oficiálních stránek města – Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce

Z tabulky je zřejmé, že v obci nekandidovala samostatně žádná politická strana. Na kandidátních listinách všech stran je pouze jeden člen ODS, který usiloval o mandát v rámci sdružení Občané Svobody a ODS. Za zmínku stojí jistě i fakt, že rada obce je složena výhradě z vítězného seskupení Nová Svoboda. Volební účast byla 54,27 %.

Město je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací - Domu s pečovatelkou službou (DPS) a Základní a mateřské školy (ZŠ a MŠ). Zřizovací listina DPS uvádí, že *„základním účelem a předmětem činnosti je zajišťovat pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění a prevence sociálního vyloučení v důsledku nepříznivé sociální situace.“*¹⁴⁰ Dům s pečovatelskou službou poskytuje služby dle zákona o sociálních službách a pro soběstačné osoby důchodového věku. Základní školu navštěvuje v průměru 170 žáků v 1. – 9. třídě a mateřskou školu 60 dětí. Pod základní školou je provozována družina a školní jídelna, která vaří obědy rovněž pro MŠ a DPS.

Zastupitelstvo města zřídilo dvě organizační složky obce, jejichž rozpočet je součástí rozpočtu města a nejsou tedy samostatnou účetní jednotkou – Městskou knihovnu a Jednotku sboru dobrovolných hasičů. Knihovní fond čítal k 31. 12. 2016 téměř 21,5 tisíc svazků. *„Knihovna slouží kulturním, informačním a vzdělávacím potřebám, a to především občanům a institucím města Svobody nad Úpou. Je veřejnou univerzální knihovnou, která shromažďuje a půjčuje knihy, časopisy, noviny, mapy a další prameny.“*¹⁴¹ Jednotka sboru dobrovolných hasičů má v současné době 24 členů včetně dětí z kroužku mladých hasičů. Hlavním úkolem jednotky je zasahovat při požárech, živelných pohromách a jiných mimořádných událostech. *„Jednotka je zařazena do kategorie plošného pokrytí JPO III, což znamená, že dle zákona musí družstvo vyjet do 10 minut od vyhlášení poplachu.“*¹⁴² Obec také spravuje městský stadion, městskou ubytovnu a sportovní halu. O tyto objekty se stará správce, který je stálým zaměstnancem města. Restauraci na stadionu město pronajímá. Rentabilita tohoto příjmu je však sporná.

Město je ve vnějších vztazích členem mnoha dobrovolných sdružení - Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis, Svazku měst a obcí Krkonoše, Dobrovolného svazku obcí Východní Krkonoše a Svazu měst a obcí České republiky.

¹⁴⁰ Zřizovací listina DPS, Svoboda nad Úpou oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-28]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/prispevkoveorganizace/dps>.

¹⁴¹ Svoboda nad Úpou oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-28]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/organizacnislozky/mestskaknihovna>.

¹⁴² Jednotka sboru dobrovolných hasičů Svoboda nad Úpou [online]. [cit.2017-10-28]. Dostupné z: <http://www.hasicisvobodanadupou.wbs.cz/Jednotka.html>.

Členství v těchto seskupeních přináší městu zdroj příjmů v podobě dotačních titulů. Sehrává tak významnou roli v rozvoji jeho území (například dotace v roce 2014 z Euroregionu Glacensis na vybudování odpočinkového areálu Krakonošova muchomůrka).

5 Rozbor hospodaření

Následující kapitola se zaměří na rozbor rozpočtového hospodaření města Svoboda nad Úpou v letech 2006 až 2016.

Nejprve bude analyzována příjmová část rozpočtu, včetně rozboru příjmů sdílených daní a vlivu novely zákona o rozpočtovém určení daní na jejich výši. Rovněž bude provedena komparace příjmů v přepočtu na jednoho obyvatele, výpočet a komparace míry finanční soběstačnosti s vybranými obcemi obdobné velikostní kategorie Královéhradeckého kraje. Dále bude provedena analýza výdajové části rozpočtu v druhovém a odvětvovém členění. I na výdajové straně rozpočtu bude provedena komparace výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele s vybraným vzorkem obcí. V závěru práce bude proveden výpočet základních ukazatelů likvidity a zadluženosti, které budou porovnány v čase.

Podkladem pro analýzu jsou především interní zdroje města Svoboda nad Úpou za sledované roky – závěrečné účty města, rozborové přehledy rozpočtu města a závěrkové výkazy.

Všecké příjmy a výdaje jsou uváděny po konsolidaci (tj. bez přijatých průtokových transferů pro příspěvkové organizace a převodů finančních prostředků mezi vlastními běžnými účty).

Pro komparaci města byly vybrány územně samosprávné celky Královéhradeckého kraje, které se blíží počtem svých obyvatel k 1. 1. 2017 Svobodě nad Úpou (2 100 obyvatel) a se statutem města. Velikostní kategorii splňují: Borohrádek, Kopidlno, Mladé Buky, Rokytnice v Orlických horách, Rudník, Solnice, Stěžery a Stará Paka. Stěžery ovšem nepřekračují hranici 2 000 obyvatel. Statut města má však jen Svoboda nad Úpou, Borohrádek, Kopidlno, Rokytnice v Orlických horách a Solnice, městysem jsou Mladé Buky a zbylé územní celky jsou obcemi.¹⁴³ V další práci se tedy pozornost zaměří pouze na města Svoboda nad Úpou, Borohrádek, Kopidlno, Rokytnice v Orlických horách a Solnice.

¹⁴³ Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017*. [online]. [cit.2017-10-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>.

Tabulka 10 – Počet obyvatel v obcích Královéhradeckého kraje k 1. 1. 2017

Název obce	Počet obyvatel celkem	Z toho	
		Muži	Ženy
Borohrádek	2 079	998	1 081
Kopidlno	2 150	1 072	1 078
Mladé Buky	2 265	1 156	1 109
Rokytnice v Orlických horách	2 047	1 010	1 037
Rudník	2 163	1 132	1 031
Solnice	2 211	1 106	1 105
Stará Paka	2 084	1 045	1 039
Stěžery	1 953	964	989
Svoboda nad Úpou	2 100	1 046	1 054

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ - Počet obyvatel v obcích Královéhradeckého kraje k 1. 1. 2017.

Borohrádek leží 8,5 km jihozápadně od Kostelce nad Orlicí v údolí Tiché Orlice, v okrese Rychnov nad Kněžnou. Katastrální území Borohrádku zaujímá rozlohu 1 399 ha. První zmínka o panství Borohrádek je z roku 1342. Statut města získal Borohrádek 1. května 1971. Borohrádkem prochází silnice I/36 a několik silnic II. třídy. Město protíná železniční trať Hradec Králové - Choceň. Pověřenou obcí pro Borohrádek je Týniště nad Orlicí, obcí s rozšířenou působností Kostelec nad Orlicí. V obci je plná občanská vybavenost, ordinaci zde mají dva praktičtí lékaři, lékař pro děti a dorost, stomatolog a lékárna, není zde služebna Policie ČR. Město je zřizovatelem mateřské školy a základní školy T. G. Masaryka, zřizovatelem církevní základní školy je královéhradecké biskupství. Nejvýznamnějšími výrobními podniky jsou Serafin Campestrini s.r.o. (výroba palubek a podlah Seca), Pila Borohrádek (výroba palet, dětských hřišť, řeziva) a LAGA, s. r.o. (výroba lepicích pásek).¹⁴⁴

Kopidlno leží 13 km jihozápadně od okresního města Jičína, protéká jím říčka Mrlina. Jeho katastrální výměra činí 2912 ha. Město leží podél silnice spojující Poděbrady a Jičín, na železniční trati Nymburk - Jičín. První písemné zmínky o Kopidlně jsou z roku 1341. V roce 1514 získalo Kopidlno od krále Vladislava II. statut města, v roce 1523 mu král Ludvík udělil městský znak. Kopidlno je pověřenou obcí, jeho obcí s rozšířenou

¹⁴⁴ Borohrádek oficiální stránky města [online]. [Cit.2017-10-28]. Dostupné z: <http://www.mestoborohradek.cz/>.

působností je Jičín. V obci je plná občanská vybavenost, služebna Policie ČR a ordinace lékaře pro dospělé, děti a stomatolog. Ve městě je mateřská škola, základní škola a Střední zahradnická škola, jejímž zřizovatelem je kraj. Mezi největší místní zaměstnavatele patří dřevařský podnik BENCO, s.r.o. (výroba parket a podlah). Vzhledem k výhodné poloze města řada a dopravní dostupnosti řada obyvatel dojíždí do automobilky Škoda-auto Mladá Boleslav či TPCA v Kolíně.¹⁴⁵

Město Rokytnice v Orlických horách se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou, 9 km severně od města Žamberk. Leží při říčce Rokytnice. Celková katastrální výměra města činí 4 021 ha. Rokytnice leží na silnici II. třídy a končí zde železniční trať. Vznik Rokytnice nelze přesně určit, její počátky lze datovat na přelom 13. a 14. století. Město je pověřenou obcí, obcí s rozšířenou působností je spádově Rychnov nad Kněžnou. Občanská vybavenost je na úrovni Svobody nad Úpou. Mezi její příspěvkové organizace patří základní a mateřská škola, organizačními složkami jsou pečovatelská služba, muzeum Pevnost Hanička a informační centrum. Město také založilo a řídí dvě obchodní společnosti: CENTEP, spol. s r. o. (výroba tepla, technické služby a správa lesů) a Rokytnická voda, s. r. o. (zabezpečuje vodné a stočné pro město a okolní obce). V současnosti je obec významným turistickým střediskem a centrem východní části Orlických hor, převážná část obyvatel pracuje tudíž v oblasti cestovního ruchu nebo za prací dojíždí. V místě nejsou větší výrobní závody.¹⁴⁶

Solnice leží v podhůří Orlických hor 5 km od okresního města Rychnova nad Kněžnou. Obcí protéká říčka Bělá. Katastrální výměra Solnice činí 1 267 ha. Solnicí prochází silnice I/14 a končí zde železniční trať. Původní osada vznikla v polovině 13. století při obchodní cestě z Čech do Kladska. Status města byl navrácen obci v roce 1991. Solnice je pověřenou obcí, obcí s pověřenou působností je pro ni Rychnov nad Kněžnou. Občanská vybavenost v obci vykazuje stejnou strukturu jako v obcích podobné velikostní kategorie. Ve městě je praktický lékař, dětský lékař, zubař a lékárna. Pouze některé dny v týdnu zde ordinuje gynekolog a fyzioterapeut. Občanům města slouží pobočka České pošty a pobočka České spořitelny. Město zřídilo jako svou příspěvkovou

¹⁴⁵ Kovidlno oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-28]. Dostupné z: <http://www.kovidlno.cz/>

¹⁴⁶ Rokytnice v Orlických horách oficiální stránky města [online]. [cit.2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.rokytnicevoh.cz/>

organizaci základní školu a mateřskou školu. Významným zaměstnavatelem v těsném okolí (2 km) je Škoda-auto a. s. Kvasiny.¹⁴⁷

5.1 Analýza příjmů

Tabulka 11 popisuje strukturu a vývoj konsolidovaných příjmů města v absolutních hodnotách a procentuální podíl jednotlivých příjmů dle druhového třídění na celkových příjmech v analyzovaných letech 2006 až 2016. Roční obrat celkových příjmů města za běžné situace se pohybuje okolo 40 mil. Kč. Nejvyšší objem celkových příjmů přijalo město do svého rozpočtu v roce 2013 ve výši 64 686 tis. Kč a naopak nejnižší na počátku sledovaného období v roce 2006 ve výši 31 993 tis. Kč.

Nejvyšší objem celkových příjmů ve výši 64 686 tis. Kč v roce 2013 je způsoben nárůstem přijatých transferů a finančních darů ze skupiny nedaňových příjmů na odstranění následků povodně, která obec postihla v červnu téhož roku. Přijaté transfery ve výši 30 629 tis. Kč a nedaňové příjmy ve výši 6 480 tis. Kč v roce 2013 jsou rovněž nejvyšší ze sledovaných let. Novelou zákona o rozpočtovém určení daní došlo v roce 2013 také k vyššímu inkasu daňových příjmů (o 3 mil. více než v roce 2012).

Tabulka 11 – Příjmy obce (v tis. Kč) a podíl jednotlivých druhů příjmů (v %)

Rok	Daňové příjmy	v %	Nedaňové příjmy	v %	Kapitálové příjmy	v %	Přijaté transfery	v %	Příjmy celkem
2006	16 039	50,1	1 162	3,6	4 344	13,6	10 448	32,7	31 993
2007	17 155	48,5	1 284	3,6	12 965	36,7	3 946	11,2	35 350
2008	18 092	51,4	1 918	5,5	9 048	25,7	6 138	17,4	35 196
2009	15 861	32,4	2 478	5,1	987	2,0	29 703	60,5	49 029
2010	16 433	47,3	2 550	7,3	1 024	2,9	14 776	42,5	34 783
2011	16 153	33,1	2 893	6,0	22 298	45,9	7 257	15,0	48 601
2012	19 931	60,0	2 895	8,7	5 147	15,5	5 231	15,8	33 205
2013	23 035	35,6	6 480	10,0	4 542	7,0	30 629	47,4	64 686
2014	25 060	57,2	3 564	8,1	9 707	22,2	5 493	12,5	43 824
2015	26 090	66,7	4 299	11,0	3 273	8,4	5 426	13,9	39 088
2016	29 724	70,0	5 415	12,8	166	0,4	7 165	16,8	42 470

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů města 2006 – 2016

¹⁴⁷ Solnice oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.solnice.cz/>

Z tabulky je zřejmé, že největší podíl na celkových příjmech mají příjmy daňové. Tento podíl má v průběhu let vzrůstající tendenci až na 70% podíl v roce 2016. Výjimkou je již zmiňovaný rok 2013, kdy největší objem tvoří přijaté transfery s 47,4 % na odstranění následků povodní a rok 2009 s podílem přijatých transferů ve výši 60,5 % určených na výstavbu terminálu pro autobusovou a vlakovou dopravu. Rok 2011 vykazuje naopak s 45,9 % nejvyšší příjmy kapitálové, a to díky prodeji velkého množství lesních pozemků zejména firmě MEGA PLUS, s. r. o. (výstavba nových sjezdových tratí) a Krkonošskému národnímu parku.

Druhým významným zdrojem příjmů pro Svobodu nad Úpou jsou přijaté transfery. V roce 2009 s 60,5 % a 29 703 tis. Kč v absolutním vyjádření a v roce 2013 s 47,4 % a 30 629 tis. Kč v absolutním vyjádření je jejich podíl na celkových příjmech dokonce nejvyšší. V roce 2013 tento vysoký nárůst způsobila řada dotací na odstranění následků povodní. Mezi nejvyšší patří dotace ve výši 15 756 tis. Kč z Ministerstva dopravy ČR na odstraňování škod na místních komunikacích, dotace Královéhradeckého kraje ve výši 10 611 tis. a Moravskoslezského kraje ve výši 70 tis. Kč na přímou likvidaci povodňových škod, dotace Královéhradeckého kraje na úhradu výdajů pro jednotku SDH navýšená v souvislosti s povodněmi ve výši 199 tis. Kč a finanční dary obcí z celé České republiky. V roce 2009 tento nárůst způsobila zejména přijatá investiční dotace na spolufinancování výstavby nového terminálu pro osobní autobusovou a vlakovou dopravu v celkové částce 24 998 tis. Kč z Regionální rady regionu soudržnosti. Projekt výstavby dopravního terminálu byl spolufinancován z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod, kdy 2 027 tis. Kč (15 %) příjmů plynulo z tuzemských zdrojů a 22 970 tis. Kč (85 %) příjmů plynulo ze zahraničních zdrojů. Dopravní terminál byl v roce 2009 zařazen na majetkové účty města v celkové hodnotě 34 642 tis. Kč.

Třetí zdroj příjmů rozpočtu tvoří nedaňové příjmy. Nedaňové příjmy mají v absolutním vyjádření každoročně mírně vzrůstající charakter. Odlišný je opět rok 2013, kdy město získalo v této skupině příjmů celkem 6 480 tis. Kč. V této částce je pak zahrnuto nesčetně darů na povodně. Nejobjemnější skupinu nedaňových příjmů tvoří každý rok odvody příspěvkových organizací města. Jedná se o městem nařízený čtvrtletní odvod z odpisů majetku ve vlastnictví ZŠ a DPS.

Kapitálové příjmy tvoří poslední skupinu příjmů druhové členění. Jejich objem i podíl má ve sledovaných letech kolísavý charakter, který souvisí s jednotlivými vlnami

prodeje obecního majetku (zejména pozemků, bytového fondu a nepotřebných budov). Nejvyšší objem kapitálových příjmů získalo město v roce 2011, a to 22 298 tis. Kč, což představuje 45,9 % na celkových příjmech v rámci daného roku. Takto vysoké hodnoty bylo dosaženo především prodejem lesních pozemků ve výši 21 740 tis. Kč firmě MEGA PLUS, s. r. o. pro účely výstavby nových sjezdových tratí. Druhé nejvyšší kapitálové příjmy jsou vykazovány v roce 2007 ve výši 12 965 tis. Kč, největší objem v tomto roce v této skupině příjmů tvoří příjmy z prodeje nemovitostí ve výši 10 059 tis. Kč. V tomto roce město prodalo bytový dům čp. 486 a nevyužívanou budovu MŠ na Rýchorském sídlišti, tomuto prodeji předcházelo rozhodnutí zastupitelstva o sloučení dvou mateřských škol v jednu. Nejméně kapitálových příjmů obdrželo město v roce 2016, a to 166 tis. Kč, což je pouhých 0,4 % podílu na celkových příjmech.

5.1.1 Komparace celkových příjmů na 1 obyvatele

Tabulka 12 uvádí celkové příjmy města Svoboda nad Úpou v letech 2006 – 2016 v přepočtu na jednoho obyvatele. V uvedeném období činily celkové roční příjmy na obyvatele v průměru 19 516,84 Kč. Průměrnou hodnotu město překročilo v roce 2009, 2011, 2013 a 2016. Nejnižší příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele zaznamenalo město na počátku analyzovaného období v roce 2006 ve výši 15 140,89 Kč, což je o 4 375,95 Kč méně než činí průměr. Naopak nejvyšší celkové příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele (zejména díky přijatým dotacím a darům na odstranění následků povodní) byly dosaženy v roce 2013 ve výši 29 947,08 Kč, kdy byl průměr překročen o 14 806,19 Kč.

Tabulka 12 – Celkové příjmy na 1 obyvatele v letech 2006 – 2016 (v Kč)

rok	Příjmy celkem v Kč	Počet obyvatel k 31.12.	Příjmy celkem na jednoho obyvatele v Kč
2006	31 992 710	2 113	15 140,89
2007	35 349 630	2 116	16 705,87
2008	35 196 280	2 141	16 439,18
2009	49 029 090	2 118	23 148,77
2010	34 783 009	2 139	16 276,56
2011	48 600 737	2 137	22 261,34
2012	33 204 615	2 180	15 231,47
2013	64 685 693	2 160	29 947,08
2014	43 823 885	2 128	20 593,93
2015	39 087 546	2 107	18 551,28
2016	42 470 021	2 083	20 388,87

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů města 2006 – 2016

V tabulce 13 jsou zaznamenány celkové příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2006 – 2016 ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje. Z tabulky je patrný rozdíl ve výši celkových příjmů v přepočtu na jednoho obyvatele v rámci porovnávaných obcí. Nejméně trvale hlášených obyvatel na svém území k 1. 1. 2017 v rámci pěti analyzovaných obcí má obec Rokytnice v Orlických horách (2 047) a naopak nejvíce obyvatel k tomuto datu žilo v obci Solnice (2 211). Nejnižší celkový příjem přepočtený na jednoho obyvatele vykazala v roce 2006 obec Borohrádek v částce 11 725,66 Kč. Naopak zřetelně nejvyšší hodnotu uvedla Solnice, a to 99 609,73 Kč v roce 2006 a 54 494,74 Kč v roce 2007. Takto vysoká čísla vysvětlují v těchto letech přijaté investiční transfery na výstavbu chybějící čističky odpadních vod a kanalizace města Solnice, v roce 2006 obdrželo město investiční transfer od veřejných rozpočtů ústřední úrovně ve výši 200 459 tis. Kč a v roce 2007 ve výši 81 806 tis. Kč spolu s investičním transferem od Královéhradeckého kraje ve výši 15 250 tis. Kč. Čistička odpadních vod a kanalizace byla dokončena a zprovozněna na podzim roku 2017. Zatímco v obci Solnice mají příjmy na jednoho obyvatele spíše klesající tendenci, v ostatních obcích je jejich vývoj spíše opačný. Výkyvy v příjmech na jednoho obyvatele v průběhu let u jednotlivých analyzovaných obcí jsou pak dány strukturou celkových příjmů, jejichž největší část je tvořena daňovými příjmy a přijatými dotacemi.

Tabulka 13 – Celkové příjmy na 1 obyvatele ve vybraných obcích (v Kč)

rok	Svoboda nad Úpou	Borohrádek	Kopidlno	Rokytnice v Orlických horách	Solnice
2006	15 140,89	11 725,66	23 239,14	20 858,94	99 609,73
2007	16 705,87	12 368,00	18 614,22	13 131,57	54 494,74
2008	16 439,18	14 419,61	19 130,97	13 215,78	34 091,00
2009	23 148,77	13 139,19	21 618,37	14 682,57	25 767,36
2010	16 276,56	20 317,35	20 324,84	16 916,55	21 858,88
2011	22 261,34	15 157,92	15 340,32	15 834,50	21 385,52
2012	15 231,47	16 020,91	33 810,01	17 998,25	12 966,42
2013	29 947,08	15 617,34	27 341,59	29 276,99	13 818,79
2014	20 593,93	15 097,24	19 217,74	30 156,16	17 366,56
2015	18 551,28	18 253,81	20 927,44	25 333,87	16 987,82
2016	20 388,87	18 186,07	20 165,75	23 674,10	17 366,56

Zdroj: Rozklikávací rozpočet obce, dostupné z <http://www.rozpocetobce.cz> - vlastní zpracování

5.1.2 Daňové příjmy

Nejvýznamnějším zdrojem běžných příjmů plynoucích do rozpočtu Svobody nad Úpou, tak jako v každé obci, tvoří daňové příjmy zařazené do třídy 1 dle druhového třídění rozpočtové skladby. Daňové příjmy jsou podrobněji členěny na sdílené daně, svěřené daně, místní poplatky a správní poplatky.

Daňové příjmy města měly na počátku sledovaného období rostoucí trend, a to především díky stoupajícímu inkasu sdílených daní, na který měla také vliv novela zákona o RUD v roce 2008. Ovšem v roce 2009 daňové příjmy zaznamenaly významný pokles o 2 231 tis. Kč oproti roku 2008, který ovlivnila zejména světová finanční krize, a dosáhly nejnižší hodnoty sledovaného období v částce 15 861 tis. Kč. V roce 2010 došlo k nárůstu celkových příjmů na 16 433 tis. Kč, který byl způsoben vyššími výnosy především svěřených daní, které ovlivnila novela zákona o dani z nemovitosti, jenž obci přinesla v § 12 zákonné oprávnění rozhodovat o místním koeficientu. Do té doby se uplatňoval systém s přiřazenou pevnou sazbou daně a koeficientem jen pro některé nemovitosti.

V následujícím roce 2011 došlo k mírnému meziročnímu propadu o 280 tis. Kč, ačkoliv se v tomto roce zvýšil příjem ze správních poplatků o 23 tis. Kč. Počínaje rokem 2012 se daňové příjmy opět vyvíjely velmi dobře a jejich celkové inkaso se neustále zvyšuje. Vliv na tuto situaci má zcela jistě celkový ekonomický vývoj České republiky, ale také novela zákona o rozpočtovém určení daní v roce 2013. V procentuálním vyjádření se sdílené daně podílí na daňových příjmech téměř 76 %, svěřené daně přibližně 14 %, místní poplatky 10 %. Nejnižší podíl na daňových příjmech mají stabilně správní poplatky, a to necelé 1 %.

Mezi daňovými příjmy výrazně převažují daně sdílené. Jejich celkový objem i podíl (v rozpětí od 68,4 % do 84,8 %) je v analyzovaných letech jednoznačně nejvyšší. Z tabulky číslo 14 je patrný nárůst inkasa sdílených daní v letech 2008 a 2013, který lze přičítat novele zákona o RUD, v roce 2013 rovněž změně sazby DPH na 15 % a 21 % a celkovému oživení ekonomiky v České republice. Nízké hodnoty v letech 2009 – 2012 odráží dopady světové hospodářské krize a celkový pokles výběru daní do státního rozpočtu.

Tabulka 14 - Daňové příjmy obce v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

rok	Sdílené daně	v %	Svěřené daně	v %	Místní poplatky, odvody	v %	Správní poplatky	v %	Daňové příjmy celkem
2006	13 295	82,9	888	5,5	1 715	10,7	141	0,9	16 039
2007	14 270	83,2	919	5,4	1 666	9,7	299	1,7	17 154
2008	15 344	84,8	945	5,2	1 652	9,1	151	0,9	18 092
2009	12 877	81,2	918	5,8	1 817	11,4	249	1,6	15 861
2010	13 385	81,5	1 253	7,6	1 588	9,6	207	1,3	16 433
2011	13 182	81,6	1 250	7,7	1 491	9,3	230	1,4	16 153
2012	13 641	68,4	4 400	22,1	1 828	9,2	62	0,3	19 931
2013	17 664	76,7	3 228	14,1	2 007	8,6	136	0,6	23 035
2014	19 277	76,9	3 852	15,4	1 813	7,2	118	0,5	25 060
2015	19 399	74,4	4 610	17,7	1 970	7,5	111	0,4	26 090
2016	21 838	73,5	5 576	18,8	2 245	7,5	65	0,2	29 724

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů města 2006 – 2016

Ačkoliv se jako druhou nejvýznamnější položkou jeví daně svěřené, ve skutečnosti tomu tak není. Do svěřených daní se zahrnuje daň z nemovitých věcí a daň z příjmu právnických osob za obec, kdy poplatníkem je samo město. Tuto daň prozatím územní samospráva neodvádí do státního rozpočtu, ale zůstává příjmem a vlastně i výdajem obce, tj. dochází k fiktivnímu navýšení na obou stranách rozpočtu bez vlivu na její hospodaření. Výrazný nárůst inkasa svěřených daní je zaznamenán v roce 2010 ve výši 1 253 tis. Kč, což je o 335 tis. Kč více než v roce 2009. Tato meziroční změna odráží vliv novely zákona o dani z nemovitosti, která obci přinesla zákonné oprávnění rozhodnout si o místním koeficientu. Vysoké hodnoty zaznamenané v letech 2012 – 2016 jsou způsobeny výrazně vyššími vypočtenými částkami daně z příjmu právnických osob za obec oproti letům předchozím. V roce 2012 došlo k nastavení správného výpočtu této daně, kdy předmětem zdanění mají být spolu s příjmy z hospodářské činnosti obce (pronájem městských bytů) i příjmy z hlavní činnosti, zejména výnosy z nájmu majetku, služeb pro obyvatele, reklam a prodeje majetku. Výsledkem je skokový nárůst na této položce o 3 314 tis. Kč oproti roku 2011.

Úroveň inkasa místních poplatků má ve sledovaném období lehce kolísavý charakter. Druh a výši místních poplatků může samo město ovlivnit. Nejvýnosnějšími místními poplatky jsou stabilně místní poplatek za odpad a v roce 2016 rovněž poplatek za provozovaný herní přístroj, který se v tomto roce svou výši 919 tis. Kč místnímu poplatku za odpad v hodnotě 953 tis. Kč již téměř vyrovnává. Nejvyšší objem těchto příjmů je zaznamenán v roce 2016 ve výši 2 245 tis. Kč a je způsoben výrazným nárůstem příjmů z hazardu. Naopak nejmenší výnos z místních poplatků město vykazuje v roce 2011 ve

výši 1 491 tis. Kč, v tomto roce se v rámci analyzovaných let ve městě ubytovalo nejméně návštěvníků, což následně vykazují i nejnižší příjmy poplatku z ubytovací kapacity a za rekreační pobyt. Jejich podíl na celkových daňových příjmech byl nejvyšší v roce 2009, kdy dosáhl 11,4 %. Poté se jejich podíl každoročně snižuje na konečných 7,5 % v roce 2016.

Nejnižší podíl na daňových příjmech mají správní poplatky. Jejich podíl se pohybuje kolem 1 % na celkových daňových příjmech. Nejvyšší hodnoty v absolutním vyjádření 299 tis. Kč dosáhly v roce 2007, na daňových příjmech se podílely 1,7 % a na celkových příjmech 0,8 %. Nárůst tohoto roku oproti roku 2006 o 158 tis. Kč je způsoben především příjmy ze správních poplatků za výpisy z veřejných a neveřejných rejstříků a ostatní služby vytvořeného kontaktního místa veřejné správy Czech POINT na radnici. V roce 2012 dosáhly výnosy ze správních poplatků nejnižší hodnoty 62 tis. Kč v absolutní hodnotě, což činí o 237 tis. Kč méně než v roce 2007. Jejich podíl v tomto roce je 0,3 % na celkových daňových příjmech. Tento propad na straně těchto příjmů ovlivnila zejména ztráta oprávnění města vydávat občanské průkazy.

Tabulka 15 - Svěřené daně v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	Daň z nemovitých věcí	Podíl na daňových příjmech v %	Podíl na celkových příjmech v %	Daň z příjmů právnických osob za obce	Celkem svěřené daně
2006	888	5,5	2,8	0	888
2007	919	5,4	2,6	0	919
2008	891	4,9	2,5	54	945
2009	917	5,8	1,3	1	918
2010	1 253	7,6	3,6	0	1 253
2011	1 248	7,7	2,6	2	1 250
2012	1 084	5,4	3,3	3 316	4 400
2013	1 372	6,2	2,1	1 856	3 228
2014	1 372	5,5	3,1	2 480	3 852
2015	1 336	5,1	3,4	3 274	4 610
2016	1 527	5,1	3,6	4 049	5 576

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 -2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Tabulka 15 analyzuje svěřené daně v letech 2006 – 2016. Výnos ze svěřených daní plyne celý do rozpočtu obce, v které byl vybrán. Jedná se o daň z nemovitých věcí (dříve uváděná jako daň z nemovitostí) a daň z příjmů právnických osob za obce. Daň z příjmu právnických osob za obce dosahuje do roku 2011 nepatrných hodnot. V roce 2012 pak došlo k nastavení správného výpočtu této daně, kdy předmětem zdanění mají být spolu s příjmy z hospodářské činnosti obce (pronájem městských bytů) i příjmy z hlavní činnosti,

zejména výnosy z nájmu majetku, služeb pro obyvatele, reklam a prodeje majetku. Výsledkem je skokový nárůst na této položce o 3 314 tis. Kč oproti roku 2011. Nejvyšší vykazovaná daň z příjmu právnických osob je pak v roce 2016 s hodnotou 4 049 tis. Kč.

Již v předchozím textu bylo uvedeno, že obce svou vlastní daň z příjmu právnických osob pouze promítnou na příjmové i výdajové straně účetních výkazů, proto je tato část práce věnována pouze dani z nemovitých věcí. Daň z nemovitosti je jedinou daní, u které může zastupitelstvo obce svou obecně závaznou vyhláškou ovlivnit její výši. K tomu jej zmocňuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona získaly obce oprávnění rozhodovat dle vlastního uvážení a konkrétních podmínek o tzv. místním koeficientu. Zastupitelstvo města Svobody nad Úpou schválilo svou obecně závaznou vyhláškou č. 1/2012 koeficient, kterým se násobí základní sazba daně, případně sazba daně zvýšená podle § 11 odst. 2 zákona o dani z nemovitostí, jednotně pro všechny stavby ve výši 1,6. Účinnosti tato obecně závazná vyhláška nabyla 1. 1. 2013.¹⁴⁸ Nárůst výnosu této daně v tomto roce o 288 tis. Kč oproti roku 2012 lze přičíst právě výše zmiňované vyhlášce obce. Do nabytí její účinnosti se rekreační stavby, stavby pro podnikatelskou činnost a garáže násobily nižším koeficientem 1,5. Vzhledem k poloze města je v obci řada nemovitostí určených pro rekreační účely a podnikatelskou činnost v oblasti turismu. Spolu s daní z budov bývalých papíren, které nyní vlastní větší či menší podnikatelské subjekty, toto zvýšení koeficientu přineslo výše uvedený nárůst výnosu z této daně oproti roku 2012.

Z tabulky je patrné, že daň z nemovitých věcí má spíše stoupající charakter. K výraznějšímu propadu došlo pouze v roce 2012, a to meziročně o 164 tis. Kč oproti roku 2011. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo na počátku sledovaného období v roce 2006, a to 888 tis. Kč, což představuje 5,5 % na daňových příjmech a 2,8 % na celkových příjmech. Nejvyšší výnos obec inkasovala v roce 2016, a to 1 527 tis. Kč, což činí 5,1 % na daňových příjmech a 3,6 % na celkových příjmech.

¹⁴⁸ Obecně závazné vyhlášky města Svoboda nad Úpou, oficiální stránky města [online]. [cit.2017-11-10]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/dokumentykestazeni/category/9-vyhlascky>.

Tabulka 16 - Místní poplatky v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	Za komunál. odpad	Ze psa	Za rekreační pobyt	Z veřej. prostran.	Z ubyt. kapacity	Z VHP	Celkem MP	Podíl na daňov. příjmech v %
2006	872	58	372	34	75	304	1 715	10,7
2007	923	53	219	37	70	363	1 665	9,7
2008	918	61	206	36	38	393	1 652	9,1
2009	903	59	193	60	32	569	1 816	11,4
2010	922	58	182	58	28	340	1 588	9,6
2011	935	49	127	60	14	306	1 491	9,3
2012	907	47	142	72	19	641	1 828	9,2
2013	948	49	233	66	43	668	2 007	8,6
2014	950	50	145	67	28	574	1 814	7,2
2015	982	48	176	76	33	654	1 969	7,5
2016	953	48	188	101	36	919	2 245	7,5

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 -2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Město Svoboda nad Úpou zavedlo v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou dle zákona 565/1990 Sb., o místních poplatcích tyto místní poplatky: místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (dále jen místní poplatek za odpad), místní poplatek ze psa, místní poplatek za rekreační pobyt, místní poplatek z ubytovací kapacity a místní poplatek za užívání veřejného prostranství.¹⁴⁹

Největší příjmy z místních poplatků byly dosaženy v roce 2016, a to 2 245 tis. Kč, což činí 7,5 % na daňových příjmech. V tomto roce výrazně stouply poplatky z hazardu a jejich inkaso ve výši 919 tis. Kč se již téměř blíží příjmům z poplatku za odpad v hodnotě 953 tis. Kč. Nejméně pak obec zinkasovala v roce 2011, a to pouhých 1 491 tis. Kč, které představovaly 9,3 % na daňových příjmech. V tomto roce došlo k výraznému propadu příjmů u poplatků za rekreační pobyt a z ubytovací kapacity, neboť se ve Svobodě ubytovalo méně návštěvníků, než v letech minulých.

Stabilně nejvyšších výnosů dosahuje město u místního poplatku za odpad. Každoročně se sazba poplatku kalkuluje v závislosti na výši nákladů města spojených s odvozem odpadů a počtem obyvatel tak, aby případná ztráta města byla co nejnižší. V analyzovaném období je sazba neměnná a činí 500 Kč na poplatníka ročně. Obecně závazná vyhláška rovněž připouští možnost osvobození od platby, nárok na úlevu na poplatek ve výši 50 % a naopak navýšení na trojnásobek v případě neuhrazeného poplatku.

¹⁴⁹ Obecně závazné vyhlášky města Svoboda nad Úpou, oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/dokumentykestazeni/category/9-vyhlasky>.

Plátcem jsou nejen osoby s trvalým pobytem v obci, ale od roku i majitelé bytů a staveb v katastru města určených k individuální rekreaci, v kterých není trvale hlášena žádná osoba (nemovitostí, v kterých není trvale hlášena žádná osoba, je ve městě cca 150). Příjem do rozpočtu města z tohoto poplatku je ve sledovaném období takřka konstantní a odvíjí se od počtu obyvatel a objektů pro individuální rekreaci. Nejnižší je v roce 2006 v absolutní hodnotě 872 tis. Kč (2 116 trvale hlášených obyvatel). V roce 2013 město zahájilo vymáhání nedoplatků na místním poplatku dle daňového řádu, což v konečném důsledku zvýšilo výnos z tohoto poplatku o 41 tis. Kč oproti roku 2012. Tento trend se jeví jako účinný a výnosy se stabilizovaly zhruba na stejné úrovni. Nejvyšší jsou v roce 2015 v absolutní hodnotě 982 tis. Kč (2 083 trvale hlášených obyvatel v obci), kdy obec provedla druhou vlnu vymáhání nedoplatků, tentokrát i způsobem daňových exekucí.

Plátcem místního poplatku ze psa je držitel psa, tj. fyzická nebo právnická osoba s trvalým pobytem nebo sídlem v katastru města. Jeho sazba činí 200 Kč u prvního psa a 500 Kč za každého dalšího psa chovaného v rodinném domě se zahradou, 500 Kč u prvního psa a 1 000 Kč za každého dalšího psa chovaného v bytě, u příjemců některého z důchodů 100 Kč respektive 300 Kč. Od tohoto poplatku jsou osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením. Ve sledovaném období je výše příjmu z tohoto poplatku téměř konstantní.

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt hradí městu ubytovatel, který přechodně a za úplaty poskytne ubytování ve svém zařízení na území obce. Sazba poplatku je stanovena na 12 Kč za každý den pobytu. Od tohoto poplatku (shodně i od poplatku z ubytovací kapacity) jsou osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné a těžce postižené, osoby mladší 18-ti let a starší 70 let a osoby ubytované v městské ubytovně, příspěvkových organizacích města, domově mládeže při střední škole a v Centru spokojeného stáří Alzheimer Care. Příjem obce získaný z tohoto poplatku má klesající úroveň. V roce 2006 dosáhl výše 372 tis. Kč, na konci sledovaného období pak jeho inkaso činilo 188 tis. Kč, což činí propad o 184 tis. Kč. Výběr místního poplatku za rekreační pobyt a z ubytovací kapacity je více než problematický. Jejich výběr je částečně založen na dobrovolnosti místních ubytovatelů, město nemá žádné zákonné prostředky pro jeho inkaso. Ubytovatelé se často snaží odvézt městu co nejnižší částku, občas vedou paralelně dvě rozdílné domovní knihy. Správce poplatku proto provádí namátkové kontroly ubytovacích zařízení, kontrola by se měla ovšem zpřísnit, tak aby byla účinná. Je více než pravděpodobné, že

k poklesu bude docházet i v letech budoucích. V katastru města jsou pouze menší ubytovatelé, kteří nemohou nabídkou svých služeb konkurovat velkým hotelům v nedaleké Peci pod Sněžkou a Janských Lázních. Hospodářská krize v roce 2009 s dopadem na následný ekonomický vývoj České republiky výrazně ovlivnila řadu malých pronajímatelů, z nichž mnoho svou živnost v těchto letech zrušilo a nastoupilo do zaměstnání. K této samostatně výdělečné činnosti se již většina z nich nikdy nevrátila. Ovšem důsledkem stále klesající návštěvnosti je rovněž skutečnost, že město svým návštěvníkům nemá prakticky co nabídnout, neboť nabídka vyžití je ve srovnání s těmito okolními obcemi velmi omezená a nedostačující. Tento fakt lze vysledovat i v odvodech místního poplatku z ubytovací kapacity a za rekreační pobyt největšího hotelu Prom s kapacitou 110 lůžek, které odráží návštěvnost tohoto ubytovacího zařízení. Hotel je obsazen ze 100 % pouze v období vánočních svátků, v průběhu roku je jeho kapacita naplněna průměrně z 30 %.

Plátcem místního poplatku z ubytovací kapacity je poskytovatel přechodného ubytování za úhradu. Sazba činí 4 Kč za využití lůžko a den. Poplatek má shodně s poplatkem za rekreační pobyt kolísavou úroveň, jeho výše se spíše snižuje. Jeho průběh v sledovaných letech je obdobný poplatku za rekreační pobyt. Nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2006 ve výši 75 tis. Kč a nejnižší v roce 2011, a to pouhých 14 tis, což je o 61 tis. Kč méně. Kč. Je více než pravděpodobné, že k jeho poklesu bude docházet i v letech budoucích. Důvody autorka popisuje výše.

Místní poplatek za užívání veřejného prostranství hradí městu fyzické a právnické osoby za využití veřejného prostranství, například za zřízení parkoviště, umístění dočasných prodejních stánků, umístění reklamních zařízení a předzahrádek provozoven a zřízení dočasných skládek. Sazba za každý druh je taxativně uvedena v obecně závazné vyhlášce města. Z tabulky je patrné, že výnos z tohoto místního poplatku má v analyzovaném období rostoucí tendenci. V roce 2006 dosáhl pouhých 34 tis. Kč, v roce 2016 již činil 101 tis. Kč.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že příjem obce z hazardu představuje významný zdroj prostředků, které plynou do rozpočtu města Svoboda nad Úpou. Jejich výše se v roce 2016 vyšplhala na rekordních 919 tis. Kč. Na začátku sledovaných let byl příjem z hazardu 304 tis. Kč. Místní poplatek za provozování výherního hracího přístroje (dále jen VHP) byl k 1. 1. 2012 zrušen. Město se stalo počínaje rokem 2012 v souvislosti s novelou zákona

o loteriích¹⁵⁰ příjemcem odvodu z loterií a jiných podobných her. Tento odvod se řídí daňovým řádem. Zavedení odvodu za výherní hrací přístroj znamenalo vylepšení příjmů města v roce 2012 o 335 tis. Kč oproti roku 2011. S účinností novely k 1. 1. 2016 došlo novelou zákona o loteriích ke změně sazeb odvodů. Tato právní úprava navýšila příjmy rozpočtu města roku 2016 o 265 tis. Kč oproti roku 2015. Obce mohou samostatně rozhodovat o tom, zda na svém území chtějí mít výherní hrací přístroje a obdobná zařízení a odpovědně zvážit, zda příjmy z tohoto zdroje stojí za možná rizika spojená s hazardem na území obce. Město Svoboda nad Úpou stanovilo svou obecně závaznou vyhláškou č. 1/2011 veřejně přístupná místa a čas, ve kterých je provozování VHP zakázáno.¹⁵¹

Na městském úřadě je za agendu každého místního poplatku plně odpovědný správce poplatku s platnou zkouškou odborné způsobilosti, který vede evidenci plateb, vymáhá případné nedoplatky dle daňového řádu (poplatkové řízení), provádí místní šetření u poplatníků a zpracovává podklady k obecně závazným vyhláškám, které se týkají této problematiky.

Tabulka 17 - Správní poplatky v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	Správní poplatky	Podíl na daňových příjmech v %	Podíl na celkových příjmech v %
2006	141	0,9	0,4
2007	299	1,7	0,8
2008	151	0,9	0,4
2009	249	1,6	0,5
2010	207	1,3	0,6
2011	230	1,4	0,5
2012	62	0,3	0,5
2013	136	0,6	0,2
2014	118	0,5	0,3
2015	111	0,4	0,3
2016	65	0,2	0,2

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 -2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Z tabulky číslo 17 je zřejmé, že výnosy ze správních poplatků mají kolísavou tendenci. Nejvyšší hodnoty v absolutním vyjádření 299 tis. Kč dosáhly v roce 2007, na daňových příjmech se podílely 1,7 % a na celkových příjmech 0,8 %. Významný nárůst

¹⁵⁰ Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách.

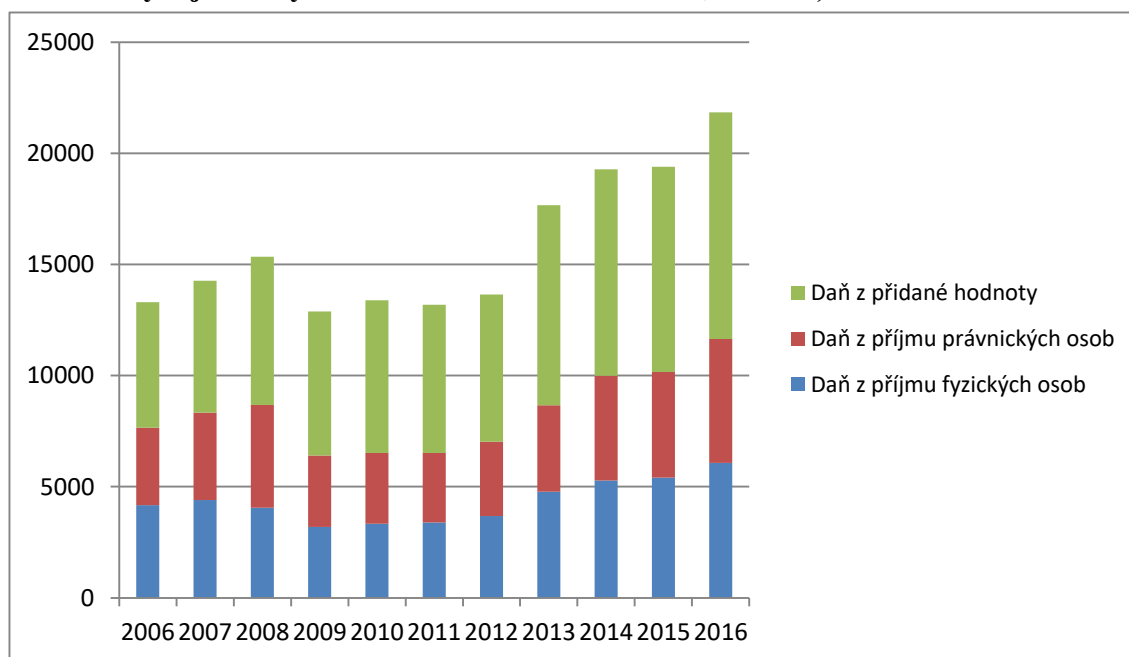
¹⁵¹ Obecně závazné vyhlášky města Svoboda nad Úpou, oficiální stránky města [online]. [cit.2017-11-10]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/dokumentykestazeni/category/9-vyhlascky>.

o 158 tis. Kč oproti roku 2006 je způsoben především příjmy ze správních poplatků za výpisy z veřejných a neveřejných rejstříků a ostatní služby vytvořeného kontaktního místa veřejné správy Czech POINT v rámci obecního úřadu. V roce 2012 došlo k výraznému propadu na 62 tis. Kč, který byl způsoben zejména přenesením oprávnění vydávat občanské průkazy na město Trutnov jako obec s rozšířenou působností. Nárůst v roce 2013 na celkových 136 tis. Kč je dán novelou správního řádu a novelou stavebního zákona, který navýšil správní poplatky v řízení stavebního úřadu. Od roku 2014 opět příjmy ze správních poplatků klesají. Tento pokles je patrný u obou úseků plateb – tedy u stavebního i matričního úřadu. V roce 2016 činil celkový objem správních poplatků 65 tis. Kč, což činí shodně 0,2 % na daňových i celkových příjmech města.

5.1.2.1 Sdílené daně a dopad novely RUD

Vývoj městem přijatých sdílených daní v letech 2006 – 2016 je zobrazen v grafu číslo 1.

Graf 1 – Vývoj sdílených daní v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Z tohoto grafu je zřejmé, že sdílené daně mají v letech 2006 a 2008 mírně stoupající tendenci, v roce 2009 pak následuje výrazný propad a až do roku 2012 vykazují sdílené daně téměř shodnou hodnotu. K výraznému nárůstu inkasa sdílených daní došlo v roce

2013 a vzrůstající trend je patrný i v letech 2014, 2015 a 2016. Nárůst výnosu ze sdílených daní v letech 2008 a 2013 je způsoben novelou RUD. Vliv na vzrůstající trend sdílených daní od roku 2012 má i pozitivní ekonomický vývoj České republiky a snaha státu omezit daňové úniky.

Tabulka 18 podrobně analyzuje svěřené daně ve sledovaných letech 2006 – 2016. Jak již bylo uvedeno v předchozím textu, sdílené daně tvoří nejvýznamnější podíl na daňových příjmech obecního rozpočtu. Ve Svobodě nad Úpou se sdílené daně podílí na daňových příjmech na hranici 80 %, na celkových příjmech obce pak průměrně 40 %.

Výjimku tvoří již dříve zmiňované roky 2013, kdy je podíl na celkových příjmech snížen přijatými transfery na odstranění následků povodní, rok 2009 s vysokým podílem přijatých transferů určených na výstavbu terminálu a rok 2011, který vykazuje naopak nejvyšší příjmy kapitálové, a to díky prodeji lesních pozemků firmě MEGA PLUS, s. r. o. (výstavba nových sjezdových tratí) a Krkonošskému národnímu parku.

Tabulka 18 - Sdílené daně v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	DPFO	DPPO	DPH	Celkem sdílené daně	Meziroční růst sdílených daní v %	Podíl na daňových příjmech v %	Podíl na celkových příjmech v %
2006	4 171	3 490	5 634	13 295	-	82,9	41,6
2007	4 404	3 923	5 943	14 270	7,3	83,1	40,4
2008	4 062	4 624	6 658	15 344	7,5	85,0	43,6
2009	3 194	3 206	6 477	12 877	-16,1	81,1	26,3
2010	3 334	3 182	6 869	13 385	3,9	81,5	38,5
2011	3 395	3 127	6 660	13 182	-1,5	81,6	27,1
2012	3 679	3 346	6 616	13 641	3,5	68,4	41,1
2013	4 778	3 885	9 001	17 664	29,5	76,7	27,3
2014	5 284	4 704	9 289	19 277	9,1	76,9	44,0
2015	5 404	4 761	9 234	19 399	0,6	74,3	49,6
2016	6 066	5 573	10 199	21 838	12,6	73,5	51,4

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 -2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Nejvíce sdílených daní v absolutní hodnotě město přijalo v roce 2016, a to 21 838 tis. Kč, což představuje 73,5 % na daňových příjmech a 51,4 % na celkových příjmech. Nejméně přijatých sdílených daní zinkasovalo město v roce 2009 ve výši 12 877 tis. Kč, což činí 81,1 % na daňových příjmech a 26,3 % na celkových příjmech.

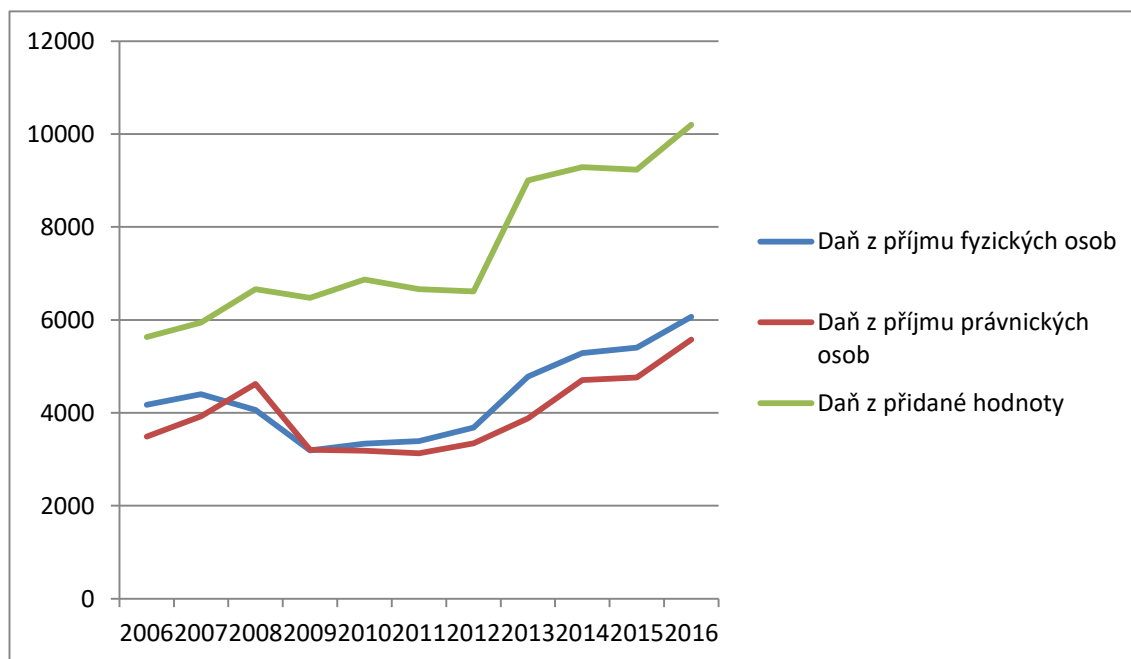
Porovnáním meziročního růstu sdílených daní, je z tabulky rovněž patrné, že nejvyšší růst vykazuje rok 2013, a to 29,5 % oproti roku 2012. Tento významný meziroční nárůst má vazbu na již zmiňovanou novelu RUD, která nově zohledňuje do výpočtu

sdílených daní i plochu správního území obce, nejen prostý počet obyvatel a velikostní kategorii obce. Odráží rovněž celkový ekonomický vývoj České republiky. Meziroční nárůst v roce 2014 o 9,1 % odráží celkové ekonomické oživení České republiky a zvyšování HDP. Nárůst v roce 2016 o 12,6 %, kdy se ekonomice nadále daří, odráží rovněž důslednou snahu státu omezovat daňové úniky. Podpůrnými nástroji tohoto úsilí je zejména zavedení daňového hlášení pro plátce DPH a postupné zavádění registračních pokladen.

Nejvyšší meziroční pokles naopak je zaznamenán v roce 2009, a to - 16,1 % oproti roku 2008. Meziroční pokles je zaznamenán i v roce 2011, a to -1,5 % oproti roku 2010. Propad v letech 2009, 2011 a stagnace v letech 2010, 2012 souvisí s dopady světové hospodářské krize a poklesu výběru daní do státního rozpočtu.

V grafu číslo 2 je zaznamenán vývoj jednotlivých sdílených daní v období let 2006 až 2016.

Graf 2 – Vývoj DPFO, DPPO a DPH v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Z grafu je patrná celková vzrůstající tendence všech sdílených daní na počátku sledovaného období, která je přerušena výrazným propadem v letech 2009 až 2011, jenž souvisí s dopady světové hospodářské krize na ekonomiku České republiky a poklesem výběru daní do státního rozpočtu. Novela zákona RUD v roce 2013 skokově nastartovala

rostoucí trend, zejména patrný u DPH. Novela RUD v roce 2008 měla vliv pouze na výnos z DPH a DPPO, u DPFO klesající tendence neovlivnila. Novela v roce 2017 přinese vyšší výnosy z DPH navýšením podílu obcí na výnosu z DPH na 21,4 %. Poslední platná novela zákona o RUD, která nabyde účinnosti k 1. 1. 2018, pak pravděpodobně přinese městu vyšší sdílené daně, neboť sjednocuje podíl sdílených daní včetně DPH na 23,58 %.

Je třeba také připomenout, že vývoj výnosu z DPH je rovněž ovlivněn změnami snížené a základní sazby DPH a zavedením druhé snížené sazby. Sazby DPH prošly ve sledovaném období výrazným vývojem. Snížená sazba byla do roku 2007 ve výši 5 % v letech 2008 a 2009 ve výši 9 %, v letech 2010 a 2011 ve výši 10 %, v roce 2012 ve výši 14 % a od roku 2013 dosud je ve výši 15 %. Základní sazba DPH v rámci sledovaných let činila 19 % do roku 2009, v letech 2010 až 2012 byla navýšena na 20 % a od roku 2013 je ve výši 21 %. V roce 2015 byla zavedena i druhá snížená sazba ve výši 10 %. V roce 2016 mělo dojít ke sjednocení sazeb na 17,5 %, tuto změnu ale nová vláda zrušila a sazby zůstaly zachovány.

Tabulka 19 analyzuje jednotlivé sdílené daně v absolutní hodnotě i jejich podílu na celkových příjmech rozpočtu města. Daň z příjmů fyzických osob (dále jen DPFO) zahrnuje součet těchto položek: daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti a daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů. Daň z příjmů právnických osob (dále jen DPPO) je zde očištěna o daně z příjmů právnických osob za obce.

Tabulka 19 - DPFO, DPPO, DPH v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	DPFO	Podíl na celkových příjmech v %	DPPO	Podíl na celkových příjmech v %	DPH	Podíl na celkových příjmech v %
2006	4 171	13,0	3 490	10,9	5 634	17,6
2007	4 404	12,5	3 923	11,1	5 943	16,8
2008	4 062	11,5	4 624	13,1	6 658	18,9
2009	3 207	6,5	3 206	6,5	6 477	13,2
2010	3 334	9,6	3 182	9,1	6 869	19,7
2011	3 395	7,0	3 127	6,4	6 660	13,7
2012	3 679	11,1	3 346	10,1	6 616	19,9
2013	4 778	7,4	3 885	6,0	9 001	13,9
2014	5 284	12,1	4 704	10,7	9 289	21,2
2015	5 404	13,8	4 761	12,2	9 234	23,6
2016	6 006	14,1	5 573	13,1	10 199	24,0

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že nejvyšší podíl na celkových příjmech města tvoří daň z přidané hodnoty (dále jen DPH), a to v průměru necelých 14 %. Vývoj této daně je ovlivněn již výše zmiňovanými změnami sazeb v analyzovaném období spolu s důslednější kontrolou daňových subjektů státem. V analyzovaných letech mají výnosy z této daně vzrůstající tendenci, s mírným propadem v letech 2011 a 2012, který byl způsoben celosvětovou hospodářskou krizí. Nejnižší výnos je zaznamenán v roce 2006, kdy jeho výše činila 5 634 tis. Kč a jeho podíl byl 17,6 %. Rok 2013 přinesl díky novele zákona o RUD a změnou sazeb DPH navýšení o 2 385 tis. Kč oproti roku 2012. Zavedením druhé snížené sazby došlo naopak v roce 2015 k mírnému propadu o 55 tis. Kč oproti roku 2014. Celkové oživení ekonomiky spolu se zaváděnými kontrolními mechanismy státu pak přinesly v roce 2016 navýšení výnosu daně z DPH o 965 tis. Kč. V rámci sledovaného období se příjem města z výnosu této daně zvýšil z hodnoty 5 634 tis. Kč na hodnotu 10 199 tis. Kč, tedy o 4 565 tis. Kč více.

Položka výnosu z daně z příjmů fyzických osob se na celkových příjmech podílí zhruba 11 %. Z uvedeného grafu i tabulky je patrné, že výnos z této daně je proměnlivý v závislosti na vývoji ekonomiky, o čemž svědčí propad daňových příjmů daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků v roce 2009 a stagnace v letech 2010, 2011 a 2012, které jsou důsledkem světové hospodářské krize. V roce 2009 je zaznamenán nejnižší výnos z této daně ve výši 3 207 tis. Kč, což je pouhých 6,5 % na celkových příjmech. Novela RUD v roce 2008 neměla na tento stav žádný vliv. Novela zákona o RUD v roce 2013 navýšila příjmy rozpočtu z této daně o 1 099 tis. Kč oproti roku 2012. Ekonomika se v roce 2014 vrátila ke svému růstu, což odráží nárůst o 506 tis. Kč oproti roku 2013 a následně výrazný nárůst v roce 2016 o 602 tis. Kč oproti roku 2015. V roce 2016 je také výnos z těchto daní nejvyšší a činí 6 006 tis. Kč v absolutním vyjádření s 14,1 % z celkových příjmů.

Výnosy z daně z příjmů právnických osob se na celkových příjmech podílí průměrně 10 %. Jak naznačuje graf číslo 2 a tabulka číslo 19 tato daň věrně kopíruje hospodářský cyklus. V analyzovaných letech mají tyto příjmy kolísavý charakter. Novelou zákona o RUD v roce 2008 byly příjmy z výnosu těchto daní navýšeny o 701 tis. Kč. Hospodářská krize v roce 2009 pak způsobila propad o 1 418 tis. Kč a následnou stagnaci v letech 2010, 2011 a 2012. Rok 2011 vykazuje nejnižší výnosy z této daně v hodnotě 3 127 tis. Kč. Novela zákona o RUD v roce 2013 navýšila příjmy rozpočtu z této daně

o 539 tis. Kč oproti roku 2012. Ekonomice se počínaje rokem 2014 začalo dařit, což odráží nárůst o 819 tis. Kč oproti roku 2013 a následně nárůst v roce 2016 o 812 tis. Kč oproti roku 2015. V rámci sledovaného období je v roce 2016 výnos z této daně nejvyšší a činí 5 573 tis. Kč v absolutním vyjádření s 13,1 % z celkových příjmů.

5.1.3 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy v druhé třídě rozpočtové skladby vykazují v analyzovaných letech 2006 – 2015 vzrůstající tendenci. Tomuto trendu se vymyká pouze rok 2013 s celkově nejvyššími nedaňovými příjmy o objemu 6 480 tis. Kč a nárůstem oproti roku 2012 ve výši 3 585 tis. Kč. Tento extrémní skok souvisí s dary a náhradami na odstranění následků povodí v tomto roce.

Jednotlivé podtřídy nedaňových příjmů vykazují kolísavou úroveň. Tato část příjmů je málo citlivá na vývoj ekonomiky a reaguje se zpožděním.

Tabulka 20 - Nedaňové příjmy v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)

Rok	Příjmy z vlastní činnosti	Příjmy z pronájmu majetku	Výnosy z finančního majetku a úroky	Sankční platby a vratky transferů	Odvody vlastních PO	Přijaté neinvest. dary	Ostatní nedaňové příjmy	Celkem nedaňové příjmy
2006	133	425	284	28	131	143	18	1 162
2007	74	534	203	3	300	170	0	1 284
2008	50	541	460	3	816	46	2	1 918
2009	459	511	178	0	926	114	219	2 478
2010	213	670	118	0	829	128	592	2 550
2011	293	788	136	0	1 119	121	436	2 893
2012	386	442	431	2	1 005	365	264	2 895
2013	385	342	303	260	1 092	867	4 098	6 480
2014	403	336	472	258	1 145	180	774	3 568
2015	315	571	139	9	1 318	327	1 935	4 299
2016	609	687	111	230	2 112	1 226	440	5 415

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Jednotlivé podtřídy nedaňových příjmů vykazují kolísavou tendenci. Nejobjemnější skupinou nedaňových příjmů jsou odvody příspěvkových organizací města (dále jen PO). Jedná se o městem nařízený čtvrtletní odvod z odpisů majetku ve vlastnictví těchto PO. Odpisové plány jednotlivých druhů majetku schvaluje PO zastupitelstvo města. Nejvyšší příjem vykázalo město v roce 2016 ve výši 2 112 tis. Kč.

Příjmy z vlastní činnosti zahrnují zejména příjmy z poskytování služeb a výrobků, zejména práci technické čety komunální technikou, prodej městských novin, příjmy

z reklam umístěných na sloupech veřejného osvětlení, městském měsíčníku a webu města, hřbitovní poplatky a úhrady z věcných břemen. Do této položky jsou rovněž zahrnuty příjmy knihovny, zejména poplatky od čtenářů. V roce 2016 s 609 tis. Kč v absolutním vyjádření a 11,2 % byly nejvyšší. Nejnižší byly příjmy z vlastní činnosti v roce 2008 s 50 tis. Kč a 2,6 % na nedaňových příjmech.

Příjmy z pronájmu majetku zahrnují zejména pronájmy pozemků (pacht), pronájem restaurace a ubytovny na městském stadionu, pronájem hrobových míst a pronájem sportovišť v majetku města – stadionu a od října 2014 sportovní haly. Zanedbatelnou částkou je pak pronájem garáže. Příjem z nájmu bytů v majetku obce není v této třídě zahrnut, neboť prochází hospodářskou činností města. Největší objem město přijalo v roce 2011 ve výši 788 tis. Kč, což činí 27,2 % na celkových nedaňových příjmech. Takto vysoké příjmy byly způsobeny zejména inkasem dlužných částek z pronájmů pozemků, které dle rozhodnutí vedení obce v tomto roce začal vymáhat referent HSO. V tomto roce činily příjmy z pronájmu pozemků částku 252 tis. Kč, v ostatních letech se tento příjem pohybuje okolo 130 tis. Kč. Naopak nejnižší příjmy jsou vykázány v roce 2014 ve výši 336 tis. Kč s podílem 9,4 % na nedaňových příjmech. V tomto roce tento propad způsobil především nezájem o ubytování turistů v městské ubytovně, kdy byly z této činnosti vykázány příjmy nepatrné.

Výnosy z finančního majetku jsou přijaté úroky ze všech bankovních účtů určených pro rozpočtovou činnost – město má základní běžný účet u ČS, ČSOB, povinně u ČNB a spořicí účet u ČSOB. Jejich výše se odvíjí od výše finančních prostředků na účtech. V roce 2014 je vykázán nejvyšší příjem 472 tis. Kč, který byl způsoben zejména příjmem z úroků ze státních dluhopisů ve výši 256 tis. Kč. Výnos v roce 2008 ve výši 460 tis. Kč odráží výši finančních prostředků na spořicím účtu města v souvislosti s plánovanou výstavbou terminálu v následujícím roce, kdy přiznanou dotaci mělo město obdržet až ex – post.

Sankční platbou je v roce 2006 podíl z pokuty vybrané celním úřadem za přestupek proti zákonu č. 185/2001 Sb., o odpadech. Nejvyšší sumy v letech 2013 (260 tis. Kč), 2014 (258 tis. Kč) a 2016 (230 tis. Kč) souvisí s inkasovanými pokutami dle uzavřených smluv o dílo. Souvisí s nedodržením termínu dokončení zakázek dodavatelem (rok 2013 rekonstrukce školní jídelny, 2014 rekonstrukce mostu, 2016 – výměna výtahu v DPS).

Přijaté neinvestiční dary jsou druhé nejvyšší v roce 2013 z důvodů již výše zmiňovaných povodní. V roce 2016 dosahují hodnoty nejvyšší, a to 1 226 tis. Kč. Tato

suma v sobě skrývá finanční dar od Lesů ČR na realizaci akce Lesní kruh v Tyršově ulici ve výši 50 tis. Kč, příspěvek od Nadace ČEZ na vybudování víceúčelového hřiště v areálu městského stadionu ve výši 1 000 tis. Kč, odměna za zpětný odběr odpadu z obalů od firmy EKO-KOM, dary od občanů (formou veřejné sbírky) určené na realizaci knihy o Svobodě nad Úpou a sponzorské dary na kulturní akce města (především městský ples a Rudolfovy slavnosti).

Mezi ostatní nedaňové příjmy města patří především přijaté pojistné náhrady. Tyto příjmy vykazují extrémně vysoký nárůst v roce 2013 na částku 4 098 tis. Kč, která opět souvisí zejména s náhradami na odstranění následků povodní na majetku obce.

Tabulka 21 - Příjmy z vlastní činnosti a pronájmu majetku v letech 2006 – 2016 (tis. Kč) a jejich podíly na celkových příjmech (v %)

Rok	Příjmy z vlastní činnosti	Podíl na nedaňových příjmech v %	Příjmy z pronájmu majetku	Podíl na nedaňových příjmech v %	Celkem nedaňové příjmy
2006	133	11,4	425	36,6	1 162
2007	74	5,8	534	4,2	1 284
2008	50	2,6	541	28,2	1 918
2009	459	18,5	511	20,6	2 478
2010	213	8,4	670	26,3	2 550
2011	293	10,1	788	27,2	2 893
2012	386	13,3	442	15,3	2 895
2013	385	5,9	342	5,3	6 480
2014	403	11,2	336	9,4	3 568
2015	315	7,3	571	13,3	4 299
2016	609	11,2	687	12,7	5 415

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

5.1.4 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy zahrnují příjmy z prodeje majetku města, zejména pozemků a nemovitostí, patří k nahodilým a jednorázovým příjmům rozpočtu Svobody nad Úpou. Vedení města, v souladu s pravidly dobrého hospodáře, postupně odprodalo ekonomicky nevyužívaný majetek, který by v budoucnu zcela jistě přinesl zvýšené výdaje nutné na jeho údržbu a obnovu.

V analyzovaném období mají kapitálové příjmy kolísavý charakter. Největší příjem v hodnotě 22 298 tis. Kč zaznamenalo město v roce 2011, kdy prodalo řadu lesních pozemků ve výši 21 740 tis. Kč firmě MEGA PLUS, s. r. o. pro účely výstavby nových sjezdových tratí. Druhé nejvyšší kapitálové příjmy jsou vykazovány v roce 2007 ve výši

12 965 tis. Kč, největší objem v tomto roce v této skupině příjmů tvoří příjmy z prodeje nemovitostí ve výši 10 059 tis. Kč. V tomto roce město prodalo bytový dům čp. 486 a již nevyužívanou budovu MŠ na Rýchorském sídlišti. Naopak nejnižší kapitálové příjmy vykazuje rok 2016, a to pouhých 166 tis. Kč.

Tabulka 22 - Kapitálové příjmy v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	Prodej pozemků	Podíl na kapitálových příjmech v %	Prodej nemovitostí	Podíl na kapitálových příjmech v %	Ostatní kapitálové příjmy	Celkem kapitálové příjmy
2006	439	10,1	2 111	48,6	1 794	4 344
2007	2 869	22,1	10 059	77,6	37	12 965
2008	1 199	13,3	7 849	86,7	0	9 048
2009	981	99,4	0	0	6	987
2010	278	27,1	496	48,4	250	1 024
2011	21 740	97,5	0	0	558	22 298
2012	4 979	96,7	0	0	168	5 147
2013	4 379	96,4	0	0	163	4 542
2014	4 828	49,8	4 876	50,2	0	9 704
2015	89	2,7	3 106	94,9	78	3 273
2016	166	100,0	0	0	0	166

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Vyjádřeno absolutní hodnotou i podílem na všech kapitálových příjmech, jsou pro město významnější příjmy z prodeje pozemků. Prodej pozemků má ovšem pro město negativní podtext, zastupitelstvo by mělo vždy pečlivě zvážit, zda prodávaný pozemek nebude v budoucnu městu chybět pro své rozvojové aktivity. Příjmy na této položce obec vykazuje každý rok. Prodej pozemků se na kapitálových příjmech podílí průměrně 60 %. Nejvyšší absolutní hodnotu 21 740 tis. Kč vykazuje rok 2011 s podílem 97,5 %. Tento příjem město obdrželo za prodej velkého množství lesních pozemků zejména firmě MEGA PLUS, s. r. o. (výstavba nových sjezdových tratí) a Správě KRNAP. V roce 2012 získalo město prodejem svých pozemků celkem 4 979 tis. Kč, nejvyšší položku v tomto roce činil prodej lesních pozemků Správě KRNAP ve výši 2 383 tis. Kč a prodej stavebních pozemků v Lázeňské ulici firmě GENOVA VBD, a. s. ve výši 1 926 tis. Kč. Vysokou hodnotu ve výši 4 828 tis. Kč vykazuje rovněž rok 2014, kdy město prodalo lesní pozemky Správě KRNAP ve výši 648 tis. Kč a pozemky v lokalitě Duncan firmě MEGA PLUS, s. r. o. ve výši 3 407 tis. Kč na výstavbu nových lyžařských sjezdovek. Naopak pouhých 89 tis. Kč a podíl 2,7 % vykazuje rok 2015.

Příjmy z prodeje nemovitostí jsou v rozpočtu města nepravidelné a nahodilé. Město postupně odprodává bytové domy a zanedbané budovy, které již negenerují zisk. Nejvyšší příjem v částce 10 059 tis. Kč a podílem 77,6 % na kapitálových příjmech je zaznamenán v roce 2007, kdy město odprodalo budovu MŠ na Rýchorském sídlišti a bytový dům čp. 486. Druhý nejvyšší příjem v částce 7 849 tis. Kč a podílem 86,7 % město obdrželo za prodej bytového domu Lázeňská 315 a 316 v roce 2008. Příjmy z prodeje nemovitostí v letech 2006, 2010, 2014 a 2015 se rovněž týkají prodeje bytových domů (čp. 302 a 406) případně jednotlivých bytových jednotek.

Položka ostatní kapitálové příjmy zahrnuje především příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, převážně v podobě zastaralých vozidel a nevyužívaného strojového parku technické čety města. Nejvyšší příjem je zaznamenán v roce 2006, a to ve výši 1 794 tis. Kč, který obsahuje rovněž příjem z prodeje finančního majetku v podobě prodeje akcií České spořitelny v hodnotě 1 352 tis. Kč.

5.1.5 Přijaté dotace a transfery

Přijaté dotace a transfery jsou po daňových příjmech druhým nejvýznamnějším zdrojem příjmové stránky rozpočtu města Svoboda nad Úpou. Na jeho celkových příjmech se podílejí průměrně 26 %. V rámci sledovaného období vykazují výrazné výkyvy. V tabulce číslo 23 jsou transfery členěny na investiční a neinvestiční a dále na přijaté z ústřední (státní rozpočet) či územní úrovně (obec, kraj, regionální rada regionu soudržnosti).

Nejvyšší příjem v částce 30 629 tis. Kč obdrželo město v roce 2013 a je tvořen dotacemi ze státního rozpočtu a dary od územně samosprávných celků (krajů i obcí) na odstranění následků povodní. Jak již bylo uvedeno výše v textu, v tomto roce tvoří transfery zcela výjimečně nejvýznamnější příjmovou položku rozpočtu města. Nejméně dotačních titulů a následně tedy i transferů získalo město v roce 2007, kdy obdrželo pouze neinvestiční transfery v hodnotě 3 946 tis. Kč

Tabulka 23 - Přijaté dotace a transfery v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)

Rok	Neinvestiční přijaté transfery		Investiční přijaté transfery		Celkem přijaté transfery
	Od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	Od veřejných rozpočtů územní úrovně	Od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	Od veřejných rozpočtů územní úrovně	
2006	7 744	204	0	2 500	10 448
2007	3 818	128	0	0	3 946
2008	2 942	196	0	3 000	6 138
2009	3 445	260	0	25 998	29 703
2010	5 950	2 151	0	6 675	14 776
2011	6 611	646	0	0	7 257
2012	2 986	1 400	845	0	5 231
2013	18 405	12 224	0	0	30 629
2014	3 405	356	1 732	0	5 493
2015	3 491	1 833	2	100	5 426
2016	3 986	1 075	1 855	249	7 165

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Neinvestiční transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně tvoří především každoroční transfer ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu určený na běžné výdaje, který do roku 2010 stoupal, od roku 2011 se však postupně snižuje. V roce 2015 obdrželo město na výkon státní správy v přenesené působnosti 1 416 tis. Kč a v roce 2016 pak 1 334 tis. Kč. V této skupině příjmů jsou dále zahrnuty transfery přísně účelové a podléhající finančnímu vypořádání. Jedná se zejména o dotace ze státního rozpočtu (z kapitoly všeobecná pokladní správa) na pokrytí výdajů spojených s přípravou a konáním voleb (volby do obecního a krajského zastupitelstva, do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, volba prezidenta), dotaci na sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, každoroční dotace z Ministerstva životního prostředí ČR na kompenzaci ztrát obcí na území národního parku ve výši necelých 23 tis. Kč, do roku 2010 dotace na výplatu dávek pro občany v hmotné nouzi a od roku 2011 dotace na mzdové výdaje pracovníků veřejně prospěšných prací (dále jen VPP), v letech 2015 a 2016 dotaci z MPSV na sociální práci v rámci pověřeného obecního úřadu, v roce 2015 tento transfer činil 85 tis. Kč a v roce 2016 již 265 tis. Kč. Neinvestičními transfery ústřední úrovně jsou rovněž průtokové dotace pro příspěvkové organizace města, každoroční dotace na pečovatelskou službu pro DPS – v roce 2015 ve výši 1 220 tis. Kč a v roce 2016 ve výši 784 tis. Kč, v letech 2013 a 2014 dotace pro ZŠ na projekt Živá příroda ve škole. V položce neinvestičních transferů ústřední úrovně obdrželo město nejvíce dotací v roce 2013 v částce 18 405 tis. Kč, v této sumě je zahrnuta dotace ve výši 15 756 tis. Kč z Ministerstva dopravy ČR na odstraňování

škod způsobených obci povodněmi v tomto roce, dotace na výkon státní správy ve výši 1 452 tis. Kč, 740 tis. Kč na pracovníky VPP, 23 tis. Kč na kompenzaci ztrát obcí na území národního parku, 61 tis. Kč na volbu prezidenta republiky ČR, 79 tis. Kč na volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a průtoková dotace pro DPS ve výši 294 tis. Kč.

Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně tvoří zejména každoroční dotace z rozpočtu Královéhradeckého kraje na úhradu výdajů spojených s činností jednotky SDH, příspěvky od dobrovolných svazků obcí především na kulturní akce, příspěvky a dary obcí a kraje v roce 2013 na odstranění následků povodní. Nejvyšší objem těchto dotací město obdrželo v roce 2013 v součtu 12 224 tis. Kč. V této částce je zahrnuta dotace Královéhradeckého kraje ve výši 10 611 tis. a Moravskoslezského kraje ve výši 70 tis. Kč na přímou likvidaci povodňových škod, dotace Královéhradeckého kraje na úhradu výdajů pro jednotku SDH navýšená v souvislosti s povodněmi ve výši 199 tis. Kč a finanční dary obcí z celé České republiky. Tato položka rovněž obsahuje v roce 2012 převod prostředků z hospodářské činnosti města do rozpočtu v částce 1 000 tis. Kč, v roce 2010 převod ve výši 2 000 tis. Kč a v roce 2009 ve výši 185 tis. Kč.

Investiční transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně přijalo město do svého rozpočtu v letech 2012, 2014 a 2016. V roce 2012 se jedná o dotaci ve výši 845 tis. Kč ze Státního fondu dopravní infrastruktury na 3 bezpečnostní přechody po obci, v roce 2014 o dotaci ve výši 1 732 tis. Kč na snížení energetické náročnosti budovy MŠ ze Státního fondu životního prostředí a v roce 2016 o dotaci z Ministerstva kultury ČR na sakrální stavby na území obce ve výši 1 855 tis. Kč. V roce 2015 se jedná o příjem pro rozpočet města nevýznamný.

Investiční transfery od veřejných rozpočtů územní úrovně obdrželo město v letech 2006, 2008, 2009, 2010, 2015 a 2016. Nejvyššího objemu této položky dosáhla dotace v roce 2009 v celkové částce 25 998 tis. Kč, z toho bylo určeno 24 998 tis. Kč na výstavbu terminálu pro autobusovou a vlakovou dopravu z Regionální rady regionu soudržnosti a 1 000 tis. Kč na spolufinancování opravy mostu u zdravotního střediska z rozpočtu Královéhradeckého kraje. V roce 2010 se jedná o investiční dotaci z rozpočtu Královéhradeckého kraje na spolufinancování opravy mostu přes řeku Úpu ve středu města ve výši 1 000 tis. Kč a doplatek investiční dotace od Regionální rady regionu soudržnosti na výstavbu autobusového nádraží ve výši 5 675 tis. Kč. V roce 2008 se jedná o dotaci z rozpočtu Královéhradeckého kraje na opravu mostu přes řeku Úpu v části obce Nový

svět ve výši 3 000 tis. Kč. V roce 2006 o dotaci Královéhradeckého kraje na opravu mostu u zdravotního střediska ve výši 2 500 tis. Kč. V roce 2016 obdrželo město krajskou dotaci jako příspěvek na pořízení dodávky pro dobrovolné hasiče. V roce 2015 se jedná o částku pro rozpočet města zanedbatelnou.

5.2 Analýza výdajů

Jak je zřejmé z tabulky číslo 24, výdaje po konsolidaci mají v analyzovaných letech 2006 až 2016 kolísavý průběh. Nejmenší sumu celkových výdajů město vykázalo v roce 2010, a to ve výši 26 126 tis. Kč. Naopak nejvíce finančních prostředků ze svého rozpočtu Svoboda nad Úpou vynaložila v roce 2014 v celkové hodnotě 66 247 tis. Kč.

Skutečné výdaje města jsou druhově tříděny dle platné rozpočtové skladby na běžné (provozní) a kapitálové (investiční).

Z tabulky je patrné, že podstatnou část celkových výdajů tvoří běžné výdaje. Opačný trend je zaznamenán v roce 2009, kdy jsou větší kapitálové výdaje v absolutní hodnotě 36 183 tis. Kč a podílem 58,9 % na celkových výdajích. Převážná část těchto kapitálových výdajů města souvisí s výstavbou nového terminálu pro osobní autobusovou a vlakovou dopravu v celkové hodnotě 34 642 tis. Kč.

Tabulka 24 - Výdaje v letech 2006 - 2016 (tis. Kč) a jejich podíly (v %)

Rok	Běžné výdaje	v %	Kapitálové výdaje	v %	Celkem výdaje
2006	23 704	83,8	4 568	16,2	28 272
2007	20 874	66,8	10 390	33,2	31 264
2008	21 351	71,1	8 687	28,9	30 038
2009	25 255	41,1	36 183	58,9	61 438
2010	25 325	96,9	801	3,1	26 126
2011	24 382	90,9	2 428	9,1	26 810
2012	26 495	87,8	3 693	12,2	30 188
2013	46 427	79,9	11 676	20,1	58 103
2014	34 227	51,7	32 020	48,3	66 247
2015	33 558	96,5	1 235	3,5	34 793
2016	30 773	81,9	6 799	18,1	37 572

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Běžné výdaje se na celkových výdajích rozpočtového hospodaření města podílí v průměru 77 %. Nejvyšší podíl na celkových příjmech dosáhly běžné výdaje v letech 2010 ve výši 96,9 % a 2015 ve výši 96,5 %. Výrazně nejnižší podíl vykazuje rok 2009, a to pouhých 41,1 %. V absolutním vyjádření dosahují nejvyšší hodnoty v roce 2013 v částce

46 427 tis. Kč, která souvisí se zvýšenými výdaji v důsledku odstraňování škod způsobenými povodněmi. Nejnižší provozní výdaje město zaznamenalo v roce 2007 ve výši pouhých 20 874 tis. Kč.

Kapitálové výdaje v šesté třídě rozpočtové skladby nesouvisí s běžným provozem obce a mají charakter jednorázových, neopakovatelných investic do jeho majetku. Tyto výdaje se na celkových výdajích rozpočtu ve sledovaném období podílí necelými 23 %. Podíl kapitálových výdajů na jednotlivé investiční akce k celkovým výdajům je obecně nazýván koeficientem investičního podílu. Nejvyššího podílu bylo dosaženo v roce 2009 ve výši 58,9 %, naopak nejnižší podíl je zaznamenán v roce 2010 ve výši 3,1 % a v roce 2015 ve výši 3,5 %. Nejvyšší absolutní hodnotu v částce 36 183 tis. Kč vykazuje rok 2009 v souvislosti s výstavbou terminálu, následován rokem 2014 s kapitálovými výdaji v sumě 32 020 tis. Kč na novostavbu sportovní haly včetně jejího vybavení. V roce 2013 město proinvestovalo celkem 11 676 tis. Kč, nejvyšší kapitálové výdaje tohoto roku činila rekonstrukce školní jídelny ve výši 5 136 tis. Kč, rekonstrukce zadní části radnice ve výši 2 519 tis. Kč, výdaje související se zahájenou výstavbou sportovní haly ve výši 1 875 tis. Kč a nová čerpací jímka na stadionu ve výši 1 500 tis. Kč. V roce 2007 činily kapitálové výdaje celkem 10 390 tis. Kč, největšími investicemi města byl nákup stroje Reform Metrac v hodnotě 2 309 tis. Kč, rekonstrukce mostu na Nový svět ve výši 4 391 tis. Kč a rekonstrukce místních komunikací ve výši 1 596 tis. Kč. Nejnižší objem kapitálových příjmů město vynaložilo v roce 2010, a to pouhých 801 tis. Kč.

5.2.1 Odvětvové třídění výdajů obce

Níže uvedená tabulka číslo 25 třídí běžné a kapitálové výdaje rozpočtu města dle odvětvového členění rozpočtové skladby. V tabulce není uvedena 1. skupina rozpočtové skladby – zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, neboť v ní město žádné výdaje v analyzovaném období nevykazuje.

Z tabulky je zřejmé, že největší objem svých rozpočtových prostředků vynakládá město na služby pro obyvatelstvo (zejména na provoz mateřské a základní školy, veřejné osvětlení a sběr a svoz komunálních odpadů) a veřejnou správu (především na platy zaměstnanců a zastupitelů a platby daní a poplatků státnímu rozpočtu). Méně výdajů pak směřuje do odvětví průmyslu (nejvíce na opravy a údržbu místních komunikací) a sociálních věcí (zejména provoz DPS). Výdaje na bezpečnost jsou pro rozpočet Svobody

nad Úpou spíše zanedbatelné a tvoří je především výdaje spojené s činností dobrovolných hasičů. Výjimkou je i zde rok 2013, kdy bylo do tohoto odvětví alokováno naopak prostředků nejvíce ze všech odvětví.

Tabulka 25 - Výdaje dle odvětvového členění v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)

Rok	Průmysl	Služby pro obyvatelstvo	Sociální věci	Bezpečnost	Veřejná správa	Celkem výdaje
2006	5 336	5 785	8 309	348	8 494	28 272
2007	10 028	7 154	4 287	209	8 360	31 264
2008	6 707	8 816	3 762	325	10 428	30 038
2009	35 784	10 139	6 398	271	8 846	61 438
2010	3 438	8 616	5 406	256	8 410	26 126
2011	3 253	9 753	5 626	649	7 528	26 810
2012	3 958	11 267	2 570	407	11 986	30 188
2013	940	19 749	2 635	22 163	12 616	58 103
2014	4 982	38 042	5 561	7 216	10 446	66 247
2015	3 557	15 087	3 476	501	12 173	34 793
2016	3 283	17 109	3 261	1 670	12 247	37 572

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Do odvětví služeb pro obyvatelstvo je alokovan nejvyšší objem všech výdajů. Tyto výdaje zahrnují příspěvek na provoz základní a mateřské školy, provoz knihovny včetně platu knihovnice, výdaje na provoz a údržbu veřejného osvětlení po obci, výdaje spojené s městskými novinami, výdaje na provoz a údržbu městských sportovišť včetně platu správce, výdaje na péči a vzhled obce včetně platů zaměstnanců technické čety, výdaje na provoz obou hřbitovů, výdaje na sběr a svoz komunálních odpadů. Tyto výdaje mají spíše vzrůstající tendenci. Nejvyššího objemu 38 042 tis. Kč dosáhlo město v roce 2014 v souvislosti s výstavbou sportovní haly. V roce 2013 tvořily výdaje v tomto odvětví částku 19 749 tis. Kč, které souvisely především s odstraňováním následků povodní. V roce 2016 pak město vykázalo 17 109 tis. Kč, největší výdaje v tomto roce vynaložilo na provoz MŠ a ZŠ ve výši 3 673 tis. Kč, na výdaje v souvislosti s činností technické čety ve výši 3 093 tis. Kč, provozem sportovišť ve výši 3 066 tis. Kč a provozem dvou hřbitovů ve výši 2 930 tis. Kč (zejména s opravou márnice a opěrných zdí). Naopak výdaje na veřejné osvětlení dosáhly rekordně nízké částky ve výši 498 tis. Kč, které byly způsobeny přechodem města k novému dodavateli.

Odvětvím, v kterém vykazuje město rovněž významný objem vynaložených prostředků, je veřejná správa. Tato skupina v sobě vykazuje výdaje na činnost obecního úřadu a zastupitelstva města včetně mzdových prostředků, nákupy pozemků a výdaje

z finančních operací v podobě pojištění a plateb daní a poplatků státnímu rozpočtu. I tyto výdaje mají spíše vzrůstající tendenci. Největší objem těchto výdajů vykazuje rok 2013 v částce 12 616 tis. Kč. Tato suma zahrnuje zejména výdaje na platy zaměstnanců ve výši 3 996 tis. Kč, opravu radnice ve výši 2 519 tis. Kč, platby daní a poplatků státnímu rozpočtu ve výši 1 856 tis. Kč. V tomto roce jsou do tohoto odvětví zahrnuty rovněž výdaje v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ve výši 46 tis. Kč.

Objemově třetím je svými výdaji odvětví průmysl a ostatní odvětví hospodářství. Do této skupiny jsou řazeny výdaje spojené s údržbou místních komunikací, parkovišť, chodníků v majetku města a výdaje na odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly. Nejvíce prostředků v tomto odvětví vynaložilo město v roce 2009 ve výši 35 784 tis. Kč v souvislosti s výstavbou nového terminálu pro osobní dopravu. V roce 2007 pak město vykazuje v tomto odvětví výdaje v celkové výši 10 028 tis. Kč, v kterých největší položku činí nákup stroje Reform Metrac ve výši 2 309 tis. Kč a výdaje na opravu místních komunikací ve výši 1 596 tis. Kč.

Odvětví sociální věci a politika zaměstnanosti v sobě zahrnuje především příspěvek na provoz DPS, výdaje spojené s činností sboru pro občanské záležitosti, úhradu nákladů na výlety místního klubu důchodců, v letech 2006 až 2011 rovněž výplatu dávek hmotné nouze. V roce 2012 přešla tato agenda pod úřady práce, v tomto roce vykázalo město v této skupině výdajů o 3 056 tis. Kč méně oproti roku 2011. Největší objem vykazuje rok 2006 s výdaji této skupiny ve výši 8 309 tis. Kč, které souvisely především s výplatou sociálních dávek pro osoby v hmotné nouzi ve výši 4 570 tis. Kč, výplatou sociálního příspěvku při péči o osobu blízkou ve výši 1 428 tis. Kč a provozem Domu s pečovatelskou službou ve výši 1 917 tis. Kč.

Posledním, pro výdaje rozpočtu města již objemově méně zásadním výdajem, je odvětví bezpečnost a veřejný pořádek. Toto odvětví zahrnuje převážně výdaje spojené s činností jednotky sboru dobrovolných hasičů a platby v rámci veřejnoprávních smluv městu Trutnov za služby jejich městské policie na území Svobody nad Úpou a činnost přestupkové komise za projednávané přestupky spáchané v katastru Svobody nad Úpou. Tyto výdaje v rámci sledovaného období vykazují významný objem pouze v letech 2013 ve výši 22 163 tis. Kč, kdy souvisí zejména s činností krizového řízení na území obce při odstraňování následků povodní. Výdaje v roce 2014 ve výši 7 216 tis. Kč souvisely rovněž především s opravami místní infrastruktury po ničivých povodních v roce 2013 ve výši

7 148 tis. Kč, kdy je město pro lepší přehlednost vykazovalo na této položce. V roce 2016 činí tyto výdaje 1 670 tis. Kč, kdy město spolufinancovalo obnovu materiálního vybavení a nákup dodávky pro jednotku SDH.

5.2.2 Kapitálové výdaje obce

Kapitálové výdaje nesouvisí s běžným provozem obce. Jedná se především o investice na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, nákup pozemků a nákup akcií a majetkových podílů. Již výše bylo uvedeno, že v analyzovaném období tvoří kapitálové výdaje zhruba 23 % celkových výdajů města.

Níže uvedená tabulka 26 uvádí kapitálové výdaje dle druhového členění v absolutní hodnotě.

Tabulka 26 - Kapitálové výdaje v letech 2006 - 2016 (tis. Kč)

Rok	Výdaje na dlouhodobý nehmotný majetek	Výdaje na dlouhodobý hmotný majetek	Nákup pozemků	Investiční transfery vlastním PO	Celkem kapitálové výdaje
2006	34	4 534	0	0	4 568
2007	280	10 104	6	0	10 390
2008	1 494	7 032	161	0	8 687
2009	29	35 624	0	530	36 183
2010	38	608	155	0	801
2011	148	2 134	146	0	2 428
2012	69	3 522	102	0	3 693
2013	1 397	10 148	131	0	11 676
2014	457	31 519	44	0	32 020
2015	317	458	16	444	1 235
2016	256	6 542	1	0	6 799

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Největší podíl na kapitálových výdajích tvoří výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku. V rámci analyzovaného období vykazují kolísavý trend. Nejvyšších hodnot dosahují v letech, kdy město obdrželo investiční dotaci na pořízení dlouhodobého majetku. Nejvyšší je tento výdaj v roce 2009 ve výši 35 624 tis. Kč, který se váže k výstavbě terminálu. V roce 2014 vykázalo město výdaje v této skupině ve výši 31 519 tis. Kč, které souvisí především s novostavbou tělocvičny (19 385 tis. Kč), nákupem jejího investičního vybavení (284 tis. Kč), rekonstrukcí mateřské školy (5 525 tis. Kč). Z dalších investičních akcí se jedná o položení nového mostu u hotelu Prom (2 785 tis. Kč), rekonstrukci otopné soustavy v DPS (2 323 tis. Kč), zatrubnění

bezejmenného potoka (1 029 tis. Kč) a vybudování dětského hřiště na Rýchorském sídlišti (188 tis. Kč).

Výdaje na dlouhodobý nehmotný majetek jsou zejména výdaji na pořízení územního plánu a jeho následné změny a na projektové dokumentace budoucích investičních akcí města. Tato položka vykazuje kolísavou tendenci. Nejvyšší objem těchto výdajů vykazují roky 2008 a 2013. V roce 2008 dosáhly částky 1 494 tis. Kč, kterou tvoří změna č. 1 územního plánu a projektové dokumentace pro projekt autobusového nádraží a projekt na využití budovy čp. 222. V roce 2013 výdaje na dlouhodobý nehmotný majetek činí celkem 1 397 tis. Kč a souvisí s nákupem projektové dokumentace na výstavbu sportovní haly, nové hasičské zbrojnice, rekonstrukci radnice a opěrné zdi ve Staré aleji.

Výdaje na nákup pozemků mají kolísavou úroveň. V letech 2006 a 2009 město žádné pozemky nenakoupilo. Nejvíce prostředků na nákup pozemků město vydalo v letech 2008 ve výši 161 tis. Kč, kdy nakoupilo pozemky okolo bývalé sokolovny od Pozemkového fondu ČR a v roce 2010 ve výši 155 tis. Kč nákupem stavební parcely číslo 197/3, na které později zřídilo parkoviště pro návštěvníky stadionu.

Investiční transfery příspěvkovým organizacím města vykazuje rozpočet Svobody nad Úpou pouze v letech 2009 a 2015. V roce 2009 se jedná o příspěvek ve výši 530 tis. Kč pro DPS na rekonstrukci vnitřních rozvodů budovy a v roce 2015 město zaslalo ZŠ investiční příspěvek ve výši 444 tis. Kč na rekonstrukci školní jídelny.

5.2.3 Komparace celkových výdajů na jednoho obyvatele

V tabulce 27 jsou uvedeny celkové výdaje v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2006 – 2016 ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje. Z tabulky je patrný rozdíl ve výši celkových výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele v rámci porovnávaných obcí. Již výše bylo uvedeno, že nejméně trvale hlášených obyvatel na svém území k 1. 1. 2017 v rámci pěti analyzovaných obcí žije v obci Rokytnice v Orlických horách (2 047) a naopak nejvíce obyvatel k tomuto datu vykazuje Solnice (2 211).

Tabulka 27 - Celkové výdaje na 1 obyvatele v letech 2006 - 2016 ve vybraných obcích (tis. Kč)

Rok	Svoboda nad Úpou	Borohrádek	Kopidlno	Rokytnice v Orlických horách	Solnice
2006	13 379,95	10 145,48	20 324,74	22 014,63	100 377,98
2007	14 775,12	9 338,24	19 366,22	12 774,02	53 803,71
2008	14 029,83	13 833,25	19 632,82	11 723,74	34 457,78
2009	29 007,68	13204, 35	28 523,27	14 135,57	26 337,45
2010	12 225,62	21 193,39	12 053,41	16 371,80	20 937,96
2011	12 297,97	14 017,29	16 229,25	14 992,57	22 727,39
2012	13 976,28	16 646,94	42 667,88	16 155,82	12 439,84
2013	27 304,10	18 383,71	27 739,60	28 538,56	12 377,26
2014	31 130,90	13 271,32	16 973,45	30 729,52	16 574,20
2015	16 513,19	17 123,61	19 854,90	30 439,85	13 805,49
2016	18 037,22	16 253,23	18 817,49	16 953,39	16 574,20

Zdroj: Rozklikávací rozpočet obce, dostupné z <http://www.rozpočetobce.cz> - vlastní zpracování

Nejnižší celkové výdaje přepočtené na jednoho obyvatele vykázala v roce 2007 obec Borohrádek v částce 9 338,24 Kč. Naopak nejvyšší hodnoty uvedla Solnice, a to 100 377,98 Kč v roce 2006 a 53 803,71 Kč v roce 2007. Tyto výdaje souvisí s výstavbou čističky odpadních vod a kanalizace města Solnice a navazují na vysoké hodnoty celkových příjmů na jednoho obyvatele v souvislosti s investičními transfery přijatými v letech 2006 a 2007 na tento účel. V roce 2006 obdrželo město investiční transfer od veřejných rozpočtů ústřední úrovně ve výši 200 459 tis. Kč a v roce 2007 ve výši 81 806 tis. Kč spolu s investičním transferem od Královéhradeckého kraje ve výši 15 250 tis. Kč. Čistička odpadních vod a kanalizace byla dokončena a zprovozněna na podzim roku 2017. Celkové výdaje činily 156 mil. Kč.

Rozdíl mezi nejvyššími výdaji obce Solnice a nejnižšími výdaji obce Borohrádek činí 91 039,74 Kč. Zatímco v obci Solnice mají výdaje na jednoho obyvatele spíše klesající tendenci se skokem v roce 2014, v ostatních obcích je jejich vývoj spíše kolísavý.

Město Svoboda nad Úpou vynaložilo nejméně rozpočtových prostředků v přepočtu na jednoho obyvatele v roce 2010, a to ve výši 12 225,62 Kč. Naopak nejvíce celkových výdajů ve výši 29 007,68 Kč vykázalo v roce 2009, především v souvislosti s výstavbou dopravního terminálu pro osobní dopravu. V roce 2014 město vykázalo celkové výdaje v přepočtu na jednoho obyvatele ve výši 31 130,90 Kč, zejména v souvislosti s výstavbou nové sportovní haly. Výdaje roku 2013 ve výši 27 304,10 Kč odrážejí především zvýšený objem vynaložených prostředků na odstranění následků povodní, které v tomto roce město postihly.

5.3 Saldo rozpočtu

Zásadním údajem pro sledování finančního zdraví města je ukazatel běžného (provozního, neinvestičního) salda hospodaření, který znamená rozdíl mezi běžnými příjmy včetně dotací neinvestičního charakteru a běžnými výdaji. Běžné příjmy obce v dobré finanční kondici by měly vždy převyšovat běžné výdaje.

Tabulka 28 uvádí běžné saldo rozpočtu města Svoboda nad Úpou v analyzovaných letech 2006 až 2016. Krátkodobě nestabilní hospodaření města v podobě schodku provozního salda je vykázáno pouze v letech 2009 a 2014. Tyto schodky město pokrylo rezervou, kterou tvořilo přebytky z hospodaření minulých let a v roce 2014 rovněž přijatým úvěrem na výstavbu sportovní haly ve výši 15 000 tis. Kč. V ostatních rozpočtových letech hospodařilo město s vyššími příjmy než výdaji a běžné saldo bylo přebytkové. Město si tak tvořilo dostatečnou rezervu pro krytí případných schodků v letech dalších. Tuto rezervu ukládalo na spořicí bankovní účet vedený u ČSOB a termínovaný vklad vedený u České spořitelny.

Tabulka 28 – Běžné saldo rozpočtu v letech 2006 - 2016

Rok	Daňové příjmy	Nedaňové příjmy	Přijaté neinvestiční transfery	Běžné výdaje	Běžné saldo
2006	16 039	1 162	7 948	23 704	1 445
2007	17 155	1 284	3 946	20 874	1 511
2008	18 092	1 918	3 138	21 351	1 797
2009	15 861	2 478	3 705	25 255	-3 211
2010	16 433	2 550	8 101	25 325	1 759
2011	16 153	2 893	7 257	24 382	1 921
2012	19 931	2 895	4 386	26 495	717
2013	23 035	6 480	30 629	46 427	13 717
2014	25 060	3 564	3 761	34 227	-1 842
2015	26 090	4 299	5 324	33 558	2 155
2016	29 724	5 415	5 061	30 773	9 427

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Mimořádně vysoké provozní saldo v roce 2013 ve výši 13 717 tis. Kč souvisí ve velké míře s novelou zákona o rozpočtovém určení daní navýšením podílu města na celostátním výnosu sdílených daní, přijatých finančních darech a neinvestičních transferech na odstranění následků povodní. Záporná hodnota neinvestičního salda roku 2009 ve výši 3 211 tis. Kč odráží zejména propad v inkasu daňových příjmů vlivem

celosvětové hospodářské krize a vyšší mandatorní výdaje oproti roku 2008. Záporné saldo v roce 2014 ve výši 1 842 tis. Kč souvisí se zvýšenými výdaji na běžný provoz, údržbu města a zejména neinvestičních výdajů na obnovu majetku města po povodních. Vzhledem ke geografické poloze a klimatickým podmínkám obdrželo město povolení použít část dotace z roku 2013 na opravu místních komunikací až v roce 2014.

Tabulka 29 – Kapitálové saldo rozpočtu v letech 2006 - 2016

Rok	Kapitálové příjmy	Kapitálové dotace	Kapitálové výdaje	Kapitálové saldo
2006	4 344	2 500	4 568	2 276
2007	12 965	0	10 390	2 575
2008	9 048	3 000	8 687	3 361
2009	987	25 998	36 183	-9 198
2010	1 024	6 675	801	6 898
2011	22 298	0	2 428	19 870
2012	5 147	845	3 693	2 299
2013	4 542	0	11 676	-7 134
2014	9 707	1 732	32 020	-20 581
2015	3 273	102	1 235	2 140
2016	166	2 104	6 799	-4 529

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Přestože schopnost obce zajistit vyrovnané hospodářství ilustruje především saldo jejího běžného rozpočtu, pro účely hodnocení celkové finanční stability je třeba vykázat rovněž bilanci rozpočtu kapitálového.

Kapitálové saldo rozpočtu města Svobody nad Úpou vykazuje schodek v letech 2009, 2014 a 2016. V ostatních letech je kapitálové saldo v kladných číslech a kapitálové příjmy převažují nad kapitálovými výdaji. Schodek roku 2014 ve výši 20 581 tis. Kč je zejména spojen s investicí do stavby sportovní haly, která byla částečně kryta úvěrem u ČSOB ve výši 15 000 tis. Kč. Tento úvěr nyní splácí město ročními splátkami ve výši 1 500 tis. Kč, splacen bude v roce 2023. V letech 2009 a 2016 je saldo kapitálového rozpočtu ovlivněno přijetím investičních dotací, které byly městu poskytnuty za podmínky jeho finanční spoluúčasti. Nejvyšší kapitálové saldo roku 2011 ve výši 19 870 tis. Kč lze přičítat zejména příjmům z druhé fáze prodeje lesních pozemků Krkonošskému národnímu parku.

Celkové saldo rozpočtu zaznamenává tabulka číslo 30, z které je patrné, že záporných hodnot dosahuje město pouze v letech 2009 a 2014, tedy v letech s velkými investicemi do majetku města (rok 2009 – výstavba terminálu pro osobní dopravu, rok

2014 – výstavba sportovní haly). Je ovšem otázkou, zda v roce 2014 postavená sportovní hala vygeneruje svým provozem finanční potenciál na její provoz, údržbu a obnovu v dalších letech tak, aby to odpovídalo vynaloženým prostředkům na její stavbu, provoz a odpisy. Autorka práce se domnívá, že město svůj rozpočet touto investicí zbytečně zatížilo a zejména v budoucnu ještě zatíží. Může tak dojít ke zhoršení finanční kondice města a zúžení jeho finančních možností. V dalších letech by se město mělo spíše zaměřit na realizaci oprav a investic do dosavadního majetku.

Uvážlivě byla naopak prodána část nepotřebného majetku v podobě lesních pozemků, budovy školky na sídlišti, sokolovny a bytových domů. Město tak mohlo volné finanční prostředky ukládat a koncem roku 2016 vykazuje velmi dobré finanční jištění ve výši téměř 40 000 tis. Kč.

Nejvyšší celkové saldo vykazuje rok 2011 ve výši 21 791 tis., které souvisí zejména s vysokými příjmy ve výši 21 740 tis. Kč z druhé fáze prodeje lesních pozemků Krkonošskému národnímu parku a firmě MEGA PLUS, s. r. o. pro účely výstavby nových sjezdových tratí.

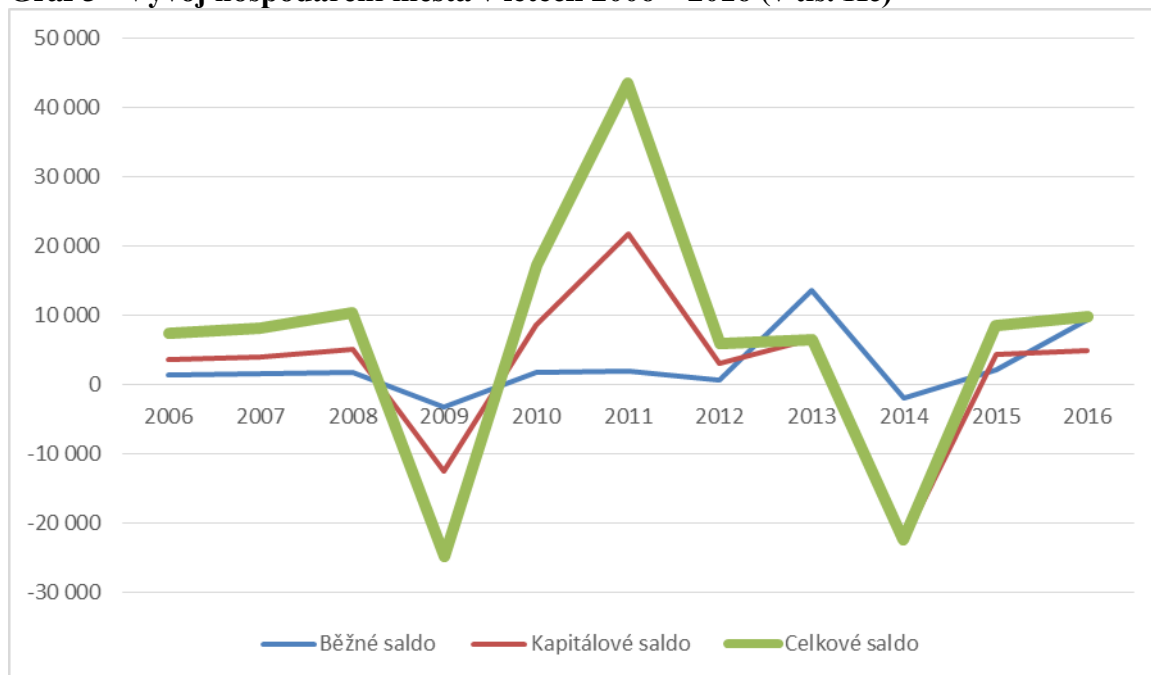
Tabulka 30 – Celkové saldo rozpočtu v letech 2006 - 2016

Rok	Příjmy celkem	Výdaje celkem	Saldo celkem
2006	31 993	28 272	3 721
2007	35 350	31 264	4 086
2008	35 196	30 038	5 158
2009	49 029	61 438	-12 409
2010	34 783	26 126	8 657
2011	48 601	26 810	21 791
2012	33 204	30 188	3 016
2013	64 686	58 103	6 583
2014	43 824	66 247	-22 423
2015	39 088	34 793	4 295
2016	42 470	37 572	4 898

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Níže uvedený graf číslo 3 pak znázorňuje vývoj běžného salda, kapitálového salda a celkového salda rozpočtu města. V dlouhodobém měřítku město vykazuje stabilní vývoj celkových příjmů a celkových výdajů, který je ovlivněný výkyvy přijatých dotací a kapitálových příjmů z prodeje majetku.

Graf 3 - Vývoj hospodaření města v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, výkazy FIN 2-12 M, vlastní zpracování

Z provedené komparace se lze domnívat, že město Svoboda nad Úpou v rámci sledovaných let hospodařilo správně. V analyzovaném období město vykazuje stabilní vývoj celkových příjmů a celkových výdajů, který je ovlivněný výkyvy dotací a kapitálových příjmů. Město je úspěšné v získávání a čerpání dotačních titulů na obnovu a budování nového majetku. Deficity v roce 2009 a 2014 jsou přirozenou součástí rozpočtu města v situaci zvýšených výdajů na investiční akce (rok 2009 – výstavba terminálu a rok 2014 novostavba sportovní haly). Přebytky z let minulých a v případě roku 2014 přijatý úvěr ve výši 15 000 tis. Kč tyto schodky vyrovnávají.

5.4 Ukazatelé analýzy hospodaření obce

Obce se primárně nezaměřují na tvorbu zisku, ale na všestranný rozvoj svého území a péči o své občany. Jejich cílem by tak měla být optimalizace veřejných služeb, účelné nakládání s obecním majetkem, efektivní řízení investičních akcí a projektů a celková stabilita dobrého finančního zdraví obce. Obec je v dobré finanční kondici, pokud je její provozní saldo v kladných číslech a její běžné příjmy se vyvíjejí lépe než běžné výdaje. Zároveň musí mít vytvořené dostatečné rezervy na obnovu obecního majetku a své dluhy pod kontrolou.

Pro účely zhodnocení celkové finanční situace obce s vazbou na stanovení možností dalšího vývoje rozvojových aktivit obce je třeba definovat a vymezit vhodné ukazatele finanční analýzy. Mezi základní ukazatele finanční situace obce lze zařadit analýzu příjmů a výdajů, analýzu provozního salda, kapitálového salda a celkového salda, míru finanční soběstačnosti (nezávislosti), zadluženosti a likvidity.

5.4.1 Míra finanční soběstačnosti

Již výše bylo zmíněno, že v rámci dobré finanční kondice obce se musí její běžné rozpočtové příjmy vyvíjet lépe než běžné rozpočtové výdaje. Toto pravidlo umožňuje obci zvyšovat rozsah a úroveň poskytovaných služeb svým občanům a je rovněž zásadní pro udržení finanční soběstačnosti bez závislosti na dotacích. Ukazatel finanční soběstačnosti analyzuje příjmovou stranu rozpočtu obce a udává, kolik procent z celkových příjmů tvoří vlastní příjmy. Výsledná hodnota tohoto ukazatele by měla být co nejvyšší.

Tabulka 31 uvádí míru finanční soběstačnosti města Svobody nad Úpou a analyzovaných obcí Královehradeckého kraje (kritérium jejich výběru bylo popsáno v předešlém textu) s porovnáním průměrné míry finanční soběstačnosti obcí ČR, kterou uvádí Provazníková ve své publikaci.¹⁵² Vzhledem k dostupnosti dat je časová řada zkrácena.

Tabulka 31 – Míra finanční soběstačnosti ve vybraných obcích (v %)

Rok	Svoboda nad Úpou	Borohrádek	Kopidlno	Rokytnice v O. h.	Solnice	Průměr obcí v ČR
2006	67,3	79,1	47,0	51,2	9,5	69,3
2007	88,8	90,7	61,8	81,8	19,7	70,2
2008	82,6	83,8	64,3	84,4	49,5	73,8
2009	39,4	76,7	51,7	82,4	41,9	67,1
2010	57,5	65,8	51,8	71,0	53,0	63,7
2011	85,1	78,0	73,2	70,0	47,9	65,8
2012	84,2	78,1	35,1	62,7	89,1	74,7
2013	52,6	89,5	56,5	49,3	93,7	76,0
2014	87,5	91,4	82,8	49,3	95,7	75,1
2015	86,1	83,2	78,0	60,4	86,7	-
2016	83,1	86,9	82,0	66,4	96,1	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle Provazníkové a Rozklikávací rozpočet obce, dostupné z <http://www.rozpocetobce.cz>.

¹⁵² PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 171.

Míra finanční soběstačnosti města Svoboda nad Úpou má ve sledovaném období kolísavý vývoj. Nejnižší hodnoty vykazuje v roce 2009 (39,4 %), kdy město obdrželo dotace v celkové výši 29 703 tis. Kč, především na výstavbu dopravního terminálu pro autobusovou a vlakovou osobní dopravu a v roce 2013 (52,6 %), v kterém město přijalo řadu dotací v celkové výši 30 629 tis. Kč, zejména na odstranění následků povodní. V ostatních letech se vlastní příjmy na celkových příjmech podílejí vysokou měrou a míra finanční soběstačnosti obce se pohybuje na hranici průměrné míry soběstačnosti obcí ČR, v letech 2007, 2008, 2011, 2012 a 2014 dokonce celorepublikový průměr překračuje. Nejvyšší hodnotu vykazuje tento ukazatel v roce 2007 (88,8 %), v tomto roce město přijalo do svého rozpočtu dotace ve výši 3 946 tis. Kč, což bylo nejméně za celé sledované období. Porovnáním výsledných hodnot ukazatele míry finanční stability Svobody nad Úpou s vybranými obcemi Královéhradeckého kraje i průměrné hodnoty za všechny obce ČR vyplulo, že finanční řízení obce je nastaveno správně a efektivně.

Z analyzovaných obcí pouze město Borohrádek vykazuje ve všech letech sledovaného období vyšší míru finanční soběstačnosti než je průměrná míra finanční nezávislosti všech obcí ČR. V ostatních vybraných obcích je patrný kolísavý průběh, který je ovlivněn výší přijatých dotací. Nejnižší hodnotu tohoto ukazatele vykazuje s podílem pouhých 9,5 % vlastních příjmů na příjmech celkových v roce 2006 a 19,7 % v roce 2007 město Solnice. V těchto letech obdržela Solnice investiční transfer na výstavbu chybějící čističky odpadních vod a kanalizace. V roce 2006 obdrželo město investiční transfer od veřejných rozpočtů ústřední úrovně ve výši 200 459 tis. Kč a v roce 2007 ve výši 81 806 tis. Kč spolu s investičním transferem od Královéhradeckého kraje ve výši 15 250 tis. Kč. Z tabulky je patrné, že míra finanční soběstačnosti Solnice má vzrůstající tendenci až na 96,1 % v roce 2016, kdy obdržela do svého rozpočtu dotace ve výši pouhých 1 500 tis. Kč. Tato hodnota je nejvyšší nejen v rámci tohoto města, ale i v rámci sledovaných obcí a analyzovaných let.

5.4.2 Zadluženost a likvidita

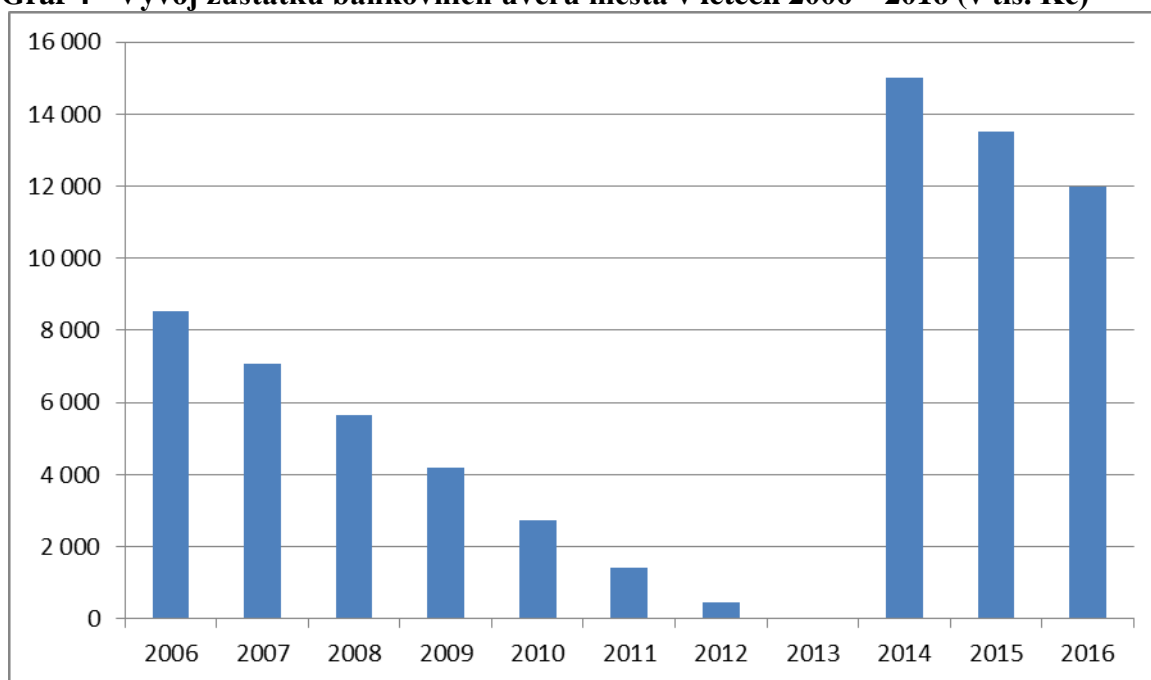
Mezi neméně důležité ukazatele monitorující hospodaření obce se řadí ukazatelé zadluženosti a ukazatelé likvidity.

Každá obec musí každoročně vynakládat velký objem svých prostředků k uspokojení řady potřeb svých občanů a rozvoji svého území. Pokud tyto prostředky ve

svém rozpočtu, například v podobě přebytku z hospodaření let minulých nemá, je nucena tyto své aktivity pokrýt prostředky z cizích zdrojů, nejčastěji v podobě bankovních úvěrů od peněžních ústavů, emitovaných komunálních dluhopisů, případně půjček ze státních fondů. Přijetí cizích prostředků však vede k zadlužení obce a může tak výrazně ovlivnit její finanční situaci.

Svoboda nad Úpou má malý dluh k 31. 12. 2016 se zůstatkem 12 mil. Kč dlouhodobých bankovních úvěrů. V analyzovaných letech splácelo město tyto bankovní úvěry: v roce 2002 přijatý úvěr ve výši 4 628 tis. Kč na teplofikaci Maršova splacený v roce 2011, v roce 2003 přijatý úvěr ve výši 9 000 tis. Kč na rekonstrukci budovy ZŠ splacený v roce 2013 a v roce 2014 přijatý úvěr ve výši 15 000 tis. Kč na novostavbu tělocvičny, který dosud splácí.

Graf 4 - Vývoj zůstatků bankovních úvěrů města v letech 2006 – 2016 (v tis. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty města za rok 2006 - 2016, vlastní zpracování

Svoboda nad Úpou má své dluhy pod kontrolou a bankovní úvěry dokáže bez velkých problémů splácet. Výše volných finančních prostředků uložených na spořicímu účtu u ČSOB by dovolila městu úvěry během let splatit předčasně nebo dokonce o ně nežádat, ale vedení obce se správně rozhodlo své investiční aktivity financovat z cizích zdrojů a své volné prostředky si ponechat na likviditu v podobě krytí oprav a krizových stavů. Rezerva

města na konci roku 2016 ve výši necelých 40 000 tis. Kč převyšovala více než 3x dluh města ve výši 12 000 tis. Kč.

Pokud město v následujících letech již žádný další úvěr nepřijme a dodrží stanovený splátkový kalendář s roční splátkou 1 500 tis. Kč u úvěru na novostavbu sportovní haly, v roce 2024 již bude zcela bez dluhů.

Ukazatelé zadluženosti udávají výši úvěrového zatížení obce a zabývají se i schopností obce hradit náklady na splácení dluhu. Ukazatel celkové zadluženosti je poměrem cizích zdrojů a aktiv a vyjadřuje kolik procent majetku je kryto cizími zdroji. Tento ukazatel je jedním z monitorujících ukazatelů Soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) užívaných Ministerstvem financí ČR ke zhodnocení celkové hospodářské situace obce. Se stoupající hodnotou ukazatele celkové zadluženosti klesá kontrola obce nad svou finanční nezávislostí. Ministerstvo financí ČR udává za rizikovou hranici 25% podíl cizích zdrojů na celkových aktivech obce. Zadlužování obce by rovněž nikdy nemělo být na úkor budoucnosti.

Finanční ukazatelé zadluženosti doplňují ukazatele likvidity a vykreslují tak finanční kondici obce. Likvidita vyjadřuje schopnost obce přeměnit svůj majetek v hotovost a tou vyrovnat své krátkodobé závazky (závazky do jednoho roku). Ukazatel celkové likvidity je součástí monitoringu hospodaření obcí.

Celková likvidita odráží schopnost subjektu hradit včas a řádně krátkodobé závazky. Běžná likvidita stanovuje poměr mezi oběžnými aktivy (položka B rozvahy) a krátkodobými závazky do 1 roku (položka D3 rozvahy), tedy kolikrát je obec schopna uspokojit své věřitele, pokud by všechna svá oběžná aktiva v daném okamžiku proměnila na hotovost. Mezi obce s vyšší mírou rizika hospodaření pak spadají obce vykazující hodnotu nižší než 1. Doporučené hodnoty pro tento finanční ukazatel se pohybují v rozmezí 1,5 – 2,5.¹⁵³ Čím vyšší hodnotu tento ukazatel vykazuje, tím je nižší riziko platební neschopnosti.

¹⁵³ RŮŽIČKOVÁ, P. *Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi*, 2. vydání, Praha: 2008. s.49

Tabulka 32 – Běžná likvidita a celková zadluženost (v %)

rok	Běžná likvidita	Celková zadluženost v %
2006	20,94	7,78
2007	19,22	9,34
2008	30,98	4,89
2009	7,05	3,44
2010	4,07	3,30
2011	6,34	3,55
2012	8,54	2,15
2013	3,01	4,71
2014	4,24	8,75
2015	6,84	7,53
2016	6,96	7,00

Zdroj: Rozvaha obce za rok 2006 - 2016, vlastní zpracování

V tabulce číslo 32 je uvedena běžná likvidita a celková zadluženost města v analyzovaných letech 2006 – 2016. Z výsledných hodnot je patrné, že běžná likvidita má kolísavou tendenci v závislosti na výši oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Svoboda nad Úpou je v rámci celého sledovaného období schopna hradit své krátkodobé závazky bez problémů.

Extrémně vysoké hodnoty v letech 2006, 2007 a 2008 odrážejí uložené přebytky z hospodaření let minulých, které město následně v roce 2009 použilo na financování výstavby terminálu do doby před přijetím schváleného transferu na tuto investiční akci.

Nejnižší hodnoty ukazatel běžné likvidity ve výši 3,01 vykazuje v roce 2013, který je způsoben přechodným financováním zahájené výstavby sportovní haly z vlastních zdrojů. V roce 2010 dosáhl tento ukazatel hodnoty 4,07 a odráží změnu struktury rozvahy a způsobu účtování, zejména transferů. Údaj za rok 2010 proto není zcela srovnatelný s údaji za roky předchozí.¹⁵⁴

Rovněž ukazatel celkové zadluženosti nemá jednoznačný vývoj. Jeho kolísání je způsobeno nejen čerpáním úvěrů a výší jejich splátek, vyšších hodnot tento ukazatel finanční analýzy nabývá rovněž v letech, kdy město přijalo do svého rozpočtu dotační prostředky na stranu závazků, které byly předmětem vyúčtování v následujícím rozpočtovém roce. Lze konstatovat, že Svoboda nad Úpou je v dobré finanční kondici, neboť ukazatel celkové zadluženosti se v žádném rozpočtovém roce neblíží kritické

¹⁵⁴ Deník veřejné správy. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6525250>

hodnotě 25 %, dokonce nepřekračuje v žádném roce ani hodnotu 10 %. Vyšších hodnot nabývá pouze na počátku a konci analyzovaného období v souvislosti s vyššími hodnotami cizích zdrojů v podobě přijatých úvěrů a nižší hodnotou celkových aktivit ve srovnání s ostatními lety. V dalších letech docházelo vlivem splácení těchto úvěrů ke klesajícímu trendu cizích zdrojů (v roce 2002 přijatý úvěr ve výši 4 628 tis. Kč na teplofikaci Maršova splacený v roce 2011, v roce 2003 přijatý úvěr ve výši 9 000 tis. Kč na rekonstrukci budovy ZŠ splacený v roce 2013 a v roce 2014 přijatý úvěr ve výši 15 000 tis. Kč na novostavbu tělocvičny, který město dosud splácí) a naopak k navyšování objemu dlouhodobého hmotného majetku obce (v roce 2009 nový dopravní terminál pro osobní dopravu zařazený do majetku v hodnotě 34 642 tis. Kč, v roce 2014 novostavba sportovní haly v hodnotě 21 861 tis. Kč, v roce 2015 most u hotelu Prom v hodnotě 2 979 tis. Kč), čímž docházelo k nárůstu celkových aktiv a tím i ke snižujícím se hodnotám ukazatele celkové zadluženosti.

6 Závěr

V analyzovaném období byly stěžejním zdrojem příjmů města daňové příjmy, jejich podíl na celkových příjmech má stoupající tendenci i díky novele zákona o RUD v roce 2008 a v roce 2013. V roce 2009 ovšem výnos daňových příjmů zaznamenal výrazný propad způsobený zejména světovou hospodářskou krizí. Počínaje rokem 2013 se daňové příjmy opět dobře vyvíjejí a jejich celkové inkaso se neustále zvyšuje. Vliv na tuto situaci má celkový ekonomický vývoj České republiky a novela zákona o rozpočtovém určení daní v roce 2013. V roce 2016 již jejich podíl vykazuje hodnotu 70 % a jejich celkový objem je ve výši 29 724 tis. Kč, což oproti roku 2006 činí nárůst o 13 685 tis. Kč.

Daňové příjmy tvoří především zákonem stanovený podíl obcí na celostátním výnosu sdílených daní (DPFO, DPPO a DPH). Sdílené daně tvoří průměrně 73 % všech daňových příjmů a 40 % všech příjmů rozpočtu. Novely zákona o RUD přinesly meziroční růst sdílených daní, a to o 7,5 % v roce 2008 a o 29,5 % v roce 2013. Stabilně nejvyšší podíl na celkových příjmech města tvoří DPH, a to v průměru necelých 14 %.

Tradičně významnými zdroji příjmů rozpočtu města jsou místní poplatky. Úroveň inkasa místních poplatků má ve sledovaném období lehce kolísavý charakter. Největší objem příjmů z místních poplatků zaznamenal rozpočet obce v roce 2016, a to 2 245 tis. Kč, což činí 7,5 % na daňových příjmech. Nejméně pak obec zinkasovala v roce 2011, a to pouhých 1 491 tis. Kč, které představovaly 9,3 % na daňových příjmech.

Stabilně nejvyšších výnosů dosahuje město u místního poplatku za odpad. Příjem do rozpočtu města z tohoto poplatku je ve sledovaném období takřka konstantní, nejnižší je v roce 2006 v absolutní hodnotě 872 tis. Kč a naopak nejvyšší v roce 2015 v absolutní hodnotě 982 tis. Kč. Místní poplatek ze psa je ve sledovaném období stabilní. Naopak výnosy z místního poplatku z ubytovací kapacity a místního poplatku za rekreační pobyt mají klesající úroveň. K poklesu bude docházet pravděpodobně i v letech budoucích. V katastru města jsou pouze menší ubytovatelé, kteří nemohou nabídkou svých služeb konkurovat velkým hotelům v nedaleké Peci pod Sněžkou a Janských Lázních. Také město svým návštěvníkům nemá prakticky co nabídnout, neboť nabídka vyžití je ve srovnání s těmito obcemi velmi omezená.

Dalšími daňovými příjmy jsou výnosy ze svěřených daní. Výnos z těchto daní plyne celý do rozpočtu obce, v které byl vybrán. Jedná se o daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnických osob za obce. DPPO za obce je nejvyšší v roce 2016 s hodnotou

4 049 tis. Kč, tuto částku město do státního rozpočtu ČR neodvádí, pouze projde účetně rozpočtem na výdajové i příjmové straně rozpočtu. Daň z nemovitosti je jedinou daní, u které může zastupitelstvo obce svou obecně závaznou vyhláškou ovlivnit její výši na základě zmocnění zákonem. Zastupitelstvo města Svobody nad Úpou schválilo koeficient, kterým se násobí základní sazba daně, ve výši 1,6. Výnos z daně z nemovitých věcí má spíše stoupající charakter. K výraznějšímu propadu došlo pouze v roce 2012, a to meziročně o 164 tis. Kč oproti roku 2011. Nejvyšší výnos obec inkasovala v roce 2016, a to 1 527 tis. Kč, což činí 5,1 % na daňových příjmech a 3,6 % na celkových příjmech.

Dalším zdrojem příjmů rozpočtu jsou nedaňové příjmy v druhé třídě rozpočtové skladby, kam náleží zejména příjmy z poskytování služeb, příjmy z pronájmu majetku i pozemků z prodeje nekapitálového majetku, sankční platby, dary a odvody vlastních příspěvkových organizací. Do této položky jsou rovněž zahrnuty příjmy knihovny. Nedaňové příjmy mají mírně vzrůstající trend. Za povšimnutí jistě stojí vysoký skok absolutní hodnoty nedaňových příjmů vykazovaný v roce 2013 o objemu 6 480 tis. Kč a nárůstem oproti roku 2012 ve výši 3 585 tis. Kč, který souvisí s přijatými dary a pojistnými náhradami na odstranění následků povodní v tomto roce.

Každoročně nejobjemnější skupinou nedaňových příjmů tvoří odvody příspěvkových organizací města, v podobě městem nařízených čtvrtletních odvodů z odpisů majetku ve vlastnictví těchto PO. Nejvyšší příjem vykázalo město v roce 2016 ve výši 2 112 tis. Kč.

Ačkoliv tyto příjmy mají vzrůstající tendenci, město by se mělo snažit o vyšší objem příjmů v této třídě. Zejména účinnější propagace městské ubytovny spolu s příznivější otevírací dobou restaurace a sportovišť v majetku obce by zcela jistě vygenerovaly větší tržby z pronájmu.

Kapitálové příjmy zahrnují příjmy z prodeje majetku města, zejména pozemků a nemovitostí. Vedení města, v souladu s pravidly dobrého hospodáře, postupně odprodalo ekonomicky nevyužívaný majetek, který by v budoucnu zcela jistě přinesl zvýšené výdaje nutné na jeho údržbu a obnovu.

Prodej pozemků má ovšem pro město negativní podtext. Vzhledem k poloze obce v údolí při hlavní silnici by mělo vedení města zodpovědně zvážit, zda prodávaný pozemek nebude v budoucnu městu chybět na jeho rozvojové aktivity. Příjmy na této položce obec vykazuje každý rok. Prodej pozemků se na kapitálových příjmech podílí průměrně 60 %.

Nejvyšší absolutní hodnotu 21 740 tis. Kč vykazuje rok 2011 s podílem 97,5 % na kapitálových příjmech. Tento příjem město obdrželo za prodej lesních pozemků zejména firmě MEGA PLUS, s. r. o.

Příjmy z prodeje nemovitostí jsou v rozpočtu města nepravidelné a nahodilé. Město postupně odprodává bytové domy a zanedbané budovy, které již negenerují zisk. Nejvyšší příjem v částce 10 059 tis. Kč a podílem 77,6 % na kapitálových příjmech je zaznamenán v roce 2007, kdy město odprodalo budovu MŠ na Rýchorském sídlišti a bytový dům čp. 486. Druhý nejvyšší příjem v částce 7 849 tis. Kč a podílem 86,7 % město obdrželo za prodej bytového domu Lázeňská 315 a 316 v roce 2008.

Významným zdrojem příjmů pro Svobodu nad Úpou jsou přijaté transfery. Jsou tvořeny neinvestičními i investičními dotacemi, územní i ústřední úrovně. V roce 2009 s 60,5 % a 29 703 tis. Kč v absolutním vyjádření a v roce 2013 s 47,4 % a 30 629 tis. Kč v absolutním vyjádření je jejich podíl na celkových příjmech dokonce nejvyšší. V roce 2009 tento nárůst způsobila přijatá dotace na výstavbu nového dopravního terminálu pro osobní dopravu a v roce 2013 řada dotací na odstranění následků povodní.

Nejvíce finančních prostředků ze svého rozpočtu Svoboda nad Úpou vynaložila v roce 2014 v celkové hodnotě 66 247 tis. Kč.

Podstatnou část celkových výdajů tvoří běžné výdaje, které se na celkových výdajích rozpočtového hospodaření města podílí v průměru 77 %. Nejvyšší podíl na celkových výdajích dosáhly běžné výdaje v letech 2010 ve výši 96,9 % a 2015 ve výši 96,5 %. V absolutním vyjádření dosahují nejvyšší hodnoty v roce 2013 v částce 46 427 tis. Kč a v roce 2014 ve výši 34 227 tis. Kč v souvislosti se zvýšenými výdaji v důsledku odstraňování škod způsobenými povodněmi. Nejnižší provozní výdaje město zaznamenalo v roce 2007 ve výši pouhých 20 874 tis. Kč.

Kapitálové výdaje v šesté třídě rozpočtové skladby nesouvisí s běžným provozem obce, mají charakter jednorázových investic do jeho majetku. Tyto výdaje se na celkových výdajích rozpočtu ve sledovaném období podílí necelými 23 %. Nejvyšší absolutní hodnotu v částce 36 183 tis. Kč vykazuje rok 2009 v souvislosti s výstavbou terminálu, následován rokem 2014 s kapitálovými výdaji v sumě 32 020 tis. Kč na novostavbu sportovní haly včetně jejího vybavení.

Největší podíl na kapitálových výdajích tvoří výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku. Výdaje na dlouhodobý nehmotný majetek jsou zejména výdaji na

pořízení územního plánu a jeho následné změny a na projektové dokumentace budoucích investičních akcí města. Výdaje na nákup pozemků a investiční transfery příspěvkovým organizacím města vykazuje rozpočet Svobody nad Úpou jen ojediněle.

Dle odvětvového třídění tvoří největší objem výdaje třetí třídy - služby pro obyvatelstvo. Výdaje této skupiny jsou obsahově nejrozmanitější a obsahují zejména náklady na celou škálu veřejných služeb - na provoz mateřské a základní školy, výdaje na činnost městské knihovny, náklady na veřejné osvětlení, výdaje na komunální služby a územní rozvoj, sběr a svoz komunálního odpadu, náklady na provoz a údržbu městských sportovišť, péči o vzhled města a veřejnou zeleň. Výdaje této skupiny se každoročně zvyšují. Méně výdajů pak směřuje do odvětví průmyslu a sociálních věcí. Výdaje na bezpečnost jsou pro rozpočet Svobody nad Úpou spíše zanedbatelné. Výjimkou je i zde rok 2013, kdy bylo do tohoto odvětví alokováno naopak prostředků nejvíce ze všech odvětví v souvislosti s povodněmi, které v tomto roce město postihly. Výsledné hodnoty roku 2013 jsou díky živelné pohromě ovlivněny na straně příjmů i výdajů a zkreslují celkovou tendenci analyzovaných let.

Zásadním údajem pro sledování finančního zdraví města je ukazatel běžného salda hospodaření. Běžné příjmy obce v dobré finanční kondici by měly vždy převyšovat běžné výdaje. Krátkodobě nestabilní hospodaření Svobody nad Úpou v podobě schodku provozního salda je vykázáno pouze v letech 2009 a 2014. V ostatních rozpočtových letech hospodařilo město s vyššími příjmy než výdaji a běžné saldo bylo přebytkové. Město si tak tvořilo dostatečnou rezervu pro krytí případných schodků v letech dalších. Mimořádně vysoké provozní saldo v roce 2013 ve výši 13 717 tis. Kč souvisí ve velké míře s novelou zákona o RUD a navýšením podílu města na celostátním výnosu sdílených daní, přijatých finančních darech a neinvestičních transferů na odstranění následků povodní. Záporná hodnota neinvestičního salda roku 2009 ve výši 3 211 tis. Kč odráží zejména propad v inkasu daňových příjmů a vyšší mandatorní výdaje oproti roku 2008. Záporné saldo v roce 2014 ve výši 1 842 tis. Kč souvisí se zvýšenými výdaji na běžný provoz, údržbu města a zejména neinvestičních výdajů na obnovu majetku města po povodních. Vzhledem ke geografické poloze a klimatickým podmínkám obdrželo město povolení použít část dotace z roku 2013 na opravu místních komunikací až v roce 2014.

Kapitálové saldo rozpočtu města vykázalo schodek v letech 2009, 2014 a 2016. V ostatních letech je kapitálové saldo v kladných číslech a kapitálové příjmy převažují nad

kapitálovými výdaji. Schodek roku 2014 ve výši 20 581 tis. Kč je zejména spojen s investicí do stavby sportovní haly, která byla částečně kryta úvěrem u ČSOB ve výši 15 000 tis. Kč. V letech 2009 a 2016 je saldo kapitálového rozpočtu ovlivněno přijetím investičních dotací, které byly městu poskytnuty za podmínky jeho finanční spoluúčasti. Nejvyšší kapitálové saldo roku 2011 ve výši 19 870 tis. Kč je ovlivněno příjmy z prodeje lesních pozemků Krkonošskému národnímu parku.

Z provedené analýzy a komparace s jinými velikostně obdobnými městy v regionu vyplývá, že město Svoboda nad Úpou v rámci sledovaných let hospodařilo správně. V dlouhodobém měřítku město vykazuje stabilní vývoj celkových příjmů a celkových výdajů, který je ovlivněný výkyvy dotací a kapitálových příjmů. Město je úspěšné v získávání a čerpání dotačních titulů na obnovu a budování nového majetku (v roce 2009 nový dopravní terminál pro osobní dopravu zařazený do majetku v hodnotě 34 642 tis. Kč, v roce 2014 novostavba sportovní haly v hodnotě 21 861 tis. Kč). Deficity jeho celkového salda v roce 2009 a 2014 jsou přirozenou součástí rozpočtu města v situaci zvýšených výdajů na investiční akce (rok 2009 – výstavba terminálu a rok 2014 novostavba sportovní haly). Přebytky z let minulých a v případě roku 2014 přijatý úvěr tyto schodky vyrovnávají.

Svoboda nad Úpou má své dluhy pod kontrolou a přijaté bankovní úvěry dokáže bez velkých problémů splácet. Rezerva města na konci roku 2016 ve výši necelých 40 000 tis. Kč převyšovala více než 3x dluh města ve výši 12 000 tis. Kč v podobě přijatého úvěru na novostavbu tělocvičny. Tento jediný úvěr města bude splacen v roce 2023.

Na základě vypočteného ukazatele běžné likvidity je možné konstatovat, že město je schopno hradit své krátkodobé závazky bez problémů. Rovněž ukazatel celkové zadluženosti se v žádném rozpočtovém roce neblíží kritické hodnotě 25 %, ani nepřekračuje hodnotu 10 %.

Na základě provedené analýzy a komparace s jinými velikostně obdobnými městy Královéhradeckého kraje lze konstatovat, že Svoboda nad Úpou je v dobré finanční kondici, v analyzovaném období vynakládala své zdroje hospodárně a uvážlivě bez vážnějších finančních rizik do budoucnosti. Silnou stránkou hospodaření města je stabilně kladné saldo rozpočtu s převahou příjmů nad výdaji a následná tvorba finančního jištění v podobě uspořené rezervy z přebytků hospodaření. Své dluhy (bankovní úvěr na

novostavbu tělocvičny ve výši 15 000 tis. Kč) má pod kontrolou a své závazky dokáže splácet bez potíží. Rozumným krokem byl prodej nepotřebného majetku, který by v budoucnu vygeneroval zvýšené výdaje na jeho údržbu a provoz. Je však otázkou, zda město investicí do novostavby sportovní haly nezatíží v dalších letech svůj rozpočet a její provoz neovlivní finanční kondici města. Kladně lze hodnotit fakt, že ve zkoumaném období bylo město příjemcem řady dotačních titulů a úspěšně realizovalo několik investičních projektů.

Závěrem lze městu doporučit, aby pokračovalo v nastolené fiskální politice. Zbytečně se nezadlužovat, hospodařit co nejefektivněji a nejúčelněji tak, aby mohlo naplnit své rozvojové plány. Rovněž je třeba, aby město své výdaje vynakládalo uvážlivě a provozní saldo se pohybovalo v kladných číslech. Nadále je třeba věnovat zvýšenou pozornost investicím do nového majetku (budova bývalého kina), který by v budoucnu mohl vyvolat zvýšené výdaje v souvislosti s jeho provozem a údržbou.

Až na některé drobné nedostatky, město Svoboda nad Úpou hospodaří dle zásad zdravého finančního řízení. Finanční zdraví obce významně přispívá k dalšímu všestrannému rozvoji území a spokojenosti občanů města s kvalitou života ve svém městě.

7 Seznam použitých zdrojů

Knihy a monografické publikace

CÍSAŘOVÁ, E., PAVEL, J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan strážít obecní pokladnu*. Praha: Transparency International, 2008, 94 s. ISBN 978-80-87123-06-5.

GROSPÍČ, J., *Územní samospráva v České republice a Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století" : Třešť, 21.-22.11.2006*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 423 s. ISBN 978-80-7380-028-4.

HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance – Vybrané problémy*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 164 s. ISBN: 978-80-7552-577-2.

KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.

KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*. Praha: CODEX Bohemia. 1998. 266 s. ISBN 80-85963-73-6.

MÁČE, M. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. Praha: Grada Publishing, 2006. 155 s. ISBN 80-247-1558-9.

PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI Publishing, 2002, 441 s. ISBN 80-86395-21-9.

PEKOVÁ, J., PILNÝ J., JETMAR M. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

PETEROVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků a jeho přezkum*. Praha: Institut pro místní správu, 2008, 97 s. ISBN 80-86976-13-6.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5.

PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

PŮČEK, M., J. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: NSZM, 2015, 140 s. ISBN 978-80-906033-0-1.

RŮŽIČKOVÁ, P. *Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi*, 2. vydání, Praha: GRADA, 2008. 139 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

SCHNEIDEROVÁ, I. *Rozpočtová skladba v roce 2010, rozpočet a účetnictví státu*. Nové Město nad Cidlinou: Acha obec účtuje, 2010, 236 s. ISBN 978-80-254-5608-8.

Legislativní dokumenty

Sdělení Ministerstva pro místní rozvoj č. 544/2006 Sb., kterým se uveřejňuje podle § 117 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, seznam krajských a obecních úřadů, které jsou stavebními úřady ke dni 1. listopadu 2006.

Vyhláška č. 5/2014 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti.

Vyhláška č. 276/2017 Sb., o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

Vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška MV ČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 100.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

Příspěvky v časopisech

RUCKÁ, K. Rozpočtové určení daní: Základní východiska a principy. *Moderní obec*. 2014, roč.XX, č.12, s.12. ISSN 1211-0507.

Webové zdroje

Alzheimer Care Svoboda nad Úpou [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.alzheimercare.cz/>.

Borohrádek oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.mestoborohradek.cz/>.

Česká republika, hrady, zámky a turistické cíle. [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: http://www.hrady-zamky-cr.cz/images/mapa_cr.gif.

Svoboda nad Úpou, symboly města. [online]. [cit. 2017-10-17]: <http://www.czech-travel-touristic.cz/fotosekce/big/70618114150.jpg>.

Český statistický úřad [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>.

Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích k 1.1.2017*. [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>.

Deník veřejné správy. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6525250>.

Institut pro veřejnou správu Praha [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <https://www.institutpraha.cz/o-nas/o-institutu/>.

HAVLENA, O., *Ekonomie – O rozpočtovém určení daní z pohledu obcí* [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.havlena.net/ekonomie/rozpocetove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Svoboda nad Úpou [online]. [cit. 2017-10-20]. Dostupné z: <http://www.hasicisvobodanadupou.wbs.cz/Jednotka.html>.

Kopidlno oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.kopidlno.cz/>.

LUKL, F., NĚMCOVÁ, L., SCHLESINGER, P., DRAHOVZAL, P., *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2014 – elektronická verze*. [online]. [cit.2017-09-29]. Dostupné z: <http://file:///C:/Users/Doma/Downloads/Prirucka%20pro%20clena%20zastupitelstva%20obce%20po%20volbach%20v%20roce%202014%20-%20elektronicka%20verze.pdf>.

Ministerstvo financí ČR. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/monitoring-hospodareni-obci>.

Obecně závazné vyhlášky města Svoboda nad Úpou, oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/dokumentykestazeni/category/9-vyhlasky>.

Rokytnice v Orlických horách oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.rokytnicevoh.cz/>.

Rozpočet obce. [online]. [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/>.

SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. SEDLÁČEK, J. *Působnost a pravomoc starosty*. [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/773-pusobnost-a-pravomoc-starosty/>.

SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. *Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti*. [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene-pusobnosti/>.

SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V ČR. GREGOROVÁ, J. *Rozpočtová skladba*. [online]. [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/725-rozpocetova-skladba/>.

Solnice oficiální stránky města [online]. [2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.solnice.cz/>.

Svoboda nad Úpou, oficiální stránky města [online]. [2017-10-29]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/historie/86-historiesvobody>.

Svoboda nad Úpou, symboly města. [online]. [cit. 2017-10-17]: <http://www.czech-travel-touristic.cz/fotosekce/big/70618114150.jpg>.

ŠINDELKA, V., Finance.cz. *Definice daně*. [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane/>.

Zřizovací listina DPS, Svoboda nad Úpou oficiální stránky města [online]. [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <http://www.musvoboda.cz/prispevkoveorganizace/dps>.

Další zdroje

Městský úřad Svoboda nad Úpou, interní informace.

TESAŘ, L. *Rozpočtový výhled města Svoboda nad Úpou s analýzou financí a ratingem na roky 2017až 2021*.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2006.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2007.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2008.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2009.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2010.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2011.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2012.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2013.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2014.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2015.

Závěrečný účet, výkaz FIN 2-12 M, bilance – Město Svoboda nad Úpou za rok 2016.